

Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma

VISTRA osa II

LUONNOS 21.9.2016

Sisällys

	Esipuhe.....	5
	Yhteistyö.....	6
	Hallintokuntayhteistyö.....	6
	Asukasyhteistyö.....	6
1	Taustaa 7	
	VISTRA osa I.....	8
	VISTRA-visio: Helsinki 2050 on... ..	9
	Strategiat viheralueiden kehitystä ohjaamassa.....	11
2	Lähtökohdat 15	
	Viherviraston kehittäminen lähtökohdista.....	16
	Vihervirasto verkostoksi, verkoston laatu ja arvot.....	16
3	Vihervirastorunko 27	
	Helsingin viherviraston ja virkistysviraston runko.....	28
	Vihervirastot, Sinikammen ja Vihervirastot.....	31
	Vihervirastot.....	32
	Länsipuisto.....	33
	Keskuspuisto.....	39
	Helsingipuisto.....	45
	Viikki - Kivikko.....	51
	Itä-Helsingin kulttuuripuisto.....	57
	Vuosaaren ulkoilupuisto.....	63
	Merellinen Helsinki - Sinikammen rantareitteineen.....	69
	Vihervirastot.....	79
4	Alueellinen vihervirasto 81	
	Alueellisen viherviraston kehittäminen.....	84
	Yleiset tavoitteet.....	84
	Vihervirasto ja virkistysvirasto alueittain.....	85
	Helsingin tavoitteellinen vihervirasto ja virkistysvirasto,	
	Alueittaiset otteet.....	8
	Kaarela - Haaga - Munkkivuori.....	88
	Pakila - Oulunkylä - Käpylä - Kumpula.....	90
	Suutarila - Malmi - Viikki.....	92
	Mellunkylä - Vuosaari.....	94
	Herttoniemi - Vartiokylä - Laajasalo.....	96
	Kantakaupunki.....	98
	Käsitteet selviksi: Kaupunginosapuisto, Vihervirasto.....	104
5	Vihervirasto ja tiivistävä kaupunkirakenne 109	
	Hulevesien hallinta ja siniverkoston kehittäminen.....	110
	Hulevesikonaisuus, siniverkosto.....	112
	Pintamaiden läpäisevyys.....	115
	Potentiaalit ja erityisesti jatkosuunniteltavat kohdat.....	116
	Ilmastonmuutoksen vaikutuksia.....	117
	Kaupunkivihreä maiseman jäsentäjänä.....	118
	Kansirakentaminen ja katupuisto.....	119
	Vihervirastot, vihervirastot, vihervirastot.....	120
6	Lopuksi 121	
	Jatkotoimenpiteet.....	124
	VISTRA ja yleiskaavan toteuttamisohjelma.....	124
	Tiivistelmä, Abstract, Helsingin tavoitteellinen vihervirasto ja virkistysvirasto.....	126
	Loppusanat.....	130
	Lähteet.....	131
	Liitteet.....	132

Teksti: Maria Jaakkola
Anna Böhling
Mervi Nicklén, vihervirastot
Anu Lämsä, hulevedet

Graafinen suunnittelu ja taitto: Elna Lindholm
Jun Yang
Maria Jaakkola

Julkaisusarjan graafinen suunnittelu: Kokoro & Moi

Kartat ja Anna Böhling
Jaana Collanus
Maria Jaakkola
kuvitukset: Anu Lamminpää
Elna Lindholm
Maija Lounamaa
Anu Lämsä
Juha Niemelä
Jun Yang

Karttojen sisältö lisäksi:
Niina Strengell, Jyri Hirsimäki,
Mervi Nicklén, Liisa Kuokkanen-Suomi
Heidi Koponen (Östersundom)
Maria Karisto, (maisemakulttuuri)

Esipuhe

Helsingin uuden yleiskaavan keskeisenä tavoitteena on kaupunkirakenteen tiivistäminen. Tämä kehitys edellyttää viheralueverkoston tietoista suunnittelua osana kaupunkirakennetta. VISTRA eli viher- ja virkistysalueiden strateginen kehityskuva pyrkii muodostamaan kokonaisnäkömyksen Helsingin viheraluerakenteen kehittämisestä tulevaisuudessa.

Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma on jatkoa julkaisulle Vihreä ja merellinen Helsinki 2050, joka julkaistiin osana Yleiskaavan visio-vaihetta vuonna 2013. Siinä määriteltiin yleiset tavoitteet. Tässä työssä otetaan seuraava askel tavoitteiden konkretisoimiseksi kartalle: Viher- ja virkistysverkoston osia profiloidaan ja niiden keskinäistä hierarkiaa selkiytetään. Samoin esitetään verkoston tavoitetila ja linjaukset sen laadun kehittämiseksi.

Helsinki on vihreä ja merellinen kaupunki, myös tulevaisuudessa. Viheralueet peittävät nykyisellään n. 40 % sen maapinta-alasta, ja uuden yleiskaavan toteutuessa kokonaan viheralueita on arviolta yli 30% maapinta-alasta. Viher- ja virkistysaluekokonaisuus on verkostomainen ja monipuolinen, ja viheralueet ovat myös jakautuneet melko tasaisesti kaupunkimaisemassa. Luonnonrantaviivan suuri määrä lähellä keskustaa ja saariston luonnonmukaisuus vaikuttavat vehreään yleisilmeeseen. Merelliseen ”sinikämmeneen” saumattomasti liittyvä vihersormirakenne on eheydessään ja jatkuvuudessaan ainutlaatuinen ominaispiirre maailman kaupunkien joukossa. Jotta ne olisivat myös tulevaisuuden Helsingin vahvuuksia, tulee viheraluerakennetta vaalia ja kehittää edelleen vastaamaan myös tulevaisuuden helsinkiläisten tarpeita.

Tämä työ on tehty pohjaksi Yleiskaavan toteuttamisohjelmalle sekä lähtökohdaksi julkisten ulkotilojen jatkosuunnittelulle. Se on laadittu VISTRA I:n tapaan omana työnä Asemakaavaosaston ympäristötoimistossa. Työn kuluessa on tehty viraston sisäisen, osastojen välisen keskustelun lisäksi yhteistyötä eri hallintokuntien sekä asukkaiden kanssa.

Yhteistyö

Hallintokuntayhteistyö

Työn kuluessa yhteistyötä tehtiin kaupungin hallintokuntien sekä naapurikaupunkien Espoon ja Vantaan kanssa. Hallintokuntaseminaari järjestettiin 13.6., ja siihen osallistui 39 henkeä, Kaupunkisuunnitteluviraston suunnittelijoiden lisäksi Rakennusviraston, Liikuntaviraston, Ympäristökeskuksen ja Kaupunginmuseon edustajia. Kommentointiin osallistuivat lisäksi mm. seuraavat tahot:

Kaupunkisuunnitteluviraston johtoryhmä (14.6.2016)
HKR Arkkitehtuuriosaston suunnittelutoimisto (16.5.2016)
Marja Piimies, KSV Yleissuunnitteluosasto
Jouni Kilpinen, KSV Yleissuunnitteluosasto
Kerttu Kurki-Issakainen, KSV Asemakaavaosasto
Anu Kuutti, KSV Asemakaavaosasto
Ritva Luoto, KSV Asemakaavaosasto
Niko Palo, KSV Liikennesuunnitteluosasto
Jussi Luomanen, HKR Arkkitehtuuriosasto
Laura Yli-Jama, HKR Katu- ja puisto-osasto
Irmeli Grundström, Kiinteistövirasto
Martina Jerima, Liikuntavirasto
Raimo Pakarinen, Ympäristökeskus
Kaarina Heikkonen, Ympäristökeskus
Päivi Kippo-Edlund, Ympäristökeskus
Anne Mäkyne, Vantaan kaupunki
Laura Muukka, Vantaan kaupunki
Heidi Ahlgren., Espoon kaupunki
Tanja Hämäläinen, Espoon kaupunki
Pihla Sillanpää, Espoon kaupunki
Paula Kuusisto-Hjort, Espoon kaupunki

Asukasyhteistyö

VISTRA II oli kommentoitavana Yleiskaavan blogissa 16.8. lähtien ja 23.8. pidettiin asukastilaisuus, jossa oli läsnä n. 60 henkeä. Asukaspalautteesta kävi ilmi, että maiseman luonto- ja kulttuuriarvojen tunnustamiselle ja esillä pitämiseksi sekä viher- ja virkistysalueiden tavoitteelliselle suunnittelulle on tarvetta. Lisääntyvä asukasmäärä tarvitsee monipuolisia puistoja, ja asukkaat haluavat säilyttää mahdollisuuden myös lähiluontokokemuksiin. Erityisesti vihersormien kaventuminen, luontoalueiden väheneminen ja yleiskaavapiksien tulkinvaraisuus herättivät keskustelua.

Vihersormien sisäistä yhtenäisyyttä toivottiin vahvistettavan, samoin kuin yhteyksiä ranta-alueille. Luonnonrantojen arvo nousi tärkeänä esiin, kuten myös Helsingin merellisyyden seudullinenkin merkitys virkistykseen. Uusille asuinalueille, kuten Hernesaaren rantaan, toivottiin riittävästi käyttöpuistoja, ja samalla esimerkiksi olemassa olevien viheralueiden kuten liikuntapuistojen tai Eläintarhan ja Töölönlahden vehreän maiseman, toivottiin säilyvän rakentamiselta. Viherlinjojen toivottiin olevan aidosti vehreitä yhteyksiä. Kooste asukastilaisuuden keskusteluista ja sen pohjalta tehdyistä muutoksista on liitteessä 11.

1

Taustaa

VISTRA osa I

VISTRAn eli viher- ja virkistysalueiden kehityskuvan ensimmäisessä osassa [1] määriteltiin yleisiä tavoitteita ja periaatteita kaupungin viher- ja virkistysalueiden osalta. Esitetyt tavoitteet taustoitettiin laajalla lähtömateriaalilla ja muodostettiin niiden pohjalta yhteistyössä ns VISTRA-VISIO, joka on koottuna seuraavalla sivulla. VISTRA I -vaiheeseen liittyi myös karttatyökentelyä, jonka lopputuloksena syntyi mm. Yleiskaavan 2050 Virkistys ja viherverkosto 2050 -teemakartta yhteistyössä Yleiskaavatoimiston kanssa.

Viheralueet tiivistyvässä kaupungissa kuvaa viheralueiden tehtäviä, pohdiskelee niiden riittävää palvelutasoa ja tarjoaa tietoa Helsingin viheralueista. Sen kirvoittama vision osatavoite on ”yhteinen virkistävä Helsinki”, joka sisältää virkistyspalveluiden tarjontaa koskevia tavoitteita.

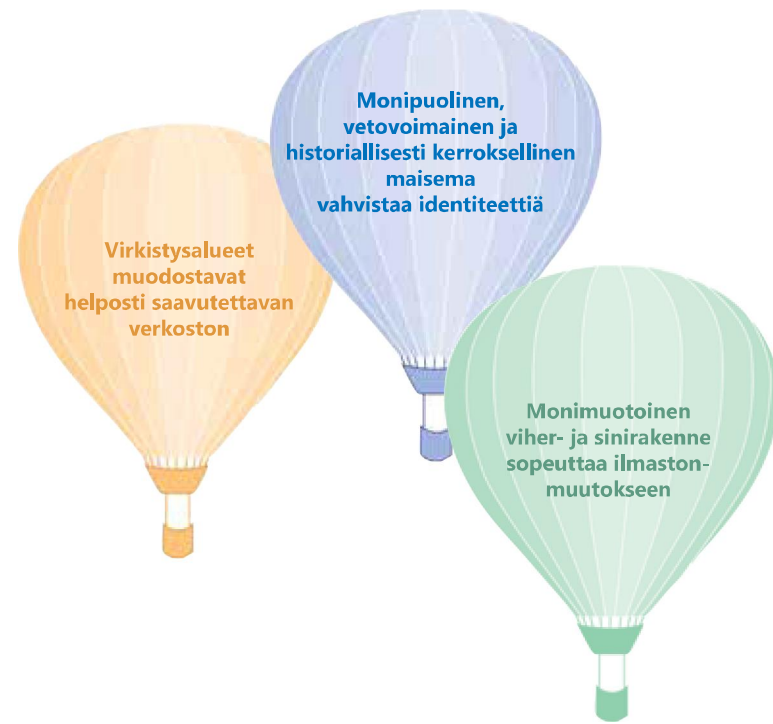
Helsingin ominaispiirteitä etsimässä kuvaa Helsingin maiseman ja viheralueiden erityispiirteitä ja niiden pohjalta asetettuja tavoitteita.

Viheralueverkosto osana kestävästä kaupungista taas lähestyy asiaa ekologisen tiedon näkökulmasta ja pukee sanoiksi visiossaan sen pohjalta asetetut tavoitteet.

Viheralueet tuottavat ihmisille moninaisia hyötyjä, ns. ekosysteemipalveluita puhtaasta ilmasta ja vedestä aina luonnonkauneudesta inspiroitumiseen. Mahdollisimman monen tulisi voida nauttia niistä. Erityisesti lapsille ja vanhuksille lyhyt etäisyys viheralueille on tärkeää. Virkistysmaisema, saaristo mukaan lukien, on helposti saavutettavissa.

Ajallisesta kerroksellisuudesta, metsäisyydestä ja merellisyydestä syntyy tärkeä osa kaupungin identiteettiä. Suurmaisema, johon kaupunki on syntynyt määrittää sen ominaispiirteitä, ja ytimen sijainti Suomenlahteen työntyvällä niemellä tarjoaa luontevan lähtökohdan säteittäiselle kaupunki- ja viheraluerakenteelle. Tulevaisuuden Helsingin maisemakulttuuri huvilapuutarhoista kansanpuistoihin ja historiallisista julkisista puistoista lähimetsiköihin säilyy ja vahvistuu osana tiivistyvän kaupungin ominaisuutena. Yhdessä uuden laadukkaan julkisen ulkotilan kanssa ne muodostavat elävän kaupungin.

[1] Vihreä ja merellinen Helsinki 2050: VISTRA osa 1: Lähtökohdat ja visio, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 2013:4)

Kuva: VISTRA I taustoitti virkistysalueiden merkitystä kolmesta näkökulmasta ja visioi tavoitetta niiden pohjalta. Linkki raporttiin: [Vistra_osa I](#)

Vihreä-siniverkosto edistää ekologista kestävyttä. Tavoitteena on, että tulevaisuuden Helsingissä jokilaaksot ja merenrannat toimivat ilmastomuutoksen sopeutusvälineinä. Hulevesien luonnonmukaisella käsittelyllä ja imeyttävien pintojen lisäämisellä varaudutaan sään ääri-ilmiöihin, sekä parannetaan ympäristöjen monimuotoisuutta ja veden laatua. Monimuotoinen luonto, johon kuuluu hoidettu metsä, vihreä infra ja luonnonrannat, tarjoaa paitsi elämyksellisyyttä, myös joustavuutta ympäristön muutoksissa.

Tulevaisuudessakin Helsingin viheralueiden tulee olla monipuolisia niin maisemallisesti, toiminnallisesti kuin ekologisesti. Myös kaupunkimetsiä on kyettävä säilyttämään. Vihreän ja rakennetun välillä on sopiva tasapaino kaikissa kaupungin osissa. Viheralueisiin tulee kasvavassa määrin investoida niiden määrän vähentyessä ja käyttöpaineiden kasvaessa.

VISTRA-visio: Helsinki 2050 on...

...VIHERVERKOSTOKAUPUNKI VAILLA VERTAA.

TOIMIVAT JA PALVELEVAT VIHERALUEET

Virkistysalueet tarjoavat **vapaa-ajan palveluita**. Ne luovat viihtyisän, terveellisen, turvallisen sekä käyttäjälleen ilmaisen ympäristön aktiiviseen kaupunkielämään lähellä kotia.

Virkistysalueet maalla ja merellä ovat **helposti saavutettavissa** koko Helsingin alueella. Lähivirkistysalueet ja virkistysyhteisöt ovat riittäviä ja toimivia. Niin kanta- kuin esikaupungissa on monipuolista virkistystarjontaa ja jokaiselle asukkaalle mahdollisuus ulkoilmaelämään kaikkina vuodenaikoina.

Vihersormet ovat sopivan laajoja ja yhtenäisiä, jotta ne pystyvät tarjoamaan tarvittavat virkistyspalvelut kasvavalle väestömäärälle, ja samalla turvaamaan **ekosysteemipalvelut**. Ne luovat ja vahvistavat Helsingin identiteettiä ja ovat maisemallinen vetoimatekijä. Vihersormet jatkuvat yhtenäisinä yli kuntarajojen. Viheralueet muodostavat **verkoston**. Vihersormet, kaupunginosapuistot ja lähivirkistysalueet yhdistyvät toisiinsa turvallisilla ja miellyttävillä reiteillä ja poikittaisin viheryhteyksin.

Viheralueiden hierarkia auttaa määrittelemään toimintoja ja investointeja. Suurilla kaupunginosilla on oma ja pienillä yhteinen **kaupunginosapuistonsa**, joka on alueen toiminnallinen ja maisemallinen viheraluekeskus. Tärkeimmät ja laajimmat näistä ovat ns. **kaupunkipuistot**. Lisäksi on **lähivirkistysalueita** eri-ikäisten virkistäytymistä varten.

VIHTYISÄ JA KAUNIS YMPÄRISTÖ

Vihreä ympäristö tarjoaa **elämyksiä, kulttuuria ja luontokokemuksia**. Yhtenäisissä kaupunkimetsissä, merimaiseman äärellä ja saaristossa voi kokea **rauhaa ja hiljaisuutta**.

Kaupunkirakenne ja -maisema muodostavat **kauniin ja toimivan elinympäristön**, jossa rakentaminen ja virkistysalueet ovat tasapainossa.

Kaupunkimaisema ja julkiset ulkotilat sen osana **houkuttelevat asumaan, matkailemaan ja yrittämään Helsingissä**. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia asukkaiden aktiivisuudelle ja osallistumiselle (yhteisöllisyys, kaupunkiviljely, puistokummitoiminta, tapahtumat, talkoot).

Vehreät asuinalueet täydentävät viheralueverkostoa esteettisesti, ekologisesti ja toiminnallisesti.

Viheralueet ja viheryhteydet tarjoavat käteviä **liikkumisreittejä** paikasta toiseen miellyttävässä ympäristössä.

HELSINGISSÄ ON MONIMUOTOINEN MAISEMA, joka on

MERELLINEN JA VIHREÄ ...

Helsingille **tyypilliset maiseman ominaispiirteet**, kuten mm. kaupunki- ja viheraluerakenteen säteittäisyys, kalliomäkien ja jokilaaksojen vuorottelu, rakennetun ja luonnonmaiseman rinnakkain, metsän yhteys mereen sekä kunkin alueen paikalliset ominaispiirteet säilyvät ja vahvistuvat osana tiivistyvää kaupunkia.

Saaristovyöhyke (virkistysaaret ja ulkosaaristo) on osa vihraluejärjestelmää ja merelliset palvelut kehittyvät. Saarten, meren ja merimaiseman saavutettavuus paranee.

Laadukkaat **julkiset ulkotilat** kuten vihralueet, katu ympäristöt ja aukiot vahvistavat paikallista identiteettiä kullekin alueelle ominaisella tavalla.

... KERROKSELLINEN...

Helsingiläinen **maiseman kulttuuriperintö** ja **uusi maisema** elävät harmonisesti rinnakkain siten, että maisemakulttuurin kerrostumat eri aikakausilta säilyvät osana kehittyvää kaupunkia. Arvokkaat kohteet hyödynnetään ja kunnostetaan alueen ”helmiksi” ja vetovoimatekijöiksi.

Historia ja kaupungin kehitysvaiheet näkyvät maisemassa ja ovat osa asukkaille tärkeää alueen **identiteettiä**.

Vanhan rinnalle syntyy **uutta** maisemaa; laadukasta julkista ulkotilaa uusille ja vanhoille asuinalueille.

.. ja KESTÄVÄ

Virkistysalueilla tavoitellaan **ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä**. Maankäytöllisessä keskustelussa otetaan huomioon aina sekä luonnon monimuotoisuuden, elämänlaadun että luonnonhyötyjen (eli ekosysteemipalvelujen) näkökulma.

Virkistysalueita hyödynnetään aktiivisesti **ilmastonmuutokseen sopeutumisessa**. Jokilaaksot ja merenrannat toimivat sopeutusvälineinä. Hulevesien luonnonmukaisella käsittelyllä varaudutaan sään ääri-ilmiöihin, parannetaan ympäristöjen monimuotoisuutta ja veden laatua. Pienvesistöt ovat lähiympäristön voimavara. Runsas vihhermassa parantaa hiilitasetta ja ilman laatua.

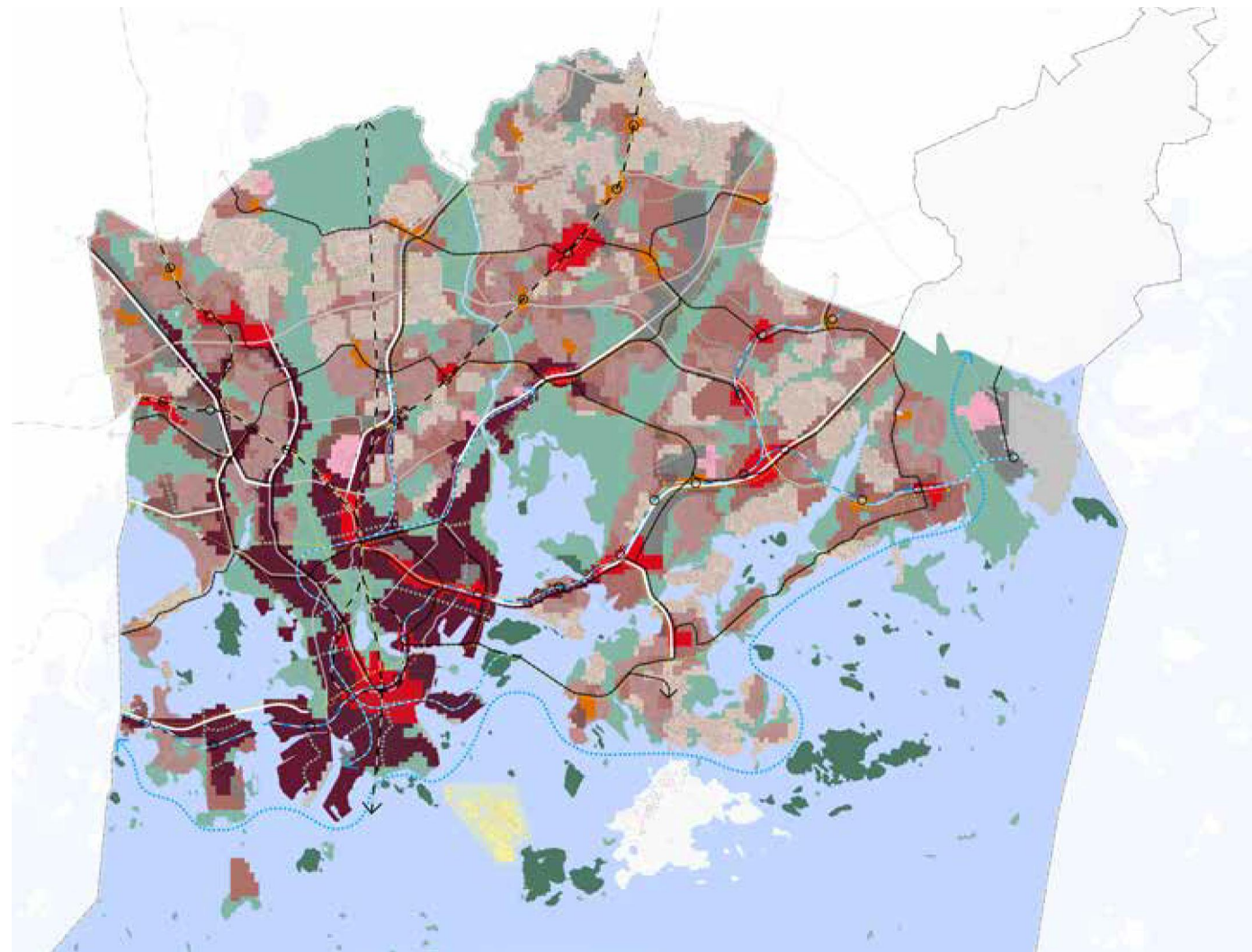
Luonto on riittävän **monimuotoista** parantaakseen sekä elämänlaatua että ekologista kestävyttä. Monimuotoinen luonto tarjoaa joustavuutta ympäristön muutoksissa.

Viheralueille pääsee **ekologisesti kestäväillä liikkumistavoilla** kuten julkisella liikenteellä. Myös kävely- ja pyöräily-yhteydet vihralueille paranevat.

Viheralueet tarjoavat **joustavia, monikäyttöisiä ja ekologisesti kestäviä** mahdollisuuksia virkistäytymiseen.

Strategiat viheralueiden kehitystä ohjaamassa

Ote yleiskaavaehdotuksen kaavakartasta

Ote tarkistetusta yleiskaavaehdotuksesta 14.6.2016

Viheralueiden kehittämistä ohjaavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, Uudenmaan maakuntakaava (4.vaihekaava), valtuustostrategia sekä kaupungin laatimat yleiskaavat ja osayleiskaavat.

Helsingissä on lisäksi laadittu sektorikohtaisia strategioita, jotka osaltaan ohjaavat viheralueverkoston kehittämistä. Näitä ovat:

- Ympäristöohjelma (KSV)
- Tulvastrategia (KSV)
- Liikkumisen kehittämisohjelma (KSV)
- Hulevesiohjelma (HKR)
- Pienvesiohjelma (HKR)
- Luonnonhoidon linjaus (HKR)
- Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelma ja metsäverkosto (Ympäristökeskus)
- Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaaminen: toimintaohjelma, eli LUMO (Ympäristökeskus)

Nämä on kuvattu tarkemmin liitteessä sivuilla 128-129.

Helsingin uuden yleiskaavan, Kaupunkikaavan, valmistelu aloitettiin vuonna 2012 visioimalla Helsingin tulevaisuutta vuoteen 2050. Kaava-alueena on koko Helsingin alue lukuun ottamatta Östersundomia.

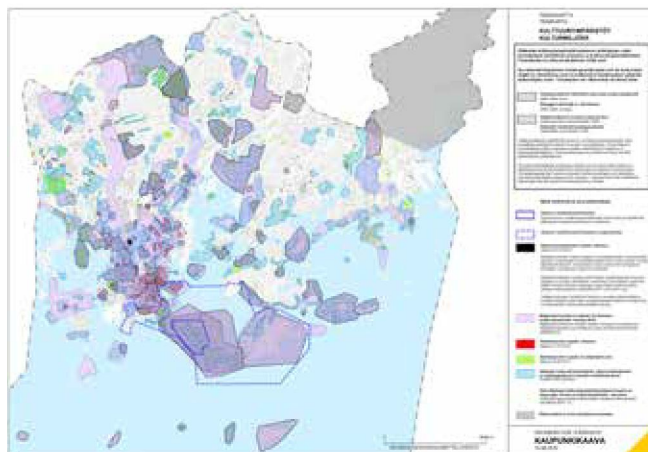
Kaupungin ja sitä ympäröivän seudun kasvu on kaavan lähtökohdaksi. Helsingissä asuu vuonna 2050 arviolta 860 000 asukasta ja siellä on 560 000 työpaikkaa.

Yleiskaava pyrkii luomaan uutta tiivistä ja urbaania kaupunkirakennetta. Koko kaupunkirakenne sidotaan rai-deliikenteeseen. Uutta rakentamismaata osoitetaan nykyisten sisääntuloväylien varrelta, uusien poikittaisen jokeri-pikaraitioteiden varrelta, Malmin lentokentältä sekä uuden saaristoratikan varrelta Laajasalon ja Vuosaaren välillä. Sisääntuloteiden varteen osoitetaan uutta rakentamista moottoritiemäisten alueiden muuttamisella urbaaneiksi kaupunkiympäristöiksi. Lisäksi yksi kolmasosa rakentamisesta on täydennysrakentamista. Painopiste siinäkin on hyvien joukkoliikennetyksien äärellä.

Tulevaisuuden Helsinki on myös vihervestokas kaupunki. Uudessa yleiskaavassa painotetaan nykyisten säteittäisten vihersormien lisäksi myös poikittaisia viheryhteyksiä ja laajoja yhtenäisiä viheralueita säilytetään. Joissain kohdoin myös nykyisille viheralueille on osoitettu uutta maankäyttöä, jolloin jäljelle jäävien alueiden tavoitteellisen kehittämisen tarve korostuu.

Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA II) pohjaa ylempien tason suunnitelmiin ja strategioihin. Omalta osaltaan se palvelee asemakaavoitusta ja erilaisten hankkeiden ohjelmointia.

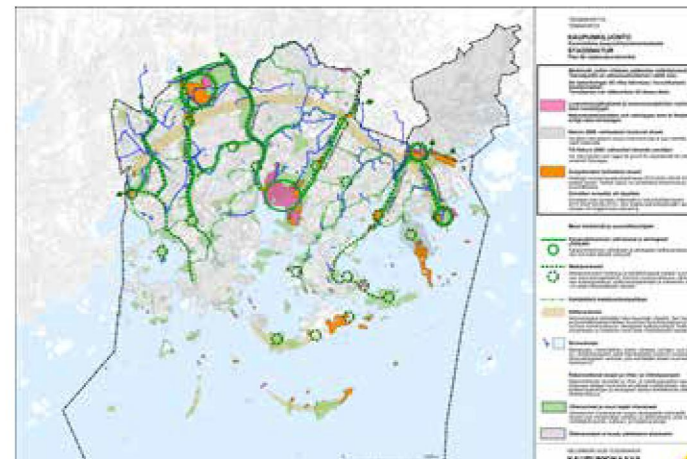
Yleiskaavan teemakarttoja: Kulttuuriympäristöt

Linkki teemakarttaan: [Kulttuuriympäristöt](#)

Kulttuuriympäristöt -teemakartalle on kerätty kaikki Helsingin merkittäviksi määritellyt kulttuuriympäristöt. Karttaan liittyy kattava raportti: [Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt 2014](#).

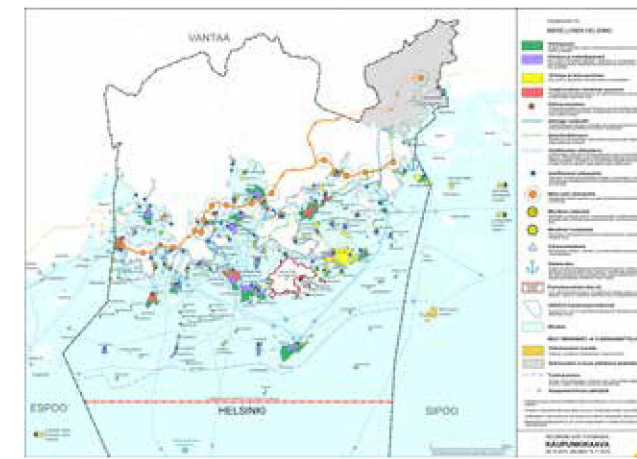
Kaupunkiluonto

Linkki teemakarttaan: [Kaupunkiluonto](#)

Kaupunkiluonto -teemakartta täydentää tietämystä vihervestokoston ekologisesta perustasta ja kaupunkiluonnon monimuotoisuudesta. Kaupunkiluontoa ja sen ekologista kestävyyttä ja monimuotoisuutta koskevia selvityksiä ovat Helsingin kestävä viherrakenne -tutkimus, Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015-2024 selvityksineen sekä yleiskaavan lakisäätöiset luontovaikutus- ja Natura-arvioinnit.

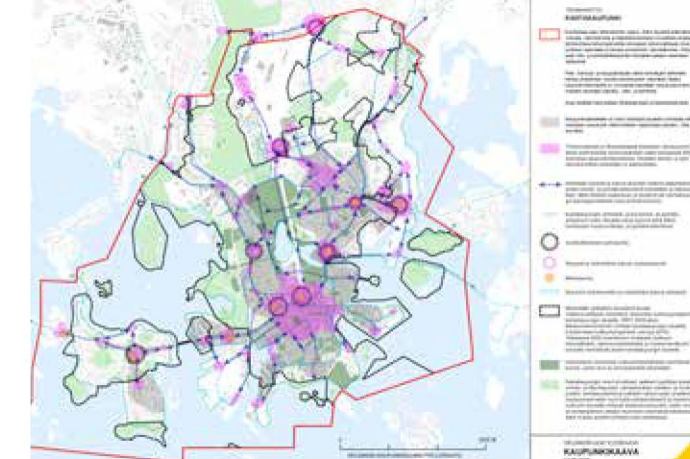
Merellinen Helsinki

Linkki teemakarttaan: [Merellinen Helsinki](#)

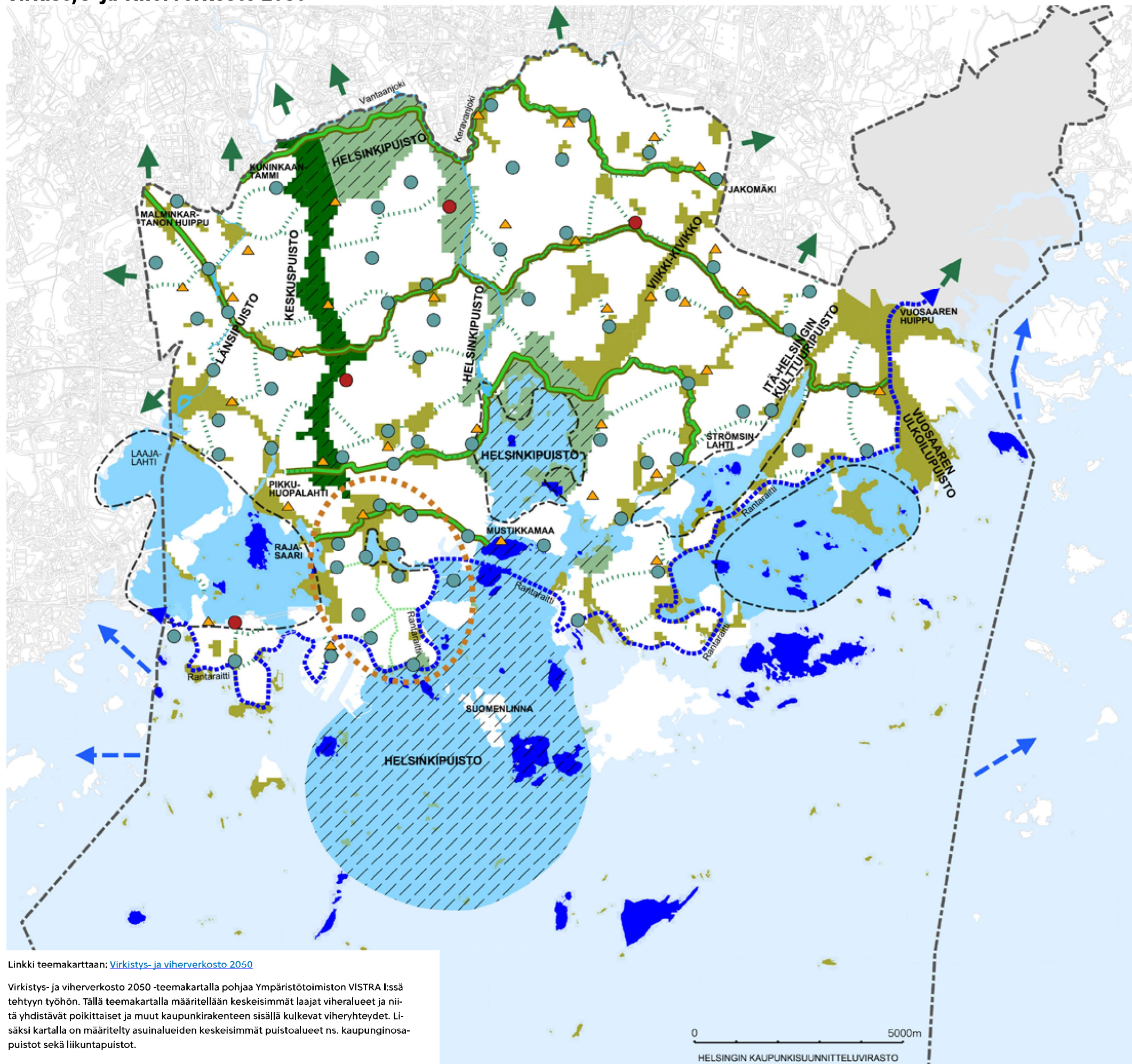
Merellisyys nähdään yleiskaavatyössä Helsingin erityisenä vetovoimatekijänä, jonka kehitystä ohjataan Merellinen Helsinki 2050 -teemakartan ja siihen liittyvän raportin avulla.

Kantakaupunki

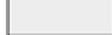

Linkki teemakarttaan: [Kantakaupunki](#)

Kantakaupunki -teemakartalla tuodaan esiin Helsingin kantakaupunkiin liittyviä arvoja ja erityispiirteitä, joihin alueen kehittämisen pohjautuu.

MANTEREEN VIRKISTYSVERKOSTO ELI "VIHREÄ VERKKO"

- **Vihersormet ja laajat viheralueet**
Alueita kehitetään monipuolisina virkistys-, ulkoilu-, liikunta-, luonto- ja kulttuurialueina ottaen huomioon kulttuurihistoriallisesti, maisemallisesti sekä luonnonsuojelun kannalta tärkeät alueet. Luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden, ekologisen verkoston ja metsäluonnon kannalta tärkeät alueet turvataan ja kehitetään ekosysteempipalveluja.
Vihersormet jatkuvat seudulle ja liittyvät mereen. Vihersormien toiminnallisesta, visuaalisesta ja ekologisesta jatkuvuudesta huolehditaan. Vihersormille laaditaan yleissuunnitelmat, joissa parannetaan toiminnallisuutta ja saavutettavuutta sekä turvataan alueiden arvot. Tarvittaessa rakennetaan siltoja ja alikulkuja.
- **Keskuspuisto ja Helsinkipuisto**
Keskuspuiston ja Helsinkipuiston yhtenäisyys ja arvot turvataan.
- **Seudulliset viheryhteystarpeet**
- **Viheryhteys**
Laajojen virkistysalueiden välinen, sijainniltaan ohjeellinen yhteys, viherakseli tai puistojen sarja, joka palvelee virkistys- ja/tai ekologisena yhteytenä.
- Viherialinjat**
Poikittaiset virkistysreitit vahvistavat itä-länsi -suuntaista yhteyttä vihersormiin ja ne parantavat virkistyspalvelujen saavutettavuutta asuinalueilta. Yhteyden luonne voi vaihdella kävelyteistä puistoihin ja kaupunkimaisiin ja on sijainniltaan ohjeellinen. Tarvittaessa rakennetaan siltoja ja alikulkuja.
- KUNINKAANTAMMI** **JAKOMÄKI**
- MALMINKARTANON HUIPPU** **VUOSAAREN HUIPPU**
- PIKKU-HUOPALAHTI** **STRÖMSINLAHTI**
- RAJASAARI** **MUSTIKKAMAA**
- **Kaupunginosapuisto / Kaupunginosapuiston tarve**
Asuinalueita kokoava, keskeinen ja helposti saavutettava puistoalue, jota kehitetään toiminnallisesti monipuoliseksi siten, että se palvelee eri käyttäjäryhmiä ja vahvistaa alueen identiteettiä. Puistojen luonne vaihtelee rakennetusta luonnontyylisestä ja kuvastaa alueen ominaispiirteitä ja urbaanin elämän arvoja. Kaupunginosapuistojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon lisärakentamisen myötä kasvava käyttäjämäärä. Yhteydet kaupunginosapuistoon tulee suunnitella turvallisiksi ja miellyttäviksi.
- **Liikuntapuistoverkosto**
- Lähipuistoverkosto**
Keskusta- ja asuuntovaltaisilla alueilla tulee olla kattava ja helposti saavutettava lähipuisto-, virkistys- ja liikuntapalveluverkosto sekä toimivat virkistysyhteydet.
- **Keskustan historialliset puistot ja kaupunkitilat**
Aluetta kehitetään kerrostuneen kulttuuriympäristön lähtökohdista.
- **Keskustan vihreät akselit eli merkittävät puistoakselit ja -yhteydet**
Kehitetään identiteettitekijöinä historiallisten, kaupunkikuvallisten ja virkistysarvojen lähtökohdista osana kaupunkirakennetta.
- MERELLINEN VIRKISTYSVYÖHYKE ELI "SINIKÄMMEN"**
- **Lahtien virkistyskokonaisuudet**
Vihersormet jatkuvat sisälahtien ympärille kiertyvinä yhteyksinä ja maisemallioina. Sisälahdet muodostavat suojaisia merellisiä virkistyskokonaisuuksia ja linkin vihersormien ja merellisen Helsingin välillä. Sisälahkia kehitetään toiminnallisina ja visuaalisina kokonaisuuksina. Lahtia kiertävien reittien jatkuvuudesta huolehditaan ja reitit vaihtelevat ympäristön mukaan poluista rantapromenadeihin.
- **Rantaraitti**
Pääosin merenrantaa seuraava rantaraitin jatkuvuudesta huolehditaan. Rantaraitin varrelle, paikoissa mihin on hyvä julkisen liikenteen yhteys, osoitetaan vesiliikenteen laituripaikkoja.
- **Merellisen virkistys- ja matkailun alueet**
Pääasiallisesti virkistyskäyttöön tarkoitetut alueet, joiden saavutettavuutta vesiliikenteellä parannetaan. Saarten suunnittelun lähtökohdina ovat niiden luonto-, maisema- ja kulttuuriarvot.
- **Vesiliikenteen yhteystarve**
Seudullinen vesiliikenneyhteystarve, jonka tarkempi linjaus suunnitellaan siten, että se palvelee saarten virkistyskäyttöä.
- **Östersundom ei kuulu yleiskaava-alueeseen**

Linkki teemakarttaan: [Virkistys- ja viherverkosto 2050](#)

Virkistys- ja viherverkosto 2050 -teemakartalla pohjaa Ympäristötoimiston VISTRA I:ssä tehtyyn työhön. Tällä teemakartalla määritellään keskeisimmät laajat viheralueet ja niitä yhdistävät poikittaiset ja muut kaupunkirakenteen sisällä kulkevat viheryhteydet. Lisäksi kartalla on määriteltä asuinalueiden keskeisimmät puistoalueet ns. kaupunginosapuistot sekä liikuntapuistot.

0 5000m
HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO

HELSINGIN UUSI YLEISKAAVA
KAUPUNKIKAAVA
14.06.2016

2

Lähtökohdat

Viher- ja virkistysverkoston kehittämisen lähtökohtia

Viheralueista verkostoksi

Työn tärkeimmät lähtökohdat ovat:

- viheralueiden ja muiden julkisten ulkotilojen muodostaman kokonaisuuden kehittäminen yhteenkytkettyneeksi verkostoksi
- julkisten ulkotilojen arvojen ja ominaispiirteiden vaaliminen ja kehittäminen tiivistyvässä kaupungissa
- verkoston selkeä hierarkia, joka auttaa kokonaisuuden hallinnoinnissa, kuten mittakaavan, laatutason ja investointitarpeiden määrittelyssä

Viherverkosto jakautuu kolmeen erilaiseen osaan, joita tarkasteltaessa myös mittakaava tarkentuu. Nämä osat tai hierarkiatasot ovat **viher- ja virkistysverkoston runko** eli vihersormien, merellisen sinikämmen ja pääviheryhteyksien eli viherlinjojen muodostama kehikko, **alueellinen viherverkosto** eli kaupunginosien sisäiset viheralueet sekä **muu kaupunkivihreä** (ks kaavio alla). Ensin mainitut koostuvat kaavoitetuista julkisista viher- ja virkistysalueista sekä vesialueista. Muu kaupunkivihreä sisältää myös kaduilla ja korttelialueilla olevaa viherympäristöä, jolla on kaupunkitalan ja urbaanin elämän kannalta tärkeä merkitys.

Miksi viher- ja virkistysverkosto?

Työn nimessä ei viitata pelkästään viherverkoston, koska kaupungista nauttimiselle on tärkeää muukin julkinen tila, kuten vesialueet. Toisaalta pelkästään virkistysverkostosta puhuminen ei kerro koko totuutta; onhan kaupungin kattavalla viher- ja siniverkoston myöskin muita tehtäviä kuin virkistys. Nämä tehtävät - esimerkiksi ekologisen kestävyuden edistäminen, luonnon monimuotoisuuden ja maiseman kulttuuriperinnön säilyttäminen - tukevat myös virkistystä.

”Vihersormien ja muiden seudullisten viheralueiden sekä paikallisen viheralueverkoston jatkuvuus tulee turvata.”

Kaupunkikaava

VIHERVERKOSTORUNKO

- Laajat, kaikkia helsinkiläisiä ja matkailijoita palvelevat viheralueet
- Paljon pinta-alaa vaativat toiminnot, kuten liikuntapaisot, ratsastus, golf, siirtola-puutarhat
- Luonnonsuojelualueet ja ekologinen pääverkosto
- Laajat kulttuuriympäristöt, kuten viljelymaisemat

Avainsanat: vihersormi, viherlinja, merellinen sinikämmen

ALUEELLINEN VIHERVERKOSTO

- Lähiviheralueet nivoutuvat osaksi asuinalueita
- Pääpaino monipuolisessa virkistystoimintatarjonnassa ja asukkaiden arkiympäristön laadussa
- Paikallista identiteettiä muodostavat arvoympäristöt

Avainsanat: viheryhteys, kaupunginosapuisto, lähipuisto, korttelipuisto

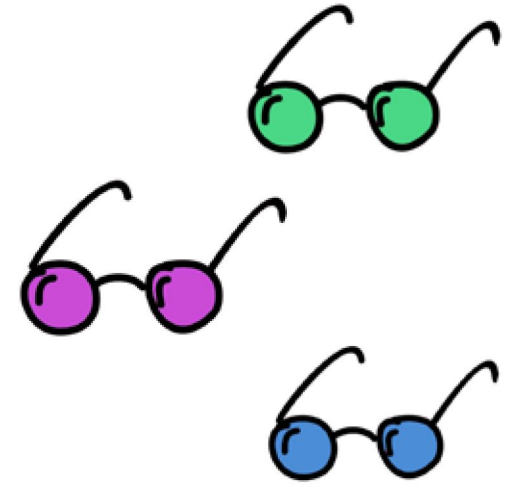
MUU KAUPUNKIVIHREÄ

- Korttelirakenteeseen liittyvä kaupunkivihreä, kuten katu-puut, piha-alueiden kasvillisuus, aukoiden kasvillisuus, pienet kalliopaljastumat ja hulevesireitit
- Tarkoitus lisätä rakennetun ympäristön viihtyisyyttä, luoda mittakaavaa, vehreyttä ja paikan luonnetta

Avainsanat: taskupuisto, katuvihreä, piha, kansivihreä, puistikko, viherkatto, viherseinä

Verkoston laatu ja arvot

Kaupungin tiivistyessä viher- ja virkistysverkoston sisällöllisen laadun merkitys korostuu. Laatu koostuu monikäyttöisyydestä, tarkoituksenmukaisuudesta sekä alueisiin sisältyvistä arvoista. Näitä ovat virkistyselliset, maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot sekä luonnonarvot. Ajankohtainen näkökulma näiden arvojen tarkasteluun on ekosysteemipalvelut-käsittekokonaisuus. Laadukas viher- ja virkistysverkosto ottaa huomioon paikan ominaispiirteet ja tuottaa mahdollisimman monia erilaisia ekosysteemipalveluita.

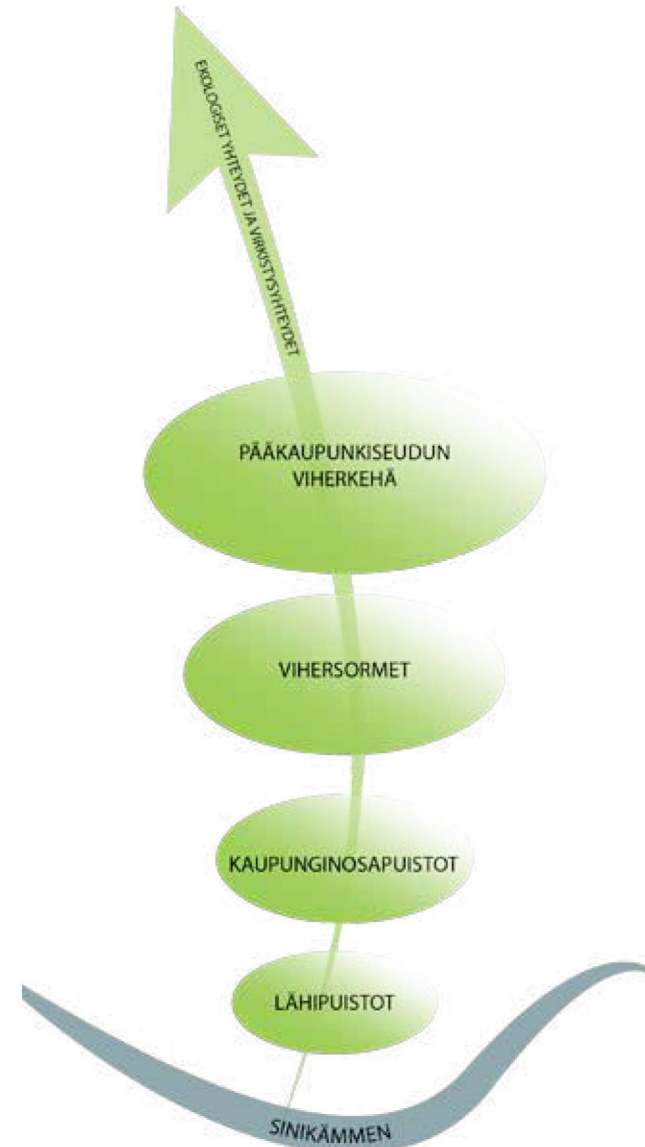

Kuva. Viheralueiden arvottamisessa käytetään erilaisia näkökulmia, ikään kuin tarkastellaan asiaa erivärisiksi sävytettyjen silmälasien lävitse.

Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan luonnon ihmiselle tarjoamia hyötyjä. Esimerkiksi veden ja ravinteiden kiertäminen kuuluu ylläpitäviin palveluihin, hiilen sidonta ja sadeveden imeytyminen säätelypalveluihin ja virkistys sekä kauuselämykset kulttuuriin palveluihin. Kaupunkiluonto tuottaa näitä kaikkia, mutta usein erityisesti kulttuuristen palveluiden näkökulma painottuu. Julkisissa ulkotiloissa liikkuminen tuottaa hyvinvointia. [1]

Ekologisen verkoston osalta jokaisella tarkastelutasolla on lähtökohtana, että viherverkosto toimii ekologisenä verkostona, eikä sitä sen vuoksi esitetä kartoilla erikseen. Viherverkoston kehittäminen pohjautuu osaksi myös yleiskaavan Kaupunkiluonto-teemakarttaan. Epäjatkuvuuskohtia on tuotu esiin alueellisen viherverkoston kehittämistoimenpiteissä. Laajempaa kiinnostusta herättäviä luontokohteita on tuotu vetovoimakohteina esiin.

Seuraavilla aukeamilla on esitetty Helsingin kaupunkiluonnon ja kulttuurimaisemien arvoja, jotka ovat toimineet pohjatietona viher- ja virkistysverkoston kehittämiselle. Verkostoa on visualisoitu kappaleen 3 Vihersormi-kartoilla sekä kappaleen 4 alueellisilla kartoilla. Viher- ja virkistysverkoston roolia tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja muuttuvissa ilmasto-oloissa on käsitelty kappaleessa 5.

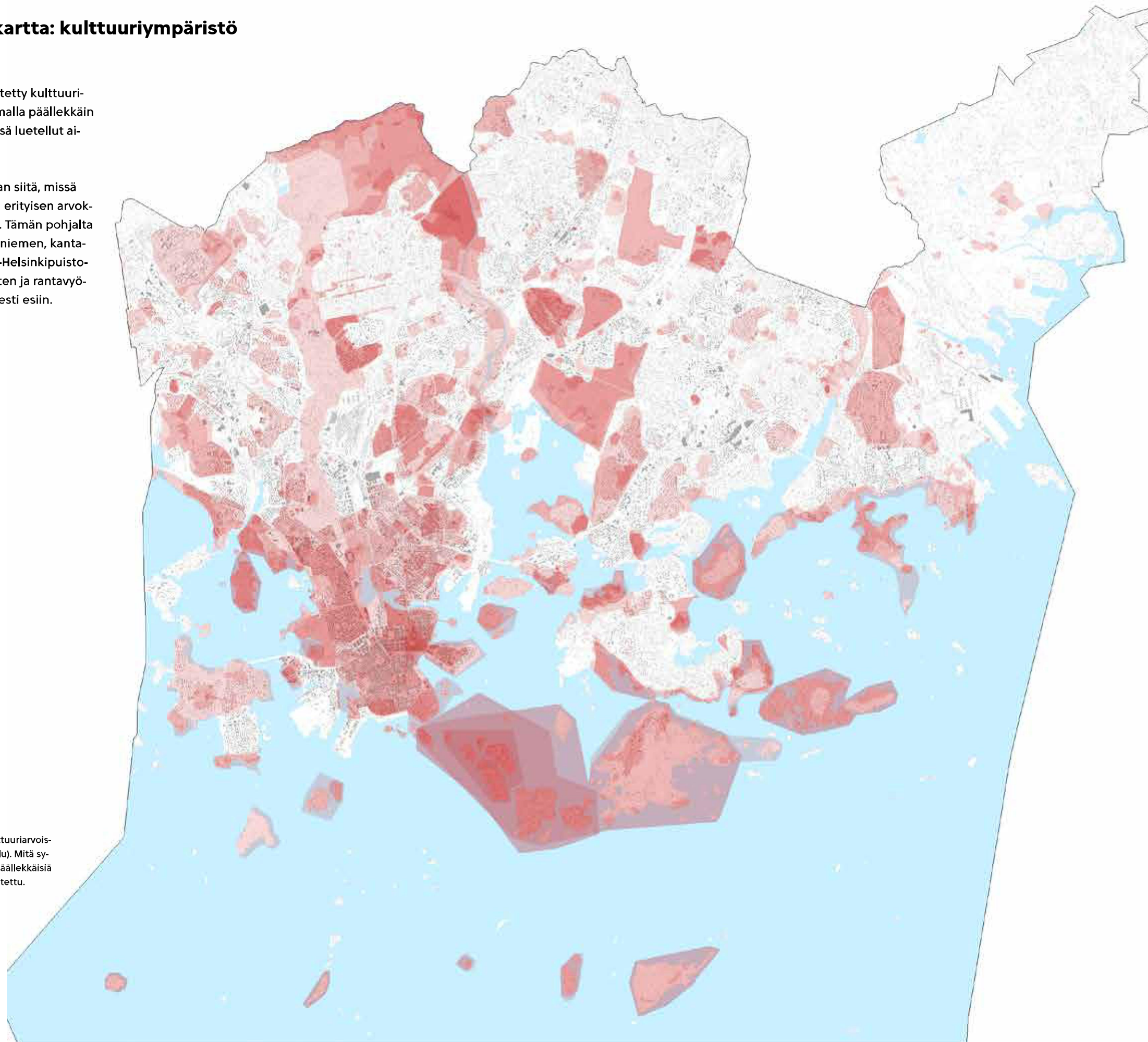
Helsingin viheralueiden hierarkia asettuu osaksi pääkaupunkiseudun laajempaa kokonaisuutta. Kaavio Diplomityöstä ”Folkari - Helsingiläinen kaupunginosapuisto”, Katariina Peltola 2015, Aalto yliopisto

[1] Alalta tulee jatkuvasti uutta tutkimustietoa, esim. viime aikoina on todettu monimuotoisuuden ja luontokontaktien vähenemisen aiheuttavan tulehdusperäisten tautien lisääntymistä (Hanski, 2012).

Arvotihentymäkartta: kulttuuriympäristö

Oheisessa kartassa on esitetty kulttuuriarvojen tihentymät laittamalla päällekkäin kartan merkkien selitteessä luetellut aineistot.

Kartta antaa kokonaiskuvan siitä, missä kulttuuriarvojen osalta on erityisen arvokkaiksi määriteltyjä alueita. Tämän pohjalta voidaan todeta Helsingin niemen, kanta-kaupungin, Keskuspuisto-Helsinki-kaupungin kokonaisuuden sekä saarten ja rantavyöhykkeen nousevan erityisesti esiin.

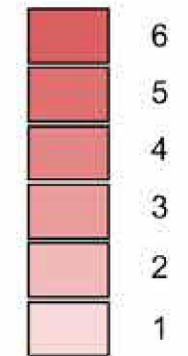

Arvoalueet

Kulttuuriarvot

Perinnemaisemat
Maailmanperintökohteet
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt
Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet
Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt
Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet
Asemakaavassa suojeltu tai säilytettävä alue
Muinaisjäännökset

Päällekkäisten arvoalueiden määrä

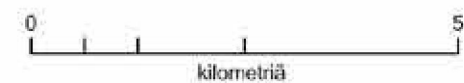
Kartta: Yhteenveto Helsingin kulttuuriarvoista (rakennetun ympäristön suojelu). Mitä syvämpi punainen, sitä useampia päällekkäisiä kulttuuriarvoja alueella on tunnistettu.

© Helsingin kaupunki

Pohjakartta: KMO

Aineistot: KSV

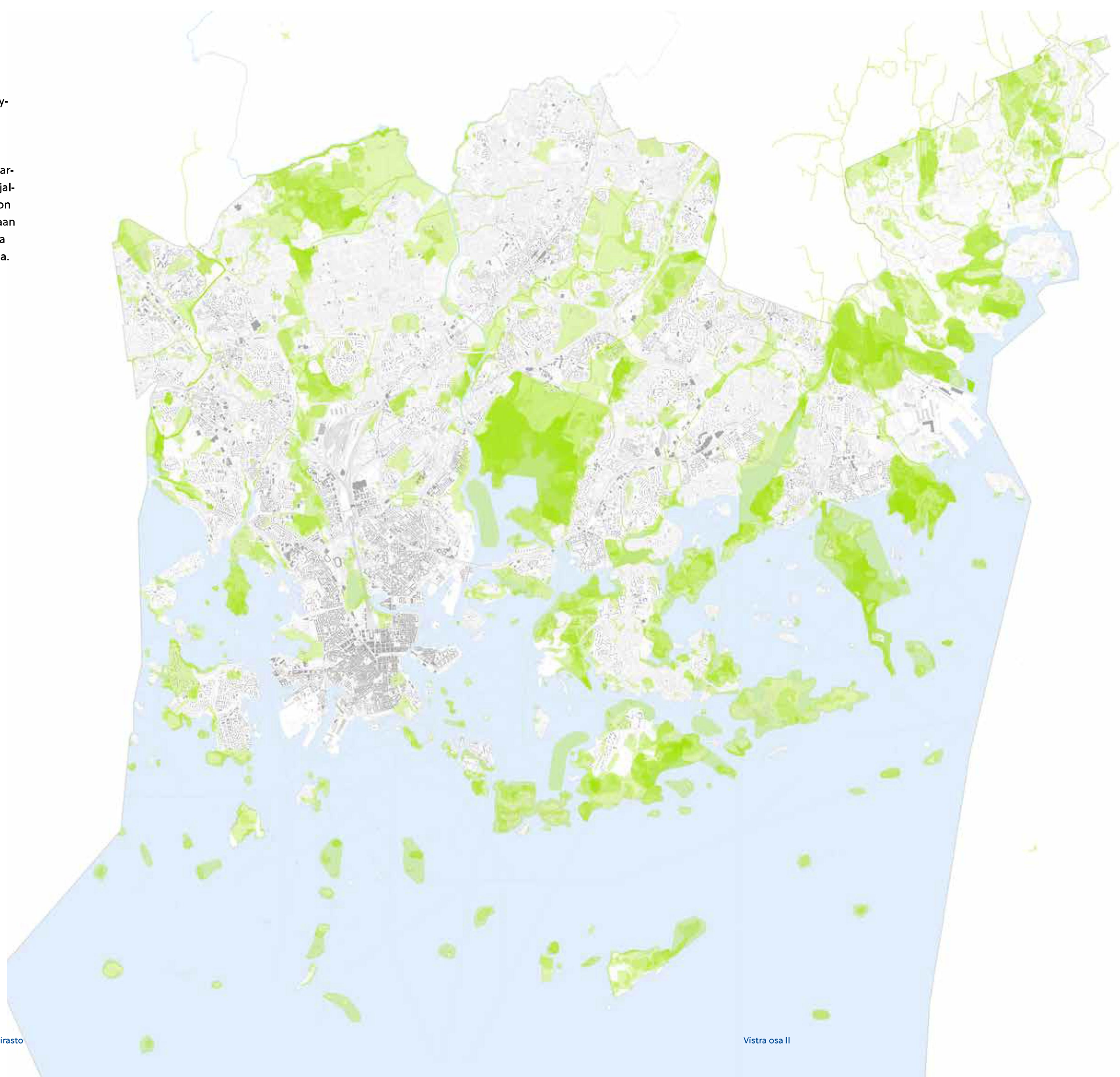
Toteutus: KSV/Juha Niemelä 6/2016

Arvotihentymäkartta: luonto

Oheisessa kartassa on esitetty luontoarvojen tihentymät laittamalla päällekkäin Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmästä aluetietoja.

Kartta antaa kokonaiskuvan siitä, missä on erityisen arvokkaiksi määriteltyjä alueita jonkin luontoarvon nojalla. Mitä tummempi vihreä, sitä useampi luontoarvo on päällekkäin kyseisellä alueella. Tämän pohjalta voidaan todeta, että kyseisiä arvoja on paljon vihersormien ja sinikämmenen, erityisesti saarten ja niemiä alueella.

LUONTOARVOT

Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Luontotietojärjestelmä

Rauhoitettavat kohteet:

Luonnonsuojelualueet

Natura-alueet

Suojellut luontotyypit

Luonnonmuistomerkit

Rauhoitettavat kohteet:

Luonnonsuojeluohjelma 2015-2024

Arvokkaat luontokohteet:

Arvokkaat kasvikohteet

Arvokkaat lintukohteet

Arvokkaat lepäkohteet

Arvokkaat geologiset kohteet

Tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet

Käpäläkohteet

Metsäkohteet

Perinnemaisemia

Purot

Lammet

Lähteet

Helsingin kaupunki, Kaupunkisuunnitteluvirasto

Ympäristötoimisto

20.9.2016

Kartta: Yhteenveto Helsingin luontoarvoista (luontotietojärjestelmä, suojellut alueet). Mitä kirkkaampi vihreä, sitä useampia päällekkäisiä luontoarvoja alueella on tunnistettu.

Lisäksi Yleiskaavan kaupunkiluonto-teemakartalla (Liite 5.) on esitetty ekologisten yhteyksien sekä metsäverkoston, niittyverkoston ja siniverkoston kehittäminen.

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

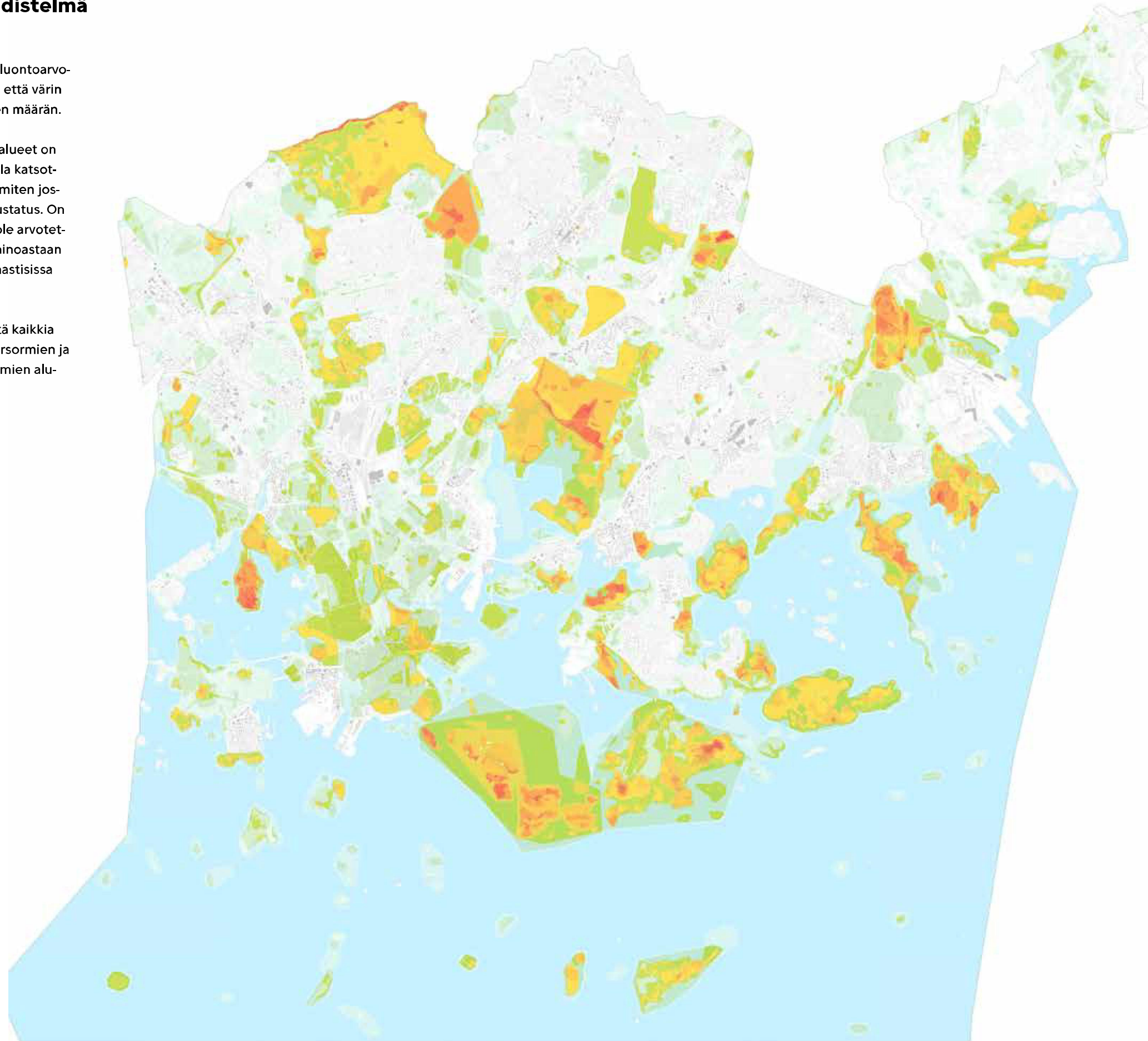
Arvotihentymäkarta: yhdistelmä

Oheisessa kartassa on esitetty yhdessä luontoarvojen ja kulttuuriarvojen tihentymät siten, että värin lämpötila osoittaa päällekkäisten arvojen määrän.

Kartta antaa kokonaiskuvan siitä, mitkä alueet on luonto- ja/tai kulttuuriarvojen perusteella katsottu erityisen arvokkaiksi. Näillä on useimmiten josakin järjestelmässä todennettu suojelustatus. On kuitenkin huomattava, että kartassa ei ole arvoitettu näitä arvoja toisiaan vasten, vaan se ainoastaan esittää kartan ohessa luetelluissa, tähänastisissa arvioinneissa todetut arvot.

Tarkastelun pohjalta voidaan todeta, että kaikkia arvoja yhteensä on erityisen paljon vihersormien ja sinikämmenen, erityisesti saarten ja niemiä alueella.

Kartta: Arvotihentymät, luonto ja kulttuuri-perintö. Mitä lämpimämpi väri, sitä useampi päällekkäinen arvo osuu alueelle.

Arvoalueet

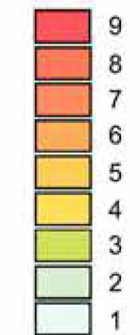
Ekologia/luontoarvot

Luonnonsuojelualueet
Natura-alueet
Suojellut luontotyypit
Arvokkaat kasvikohteet
Arvokkaat lintukohteet
Tärkeät lepakoalueet
Arvokkaat geologiset kohteet
Tärkeät matelija- ja sammakkoeläinkohteet
Kääpäkohteet
Metsäkohteet
Lammet
Lähteet

Kulttuuriarvot

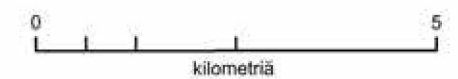
Perinnemaisemat
Maailmanperintökohteet
Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt
Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet
Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt
Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet
Asemakaavassa suojeltu tai säilytettävä alue
Muinaisjäännökset

Päällekkäisten arvoalueiden määrä

© Helsingin kaupunki

Pohjakartta: KMO
Aineistot: KSV, Luontotietojärjestelmä
Toteutus: KSV/Juha Niemelä 4/2016

Maisemakulttuuri

Kartalla on esitetty Helsingin keskeisimmät kulttuurimaisemakohteet, puistot, puutarhat ja maisemakokonaisuudet. Kohteiden valinnan perusteena ovat olleet valtakunnallisessa kartoitustyössä hyväksytyt valintakriteerit: paikan historiallinen, puutarhataiteellinen, maisemakuvalinen tai puutarhakulttuurinen arvo. Kohteiden valinnassa on painotettu erityisesti helsinkiläisen kulttuurimaiseman erityispiirteitä ja helsinkiläisten vapaa-ajanvietosta kertovia paikkoja. Tarkastelun rajana on ollut 1980-luku, eikä tätä uudempia kohteita ole sisällytetty kartalle.

Kartta on uuden yleiskaavan lähtöaineistoksi laadittu julkaisusta "Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt" vuodelta 2014. Julkaisussa on muun muassa avattu kartan merkien selitystä laajemmin.

Linkki julkaisuun: [Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt](#)

 KARTANO- JA TILAKESKUSTEN KULTTUURIYMPÄRISTÖT, KARTANOPIIUSTO

 MERELLISET HUVILA-ALUEET MAISEMAKOKONAISUUKSINA

 ASUNTOALUEKOKONAISUUS

 AIKAKAUDELLEEN TYYPILLINEN PUISTO, PUUSTIKKO TAI AUKIO

 PUISTOKADUT, PUUKUJANTEET

 AIKAKAUDELLEEN TYYPILLINEN URHEILU- TAI LIIKUNTAPUISTO

 KESKEISET HISTORIAALLISET KATULINJAT

 KANSANPUISTOT JA LOMAMAJA-ALUEET

 JULKISTEN RAKENNUSTEN, TYÖPAIKKA-ALUEIDEN JA LAITOSTEN YMPÄRISTÖT

 SIIRTOLAPUUTARHAT

 HAUTAUSMAAT

 KANTAKAUPUNGIN KADUT JA AUKIOT

 ERITYISALUEET

 HISTORIAN KANNALTA TÄRKEÄT KAUPUNKIMAISEMAT:
HELSINGIN SILHUETIN NÄKYMINEN MERELTÄ
PAIKALLISESTI MERKITTÄVÄT SILHUETTIPANORAAMAT
HELSINGIN IDENTITEETIN KANNALTA TÄRKEIMMÄT
RANNOILTA AVAUTUVAT MAISEMAKAVALKADIT

"Helsinkiläinen maiseman kulttuuriperintö ja uusi maisema elävät harmonisesti rinnakkain siten, että maisemakulttuurin kerrostumat eri aikakausilta säilyvät osana kehittyvää kaupunkia"

VISTRA-VISIO

"Historia ja kaupungin kehitysvaiheet näkyvät maisemassa ja ovat osa asukkaille tärkeää alueen identiteettiä."

VISTRA-VISIO

0 5000m

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

3

Viherverkostorunko

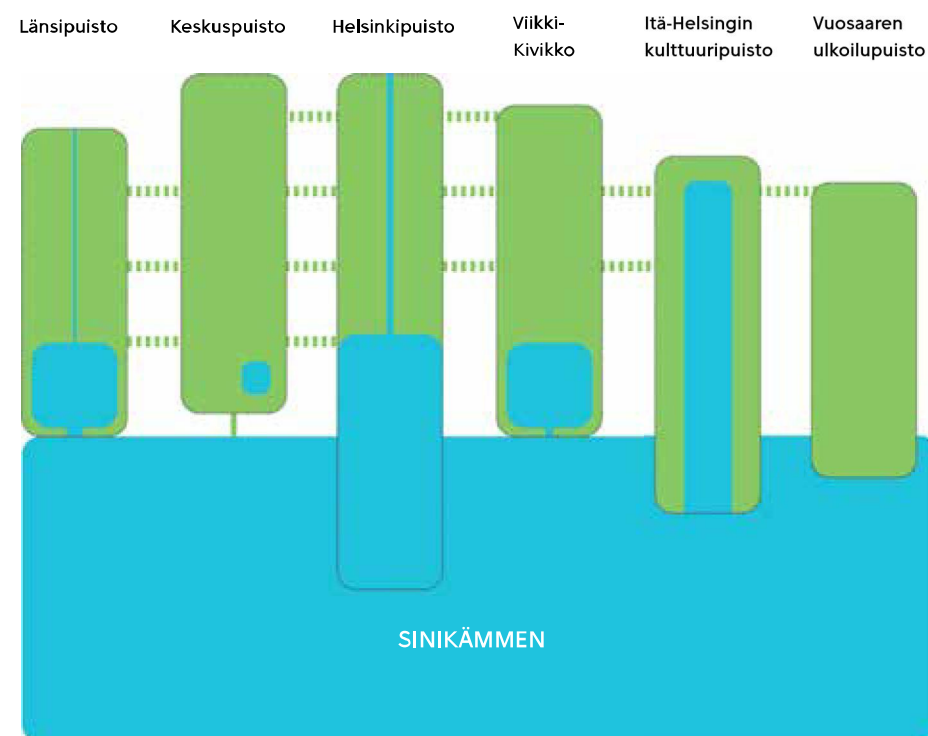
Helsingin viher- ja virkistysverkoston runko

Helsingin viher- ja virkistysverkoston runko muodostuu kolmesta pääosasta, joihin muiden viheralueiden ja viheryhteyksien muodostama verkosto tukeutuu: **Vihersormet** ulottuvat säteittäisesti merenrannoilta ja kaupungin ytimeistä aina seudulle asti ja jäsentävät kaupunkirakennetta. **Sinikämmen** on merellinen Helsinki rantoineen, saarineen ja vesialueineen. **Viherlinjat** poikittaisina yhteyksinä täydentävät koko kaupungin kattavan viheralueverkoston.

Helsingin viher- ja virkistysverkoston runko on siniviherverkostoa, eli koostuu puistojen ja kaupunkimetsien lisäksi mm. merenrannoista, jokilaaksoista ja saaristosta.

Viherverkoston runko toimii myös ekologisen verkoston pääyhteyksinä, ja se sisältää useita pääkaupunkiluonnon ydinalueita.

VIHERSORMET

"Virkistysaaret ja ulkosaaristo ovat osa viheraluejärjestelmää ja merelliset palvelut kehittyvät. Saar-ten, meren ja merimaiseman saavutettavuus paranee."

"Viheralueet muodostavat verkoston. Vihersormet, kaupunginosapuistot ja lähivirkistysalueet yhdistyvät toisiinsa turvallisin ja miellyttävin reitein ja poikittaisin viheryhteyksin."

VIHERLINJAT

- Viherlinja IV: Kuninkaantammi - Jakomäki
- Viherlinja III: Malminkartanon huippu - Vuosaaren huippu
- Viherlinja II: Iso-Huopalahti - Strömsinlahti
- Viherlinja I: Kantakaupungin viherlinjat
- Viherlinja 0 : Päärantareitti

Tavoitteena on, että Vihersormet, Sinikämmen ja Viherlinjat...

...muodostavat toimivan, saavutettavan ja hahmotettavan kokonaisuuden

- Viherviherverkoston runko hahmottuu selkeästi kaupunkimaisemassa.
- Vetovoimakohteet ja reitit ovat helposti löydettävissä opastein ja infotauluin.
- Vihersormia pitkin kulkee selkeä opastettu pääreitti, johon muut viherverkoston reitit liittyvät.
- Alueiden liittyminen toisiinsa vahvistuu uusien yhteyksien, siltojen ja alikulkujen avulla.
- Meren rantoja pitkin kulkevat selkeät rantareitit, joihin viherlinjat ja muut viherverkoston reitit sekä vesillä liikkumisen palvelut liittyvät.
- Vihersormet ja meren rannat ovat helposti saavutettavia niin kävellen, pyörällä kuin julkisella liikenteellä.
- Virkistystä ja toimintaa on tarjolla tasaisin välimatkoin.
- Kattava säännöllisen vesiliikenteen reitistö, rantareitti ja näkymät liittyvät sinikämmen muuhun viher- ja virkistysverkostoon.
- Vihersormien, sinikämmen ja viherlinjojen tunnettavuutta tehdään paremmaksi esim. nettisivujen ja esitteiden kautta.

...ovat sopivan kokoisia ja yhtenäisiä

Vihersormien riittävä laajuus ja jatkuvuus turvataan siten, että niiden tehtävät:

- laajempina virkistysalueina ja arvotihentyminä (mm. hiljaiset alueet, kulttuurimaisemat, metsä- ja saaristoluonto sekä toiminnalliset alueet)
- ekologisen verkoston ydinalueina ja yhteyksinä (luonnon monimuotoisuuden ylläpito, metsäverkosto) sekä
- kaupunkiympäristön kestävyden ylläpitäjänä (mm. hulevedet, ilmanlaatu) säilyvät ja kehittyvät.

- Viherlinjojen leveydet vaihtelevat, miniminä istutettu katutila.
- Sinikämmen viheralueiden mitoituksessa tulee ottaa huomioon vesialueen vetovoimaisuus.

...toiminnot tukeutuvat alueiden ominaispiirteisiin ja palvelevat virkistymistä

- Maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot ovat kehittämisen lähtökohtana.
- Alueellisia ominaispiirteitä vahvistetaan maisemanhoidollisin ja maisemarakentamisen keinoin, erityisesti uusien rakentamisalueiden yhteydessä.
- Virtavesistöjä vaalitaan ja ne otetaan esiin suunnittelun keinoin.
- Merellisiä palveluita kehitetään yhteistyössä yksityisten toimijoiden kanssa.
- Reitistö palvelee virkistymistä ja se sovitetaan maisemaan.
- Näkymiä kehitetään erityisesti merenranta-alueilla ja merijulkisivuun kiinnitetään huomiota.
- Viherviherverkoston rungon alueelle sijoittuvat kaupungin omistamat arvokiinteistöt ja ympäristöt säilytetään. Niiden kehittämisestä laaditaan hallintokuntien välisenä yhteistyönä yhteinen linjaus, joka perustuu kaupunkiomaisuuden arvon tunnustamiseen osana yhteistä kulttuuriperintöä.

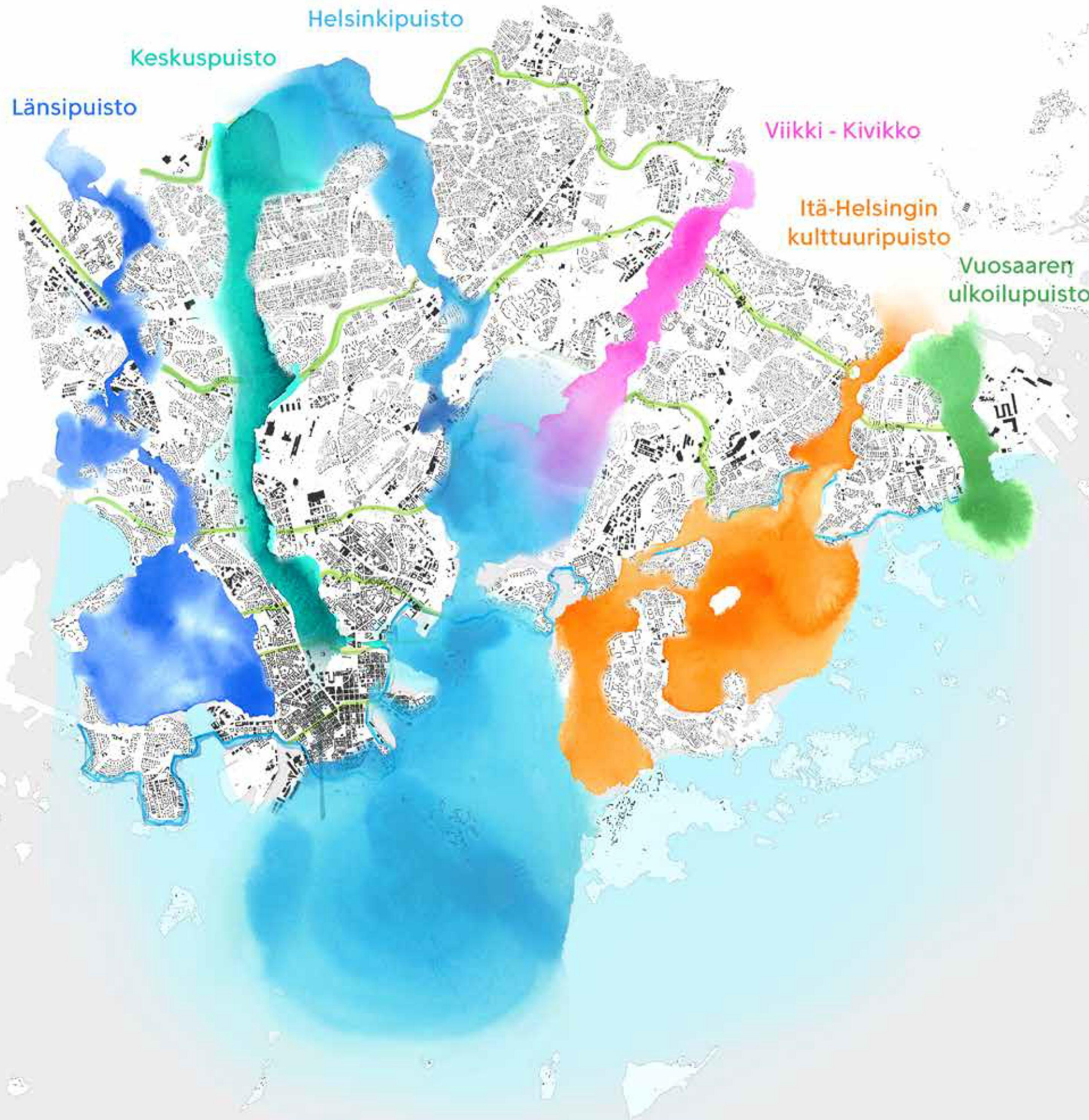
Vihersormet

Seuraavilla sivuilla kuvataan viherverkoston osat yksi kerrallaan. Sivulla 32-69 on kuvattu kehittämisen tavoitetila **vihersormille** lännestä itään, pohjautuen niiden ominaispiirteisiin ja vetovoimatekijöihin.

Ensimmäisellä aukeamalla on kunkin vihersormen luonnehdinta ja kehittämisen pääkohtia, toisella joitakin veto-voimakohteita sekä toimintovalikko. Nykyiset ja toivotut toiminnot ja palvelut on jaoteltu:

- kullekin vihersormelle ominaisiin
- perustoimintoihin ja
- liikuntapalveluihin.

Seuraavat sivut ovat kooste alueen tulevaisuudenviisioita. Tavoitetila on kooste tärkeimmistä periaatteista, mutta sivut sisältävät myös ideoita "mitä jos...".

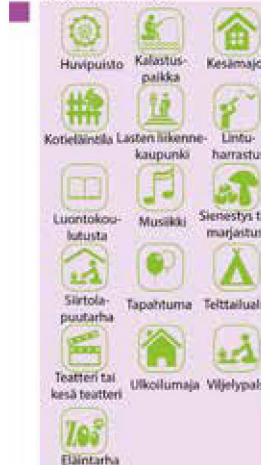

Yleiset toiminnot

Perustoiminnot tai palvelut

Erityistoiminnot

Urheilutoiminnot

Vesiuheilu

Talviurheilu

Palloilu

Erityisurheilu

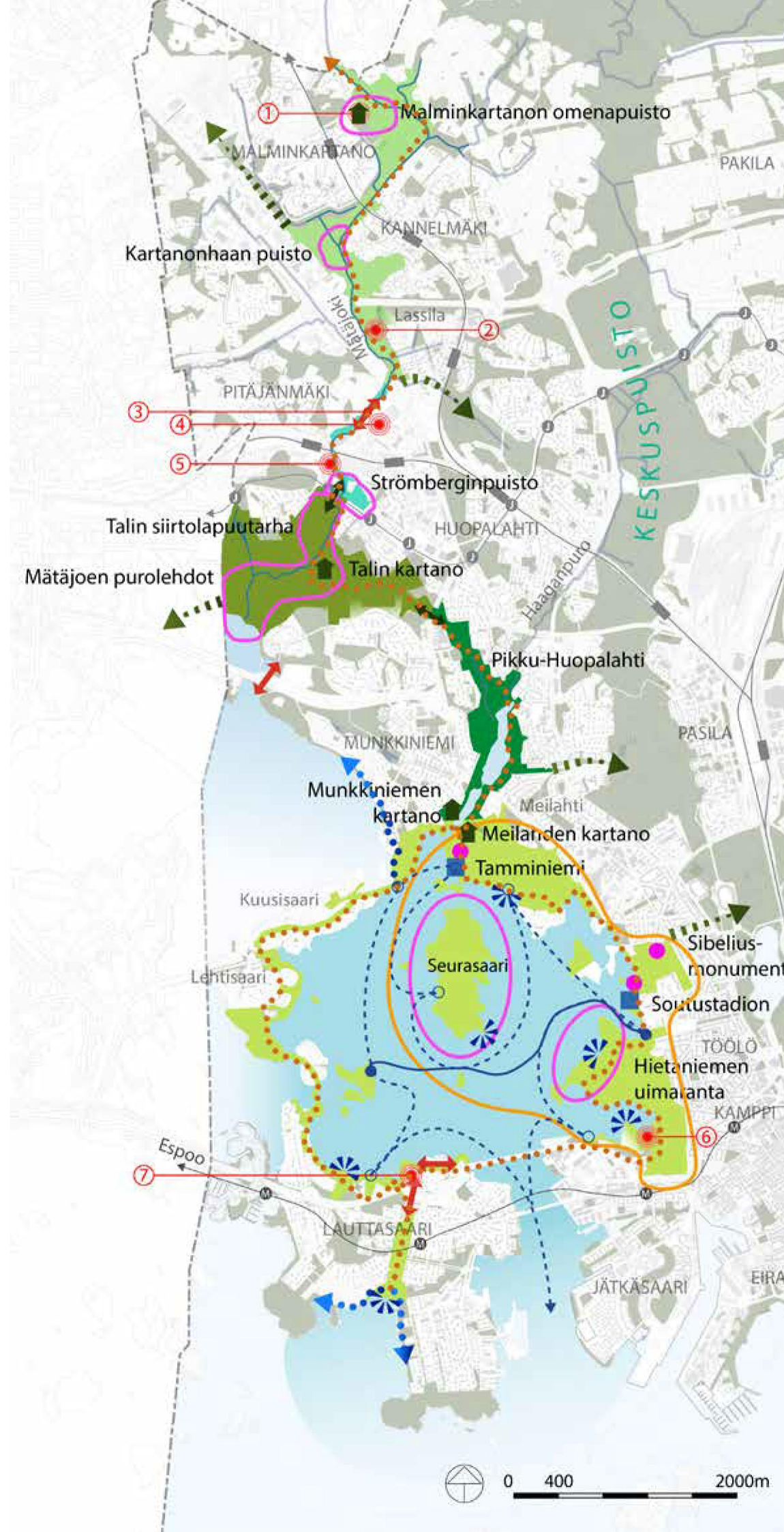
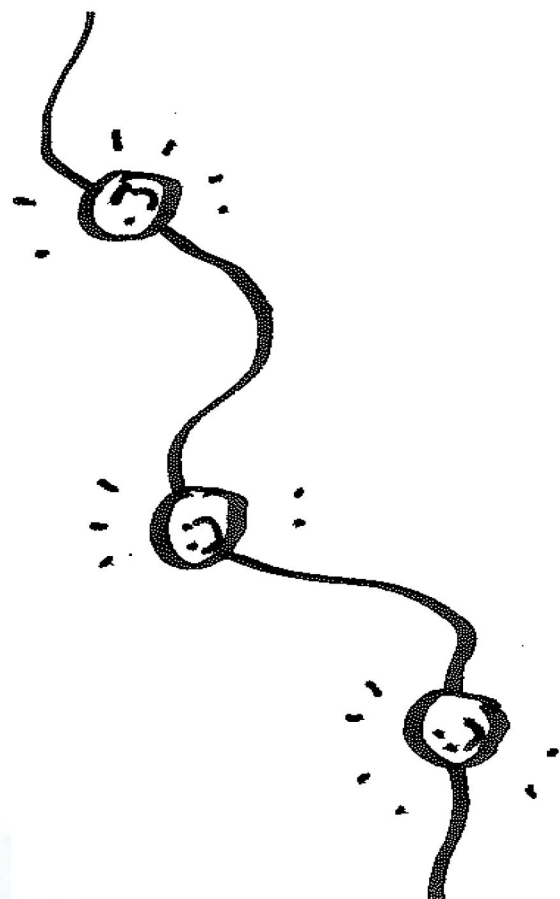

Muu liikunta

Länsipuisto

Mätäjoen vartta ja Seurasaarenlahden rantoja seuraileva helminauha

Tärkeimmät kehittämiskohteet

- Uusi yhteystarve
- Yhteyksien parantaminen väylien ali/yli
- Vesiliikenteen yhteystarve
- 1 Malminkartanon omenapuiston kehittäminen virkistyskäyttöön
- 2 Lassilanpuiston kunnostus kaupunkipuistiksi
- 3 Uuden virkistysreitit sijoittaminen Mätäjoen varteen Marttilan kohdalla
- 4 Valion alueen osittainen liittäminen vihersormeen
- 5 Mätäjoen putkitetun uoman avaaminen ja kunnostaminen kapeaksi, kaupunkimaiseksi viheryhteydeksi
- 6 Lapinlahden sairaala-alueen virkistyskäytön edistäminen; näköalapaikka ja kahvila
- 7 Lauttasaaren kaupunkibulevardin liittäminen Seurasaarenselkään modernien rantabulevardien kautta; pohjoisrannan uusi yhteys Lauttasaaren keskeiselle puistoakselille ja sieltä Kasinorantaan

Maisematyypit ja osa-alueiden luonne

- Pääosin avoin jokilaakso
- Kapea ja tiheän puuston rajaama jokilaakso
- Vanha kulttuurimaisema
- Pääosin avoin, alava merenlahden ympäristö
- Seurasaarenselän rannat
- Sisälahti
- Selkävesi
- Puro ja muu pienvesi

Vetovoimatekijät

- Ydinalue
- Vetovoimakohteet (alueet)
- Vetovoimakohteet (yksittäiset)
- Julkiset kulttuurirakennukset
- Kartanomiljö
- Tyypillinen Helsingin näkymä
- Pääreitti
- Pääreittiin liittyvä rantareitti
- Vihertinjayhteys
- Olemassa oleva vesiliikenteen yhteys

0 400 2000m

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Vetovoimatekijöitä

Kuvia Länsipuiston vetovoimakohteista

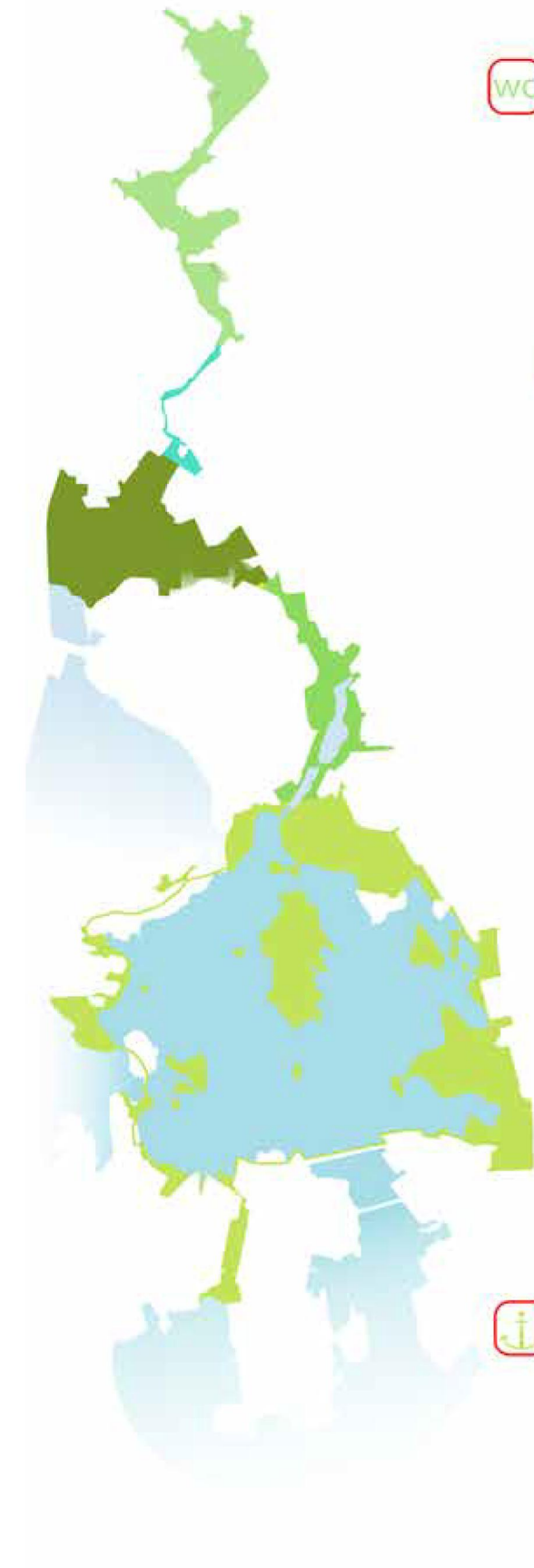
1. Mätäjokea Marttilan kohdalla, kuva: Elina Lindholm
2. Strömberginpuiston koski, kuva: Elina Lindholm
3. Talin kartano, kuva: Elina Lindholm
4. Seurasaari, kuva: Elina Lindholm
5. Soutustadion, kuva: Elina Lindholm

Toiminnot

Kehitettävät toiminnot

Olevat toiminnot

- Vihersormelle ominaiset erityistoiminnot
- Perustoiminnot
- Liikuntatoiminnot

MITÄ JOS...

1 ... Malminkartanon Omenapuisto (kuva ylemmänä) avattaisiin virkistyskäyttöön? Alempana esimerkkikuva Rosendahlista.

Meren ja Mätäjoen rantaviiva on kutsuva. Merenrannassa on tarjolla vesillä liikkumisen ja virkistymisen palveluita.

MITÄ JOS...

2 ...Venetsiarakennuksen alakerrassa olisi museokahvila ja veden päällä lounasterassi?

Länsipuiston jatkuvuutta eheytetään Pitäjänmäen ja Marttilan kohdalla.

Länsiväylän bulevardisointi mahdollistaa Lauttasaaren kierroksen kehittämisen; pohjoisosa kehitty modernien rantabulevardien sarjaksi, joka avautuu Seurasaareselälle.

Helposti saavutettava ja korkeatasoinen Seurasaareselän kierros liittyy yhteen valtakunnallisesti merkittävät nähtävyyalueet merenrannan tuntumassa.

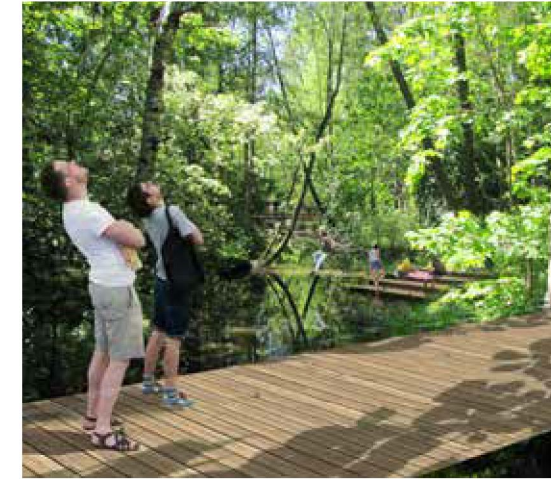
MITÄ JOS...

4 ...Seurasaareselän pohjoisrannalla olevan vanhan laiturin paikalla olisi vesiliikenteen jättölaituri tai kanoottivuokrauspiste kahvioineen ja ulkoterasseineen? Esimerkkikuvana Cafe Regatta oikealla.

Mätäjoen vartta seuraileva pääreitti johdattaa jokilaaksoja pitkän pohjoiseen ja yhdistää alueen kartanot ja kulttuurimaisemat toisiinsa. Teemoina ovat viljelymaisema ja palstaviljely.

MITÄ JOS...

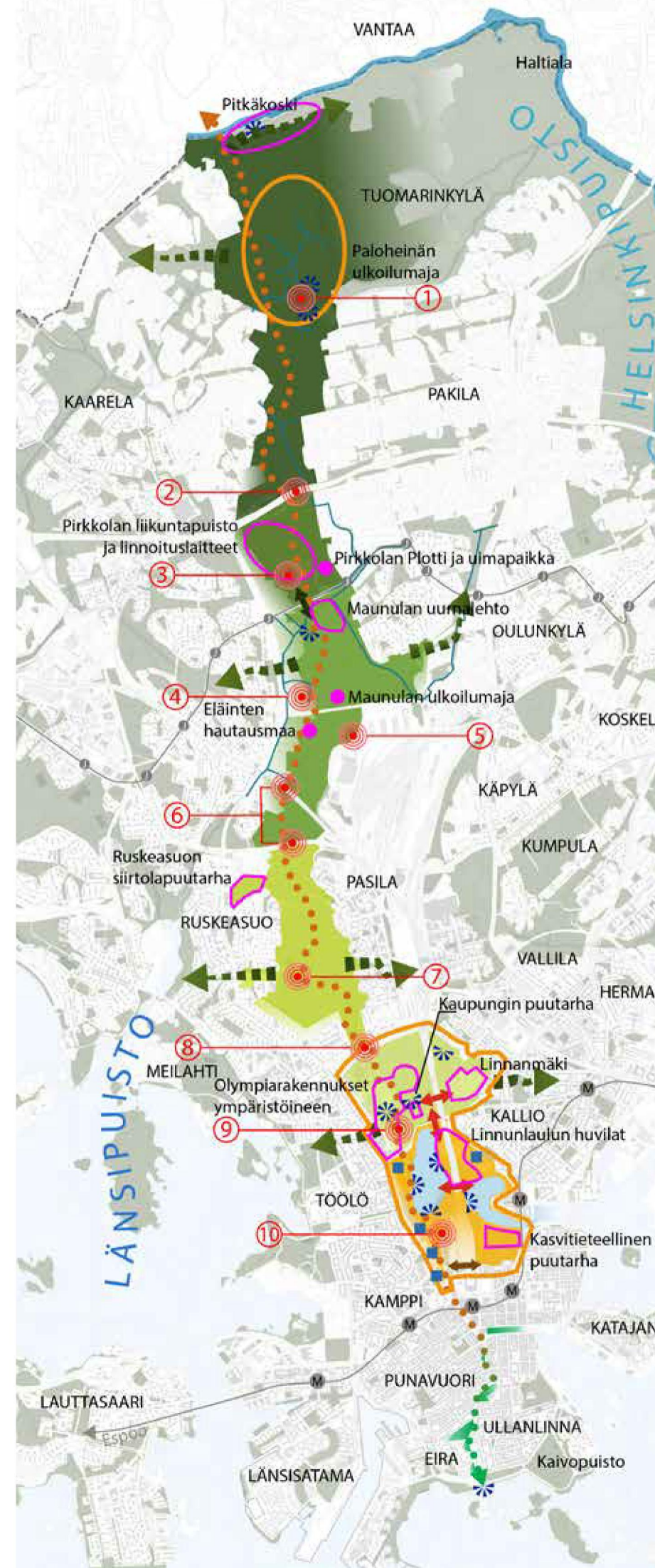
3 ...Mätäjoen vartta kulkemaan rakennettaisiin uusi laituri reitti Marttilan kohdalla?

Kehitettävät kohteet

- Uusi yhteystarve
- Yhteyksien parantaminen väylien ali/yli
- 1 Paloheinän huipun kehittäminen, esim. näkötorni
- 2 Vihersillan kehittäminen
- 3 Pirkkolan liikuntakeskuksen lähiympäristön kehittäminen metsän jatkuvuuden turvaamiseksi
- 4 Mahdollisen uuden rakentamisen reunavyöhykkeen kehittäminen
- 5 Pohjois-Pasilan kaupunginosapuiston toteuttaminen
- 6 Alikulkujen kehittäminen viihtyisämmiksi
- 7 Ruskeasuon toiminnallinen kehittäminen, mm. ratsastuskeskus
- 8 Puiston eheyden ja jatkuvuuden varmistaminen alueelle kohdistuvissa hankkeissa
- 9 Mäntymäen kentän ympäristön kehittäminen
- 10 Finlandiapuiston toteuttaminen

Keskuspuisto

Metsäinen selkäranka
kivikaupungista
korpeen

Maisematyypit ja osa-alueiden luonne

- Vanhan ulkoilmetsän alue
- Urheilumetsä
- Stadin skutsi
- Monitoimimetsä
- Olympiapuisto
- Keskustan kulttuuripuisto
- Liittyminen historiallisten puistojen ketjun kautta mereen
- Sisälahti
- Joki
- Puro ja muu pienvesi

Vetovoimatekijät

- Ydinalue
- Vetovoimakohteet (alueet)
- Vetovoimakohteet (yksittäiset)
- Julkiset kulttuurirakennukset
- Helsingille tyypillinen maisemanäkymä
- Pääreitti
- Viherlinjayhteys
- Parannettava tunneliyhteys

Kartta: VISTRA II / KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Vetovoimatekijöitä

Kuvia Keskuspuiston vetovoimakohteista

1. Maunulan maja, kuva: Jyri Hirsimäki
2. Hiihtolatuja Keskuspuistossa, kuva: Jyri Hirsimäki
3. Lokakuinen Töölönlahti, kuva: Elina Lindholm
4. Keskuspuiston upeaa metsäluontoa, kuva: Jun Yang
5. Kaupunginpuutarha, kuva: Jyri Hirsimäki

1.

2.

3.

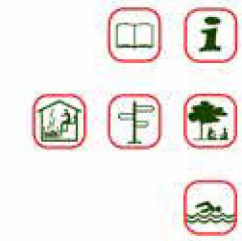
4.

5.

Toiminnot

Kehitettävät toiminnot

Olevat toiminnot

Erityiset toiminnot

Perustoiminnot

Urheilutoiminnot

MITÄ JOS...

1 ...kaupunkibulevardin reunalla olisi tornitaloja, jotta metsää säilyisi mahdollisimman paljon? Keskuspuiston keskiosaa kehitettäisiin kokonaisuutena puiston lähtökohdista käsin. Ks. liite 9.

MITÄ JOS...

2 ...Mäntymäen kenttä olisi eteläosaltaan vihreää nurmipintaa tapahtumiin, oleskeluun ja peleihin? Pohjoisosan vesiaiheeseen voitaisiin valotaidetapahtuman osana heijastaa elokuvia tai valotaideteoksia vesisumusta syntyvälle valkokankaalle.

MITÄ JOS...

3 ... alikulut nimettäisiin orientoitumisen helpottamiseksi ja niitä kehitettäisiin viihtyisämmiksi esimerkiksi valaistuksen avulla?

Metsämaisema jatkuu yhtenäisenä kaupungin ytimeen asti. Yhtenäisyyttä parannetaan häivyttämällä teiden, ratojen ja muiden häiriöiden vaikutusta.

Töölönlahden, Kaisaniemen, Eläintarhan ja Alppiharjun puistoalueet muodostavat yhtenäisen puistoreittien sarjan, tarvittaessa uusien yhteyksin. Kaupunkikuvaa ja kaupunkitilaa jäsentäviä puistosilhouetteja säilytetään ja kehitetään.

MITÄ JOS...

4 ... Töölönlahdelta radan ali Kaisaniemenrantaan pääsisi osittain vedenalaisia rakennetta pitkin?

MITÄ JOS...

6 ...Mäntymäen kenttä olisi "Olympiapuisto"? Olympiarenkaiden inspiroima rakennusrivistö koluja ja paviljonkeja reunustaisi sitä itäpuolelta ja tilaa olisi myös julkiselle rakennukselle. Paavo Nurmen patsaan kohtaa korostettaisiin vesiaiheella ja aukiopintaa jaksotettaisiin väriaihein. Ks. Liite 10.

Keskuspuistossa metsän tuntu, hiljaisuus ja luonnossa virkistyminen on ensisijaista kaikkina vuodenaikoina.

Mahdollinen uusi rakentaminen Keskuspuiston laidolle pyritään rajaamaan uudella puustoisella reuna-työhykkeellä. Uudet rakennettavat puistotoiminnot sijoitetaan rakennetuille tai rakennettaville alueille.

Vilkkaan pääreitit lisäksi on "hiljainen pääreitti", joka toimii talvisin latuna

Tasaisin välimatkoin on levähdyspaikkoja ja virvoketarjontaa.

MITÄ JOS...

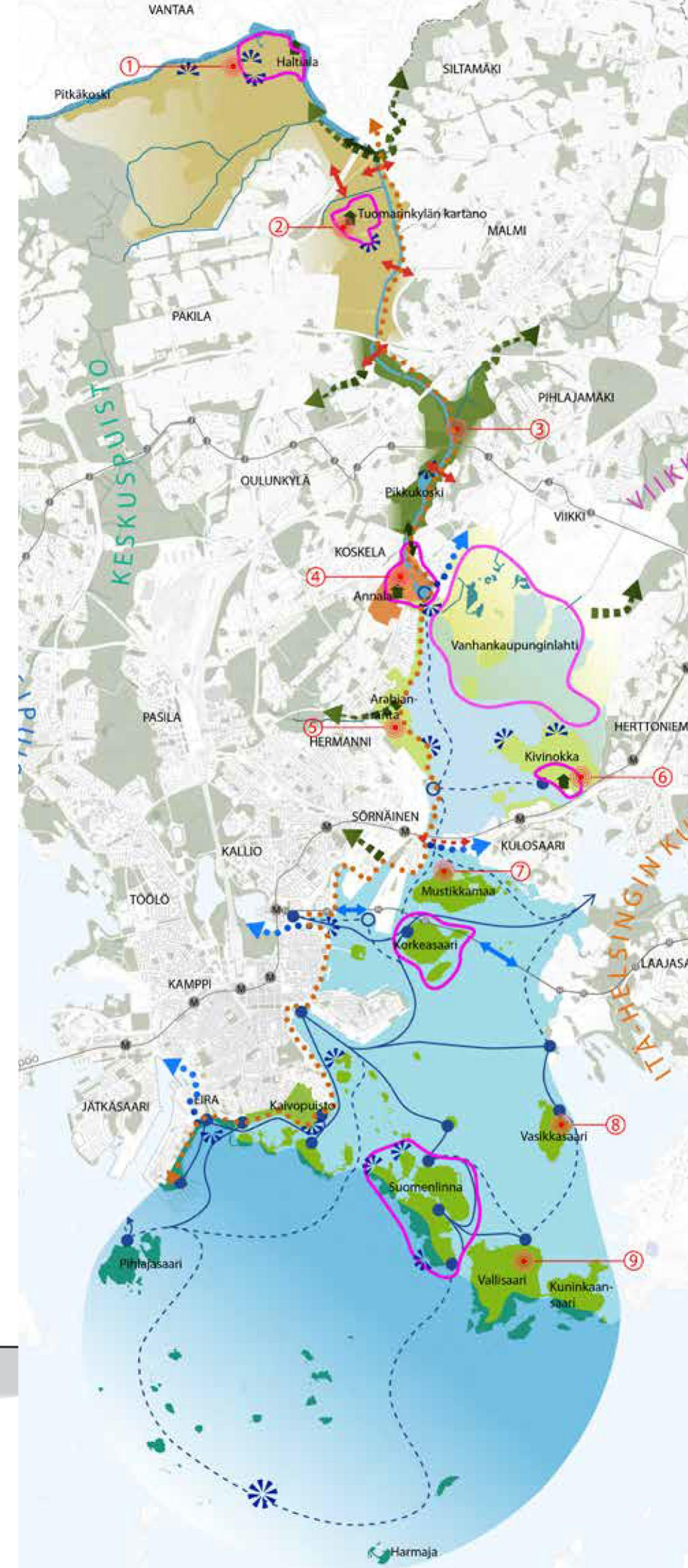
5 ...Paloheinän huipulla olisi näkötorni?

Kehitettävät kohteet

Tärkeimmät kehittämiskohteet

- Uusi yhteystarve
- Yhteyksien parantaminen väylien ali/yli
- Yhteyden parantamistarve
- Vesiliikenteen yhteystarve
- ① Niskalantilan ja Haltialan kartanon virkistystoimintojen kehittäminen
- ② Tuomarinkylän kartanon miljöö ja kaupunginosapuiston kehittäminen
- ③ Savelanpuiston toiminnallinen kehittäminen
- ④ Helsingipuiston keskeisen alueen kehittäminen kokonaisuutena kutsuvaksi porttiaiheeksi ja matkailukeskukseksi.
- ⑤ Hermannin rantapuiston toiminnallinen kehittäminen mm. kahvilatoiminta
- ⑥ Kivinokan kehittäminen julkiseksi virkistysalueeksi ja Helsingipuiston itäiseksi portiksi
- ⑦ Mustikkamaan virkistysmahdollisuuksien monipuolistaminen
- ⑧ Kehittyvä sauna- ja majasaari
- ⑨ Vallisaaren ja Kuninkaansaaren suunnittelu saaristomatkailu- ja retkeilykohteiksi

Helsingipuisto

Helsingin syntymaisemat Haltialasta Harmajalle

Maisematyytit ja osa-alueiden luonne

- Kulttuurimaisema
- Jokilaakso
- Maisemallinen solmukohta /ydinalue
- Kosteikkomaisema
- Sisälahden saaret ja rannat
- Selkäveden rannat ja saaristo
- Avomerirannat ja saaristo
- Sisälahti
- Selkävesi
- Ulkosaaristo ja avomeri
- Joki
- Puro ja muu pienvesi

Vetovoimatekijät

- Vetovoimatekijät
- Kartanomiljö
- Helsingille tyypillinen maisemanäkymä
- Pääreitti
- Vihertinjayhteys
- Pääreitien jatkuminen rantareittinä
- Suunniteltu siltayhteys ja saaristoraitiotie
- Olemassa oleva vesiliikenteen yhteys

Vetovoimatekijöitä

1.

2.

3.

4.

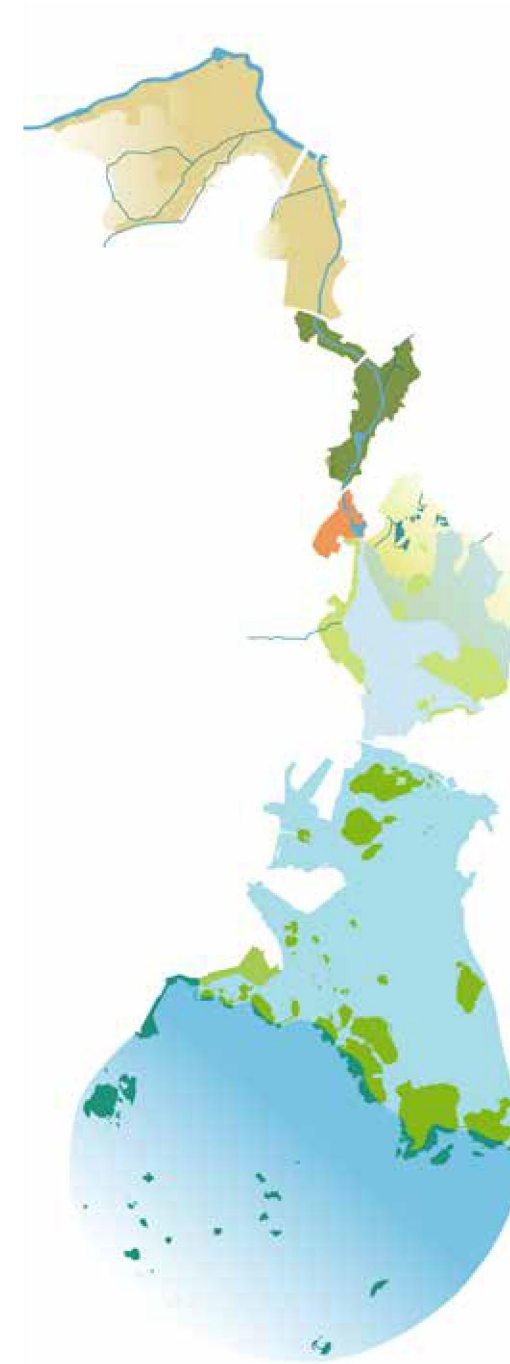

5.

Kuvia Helsingipuiston
vetovoimakohteista

1. Pitkäkoski, kuva: Jun Yang
2. Tuomarinkylän kartano, kuva: Matti Eronen
3. Vanhankaupungin koski, kuva: Jun Yang
4. Korkeasaari, kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki
5. Suomenlinna, kuva: Maria Jaakkola

Toiminnot

Kehitettävät toiminnot	Olevat toiminnot
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ ■

- Vihersormelle ominaiset erityistoiminnot
- Perustoiminnot
- Liikuntatoiminnot

Tavoitteita ja ideoita

Helsingin puiston maisema ilmentää kaupungin luonnon ja kulttuurin kerroksellisuutta.

Rantaviivat ovat kutsuvia niin Vantaanjokivarressa kuin merenrannoilla.

Helsingin edustan linnoitussarten kierros tarjoaa merimaisemia ja kulttuurihistoriaa hyvien palveluiden äärellä.

Kuninkaansaari ja Vallisaari Helsingin puiston uusimpina osina täydentävät virkistystarjontaa.

TIESITKÖ, ETTÄ...

1 ...Kruunusillat liittävät Korkeasaaren virkistysjatkumoon ja helpottavat sen saavutettavuutta.

Kuva: Kruunusillat, Joukkoliikennetyöväline Nihiti-Kruunuvuorenranta, Yleissuunnitelma 2015. WSP ja Knight Architects (+HKL, HKR)

2 ...Vallisaaren linnoituksia voidaan hyödyntää matkailuun Vallisaaren ja Kuninkaansaaren yleissuunnitelman mukaan. Kuvälähde

MITÄ JOS...

3 ... Haltialan kartanon haamu ilmestyisi hologrammina valotapahtumassa?

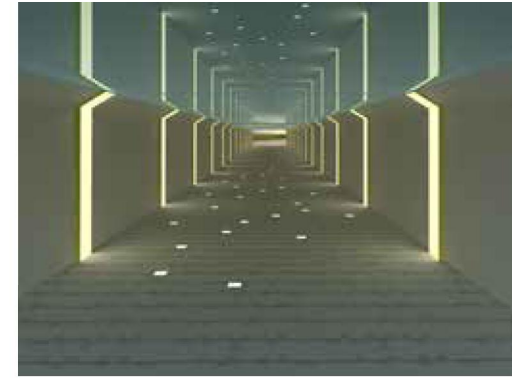
MITÄ JOS...

4 ..Korkeasaaren toteutettaisiin futuristinen sisäänkäyntirakennus kuten kilpailun voittaneessa ehdotuksessa?

Kuva: Arkkitehtiryhmä Beckmann-NThepe, "Beluga", 2008

MITÄ JOS...

5 ...Koskelan tunneli kunnostettaisiin avarammaksi ja valoisaammaksi, vaikkapa heijastavan pinnan avulla?

Kuninkaankartanonsaari mantereisen ja mereisen osan "nivelkohtana" kehittyä vetovoimaiseksi ydinalueeksi virkistys- ja opastuspalveluineen.

Uusien rakentamisalueiden puistot ja ranta-alueet täydentävät ja monipuolistavat Helsingin puiston virkistystarjontaa.

Korkeasaari-Mustikkamaa-Hylkysaari-kokonaisuus kehittyä alueeksi, joka tarjoaa mielenkiintoista tekemistä kaikenikäisille. Alueen vetovoimaisuuteen panostetaan Kruunusilltojen toteutuessa.

Tuomarinkylän historiallisella kartanoalueella ja Vantaanjokilaaksossa pääsee eläytymään perinteisiin viljelymaisemiin. Kartanorakennus ympäröivine kulttuurimaisemineen muodostaa julkisessa käytössä olevan kokonaisuuden.

MITÄ JOS...

6 ... Niskalan tilan sivurakennuksia hyödynnettäisiin matkailussa ja virkistyksessä? Esimerkiksi tässä ikkunattomassa rakennuksessa voisi olla pop-up elokuvateatteri.

Vanhankaupunginlahdenkierros esittelee arvokasta luontoa monipuolisine lajistoineen sekä kaupungin historiaa kartano- ja huvilamiljöistä työväestön virkistysperinteeseen kansanpuistoineen ja kesämaajoineen.

MITÄ JOS...

7 ...Kuninkaankartanonsaaresta kehitettäisiin Helsingin puiston portti sekä etelään että pohjoiseen, ja siellä olisi esimerkiksi infokeskus ja kahvila terasseineen?

Viikki - Kivikko

Ruovikkorannoilta kaupungin katolle

Kehitettävät kohteet

Tärkeimmät kehittämiskohteet

- Uusi yhteystarve
- Vesiliikenteen yhteystarve
- ① Jakomäen hiekkakuoppien suunnittelu ja rakentaminen virkistyskäyttöön
- ② Malmin lentokentän asuinalueen rakentamisen yhteydessä toteutettava siltayhteys Kivikkoon
- ③ Kivikon urheilupuiston rakentamattoman osan kehittäminen
- ④ Reittien toteuttaminen Hallainvuoren metsäalueelle
- ⑤ Uuden virkistysyhteyden luominen Latokartanon jokilaakson ja Viikin peltoalueen välille
- ⑥ Länsi-Herttoniemen lähivirkistysaluetta kehitetään luonnonmukaisena alueena
- ⑦ Kivinokan kehittäminen matkailu- ja virkistysalueeksi

Maisematyyppit ja osa-alueiden luonne

- Metsäinen suo- ja kosteikkomaisema
- Metsäinen selänne
- Urheilupuiston avoin maisema
- Pääosin avoin jokilaakso
- Kulttuurimaisema
- Kosteikkomaisema
- Kosteikkomaisemaa reunustavat metsäalueet
- Sisälahti
- Puro, pienvesi

Vetovoimatekijät

- Vetovoimakohteet (alueet)
- Vetovoimakohteet (yksittäiset)
- Kartanomiljö
- Tyypillinen Helsingin näkymä
- Pääreitti ja vihersormen jatkuminen seudullisesti
- Pääreittiin liittyvä rantareitti
- Puistosiltayhteys
- Vihertinjayhteys

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Vetovoimatekijöitä

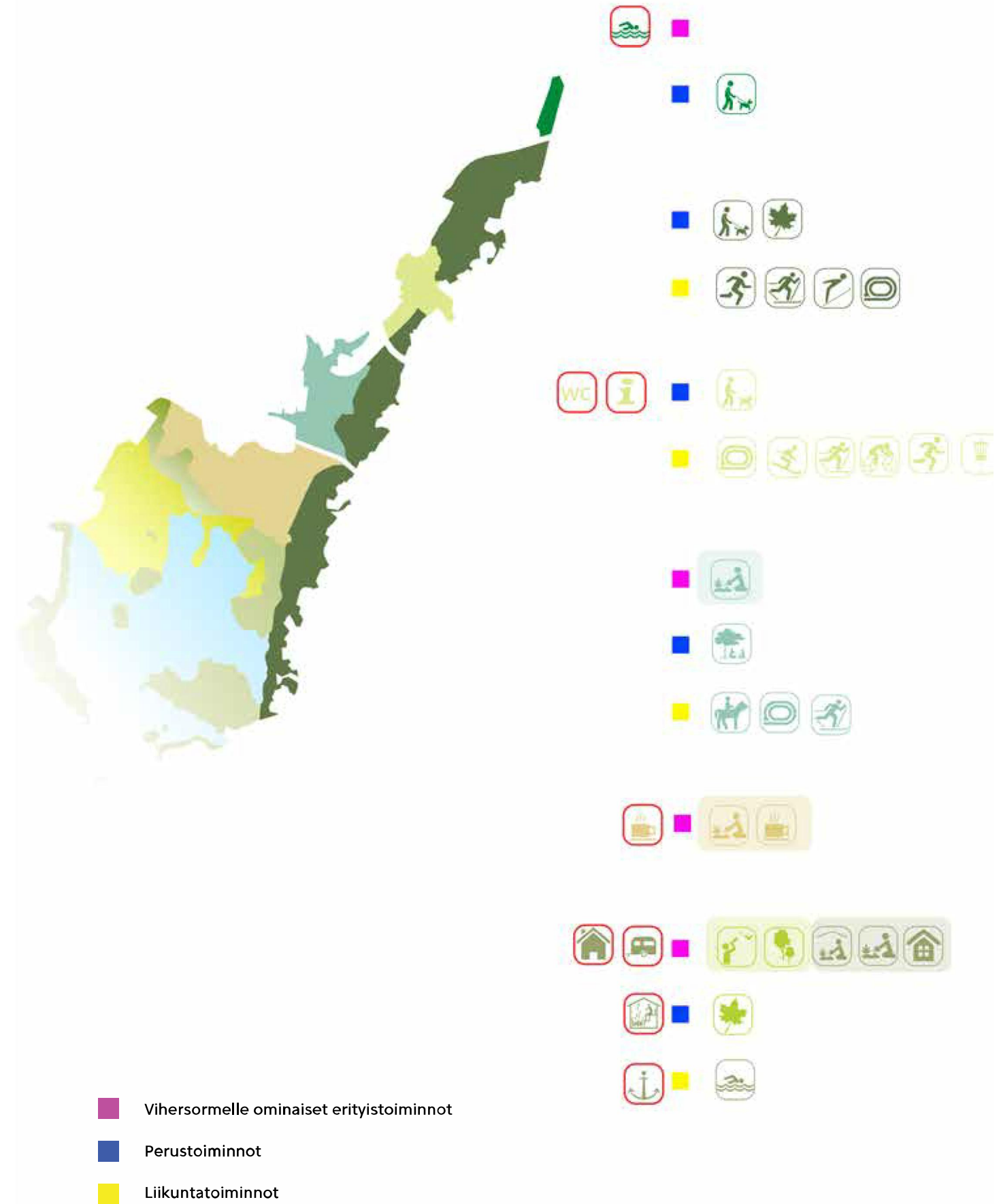

Kuvia Viikki-Kivikon
vetovoimakohteista

1. Vanhankaupunginlahden lintuvedet, kuva Elina Lindholm
2. Viikin kulttuurimaisemaa, kuva Elina Lindholm
3. Kivinokka, kuva Maria Jaakkola
4. Kulosaaren kartano, kuva Maria Jaakkola
5. Jakomäen hiekkakuopat, kuva Elina Lindholm
6. Hallainvuoren näköalakallio, kuva Ida Juurinen

Toiminnot

Kehitettävät toiminnot Olevat toiminnot

MITÄ JOS...

1 ...kaupunkilaiset pääsisivät kokemaan ja näkemään kotieläimiä ja maanviljelyä lähietäisyydeltä?

Viikin kampuksen tutkimushankkeet lähiympäristössä esitellään opastein yleisölle.

Vanhankaupunginlahden lintutorni-luontopolku tarjoaa tietoa ja elämyksiä kosteikkoalueen linnuista ja vedenalaisesta luonnosta.

Avarat laaksotilat säilyttävät avoimen luonteensa viljely- tai puistoalueina, ja selänteen jyrkkä reuna korostuu niiden metsävaltaisena taustana. Kauniita näköaloja ja kohteita maisematiloja kehitetään edelleen.

Liikuntapuistot ovat luonteltaan puistomaisia ja niitä kehitetään toimintoiltaan monipuolisiksi.

MITÄ JOS...

2 ...uuden raidejokerireitin rakentumisen yhteydessä luotaisiin uusi pyöräily- ja kävelyliikenteen yhteys Viikin ja Latokartanon välille?
Jokeri II havainnekuva, KSV, Hanna Kiema 2016

Liikenteen haittoja ja maisemavaurioita vähennetään.

Yhteydet suurten liikenneväylien yli tai ali ovat luontevia ja riittäviä alueen saavuttamiseksi ja yhtenäisen viheralueen hahmottamiseksi.

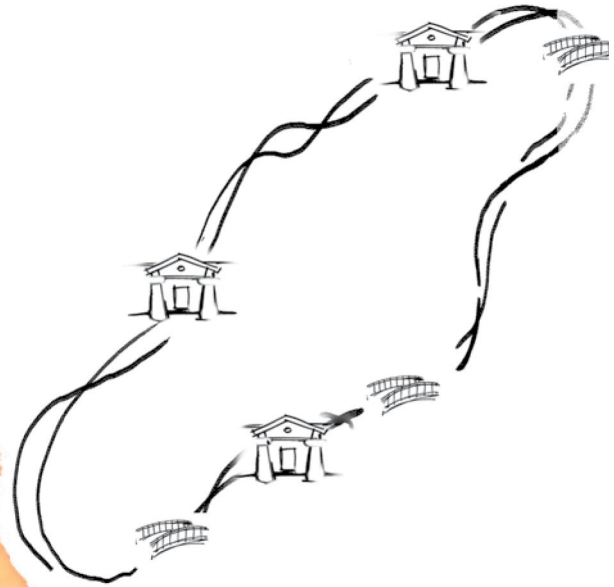
MITÄ JOS...

3 ...Jakomäen hiekkakuopat kunnostettaisiin uimapaikaksi?

Itä-Helsingin kulttuuripuisto

Kartanoiden ja kapeiden merenlahtien kierros

Maisematyytit ja osa-alueiden luonne

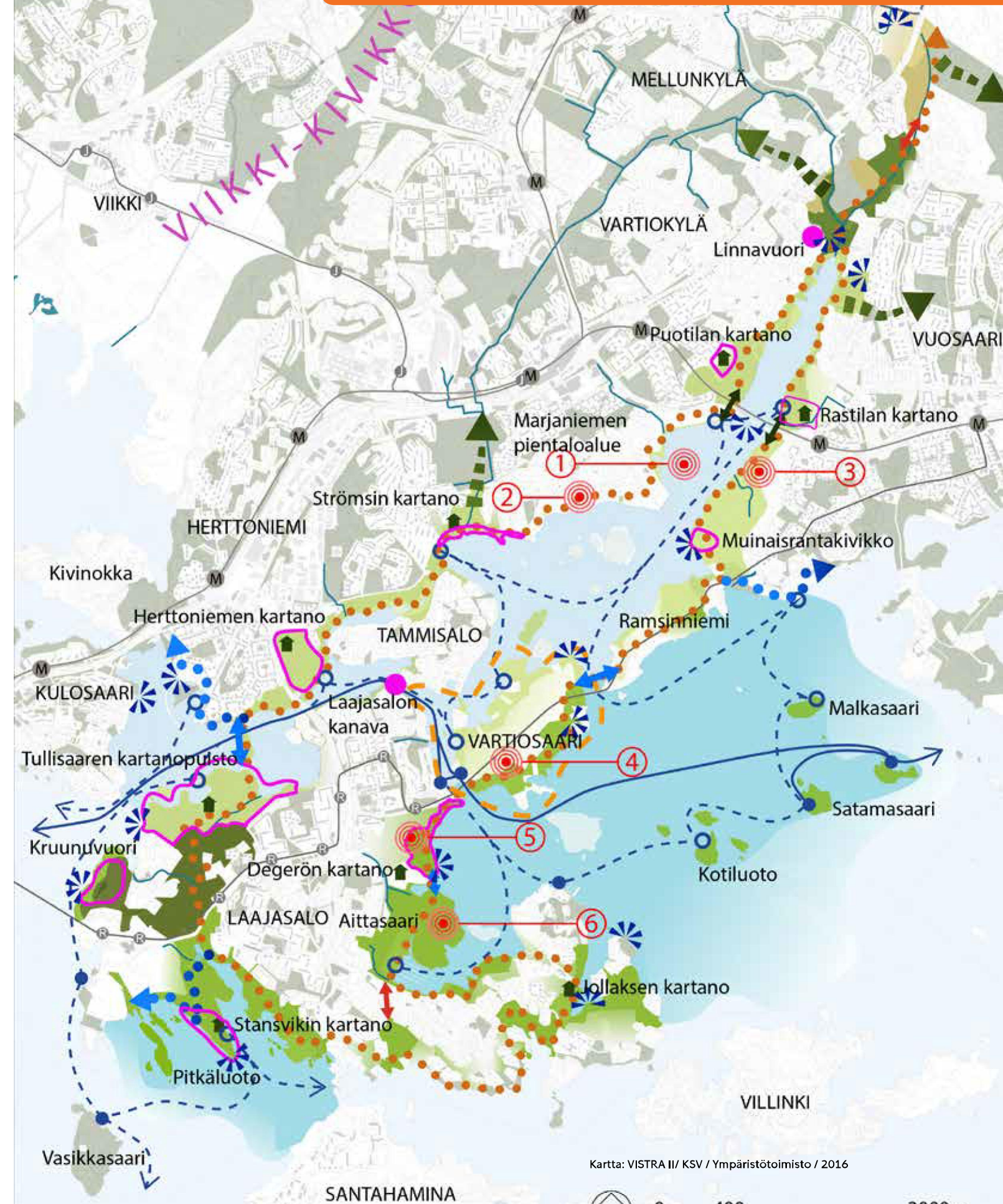
- Kulttuurimaisema
- Jokilaakso
- Sisälahden saaret ja reuna-alueet
- Muut rannat ja saaristo
- Selännemetsä
- Sisälahti
- Sisälahti tai selkävesi
- Puro ja muu pienvesi

Vetovoimatekijät

- Vartiosaaren rannat tulevaisuuden ydinaluetta
- Vetovoimakohteet (alueet)
- Vetovoimakohteet (yksittäiset)
- Pääreitti
- Viherlinjayhteys
- Pääreitien jatkuminen rantareittinä
- Suunniteltu siltayhteys
- Olemassa oleva vesiliikenteen yhteys
- Kartanomiljö
- Helsingille tyypillinen maisemanäkymä

Kehitettävät kohteet

- Uusi yhteystarve
- Yhteyksien parantaminen väylien ali/yli
- Vesiliikenteen yhteystarve
- ① Täydennysrakentamisen yhteydessä huomioitava näkymäkseli meren ja puiston välillä
- ② Pääreitien vahvistaminen opasteiden avulla
- ③ Pääreitien parantaminen
- ④ Vartiosaaren rannat osaksi kulttuuripuistoa
- ⑤ Elsankallio perinnekyläksi
- ⑥ Aittasaaren luontokohde osaksi rannan puistoketjua

Kartta: VISTRA II / KSV / Ympäristötoimisto / 2016

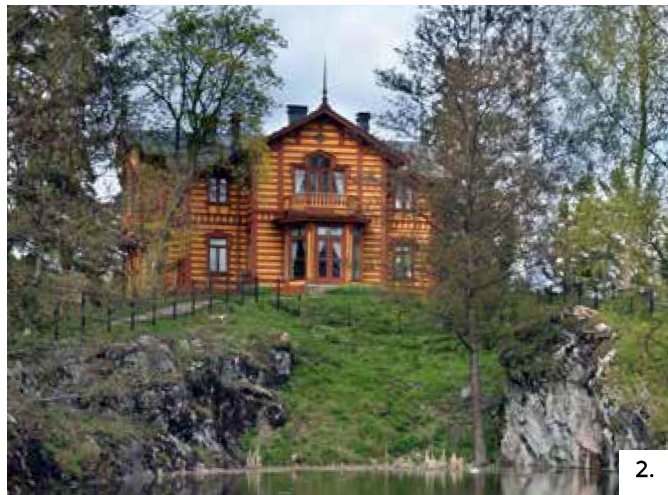
Vetovoimatekijät ja toiminnot

Kuvia Itä-Helsingin kulttuuripuiston vetovoimakohteista

1. Tullisaaren kartanopuisto, kuva: Maria Jaakkola
2. Aino Ackté'n huvila Tullisaarella, kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki, Tuulikki Holopainen, 2008
3. Merimaisemaa kulttuuripuiston varrelta, kuva: Mervi Nicklen
4. Stansvikin kartano, kuva: Anu Lamminpää
5. Stansvikin kartanon tammikujanne, kuva: Mervi Nicklen

1.

2.

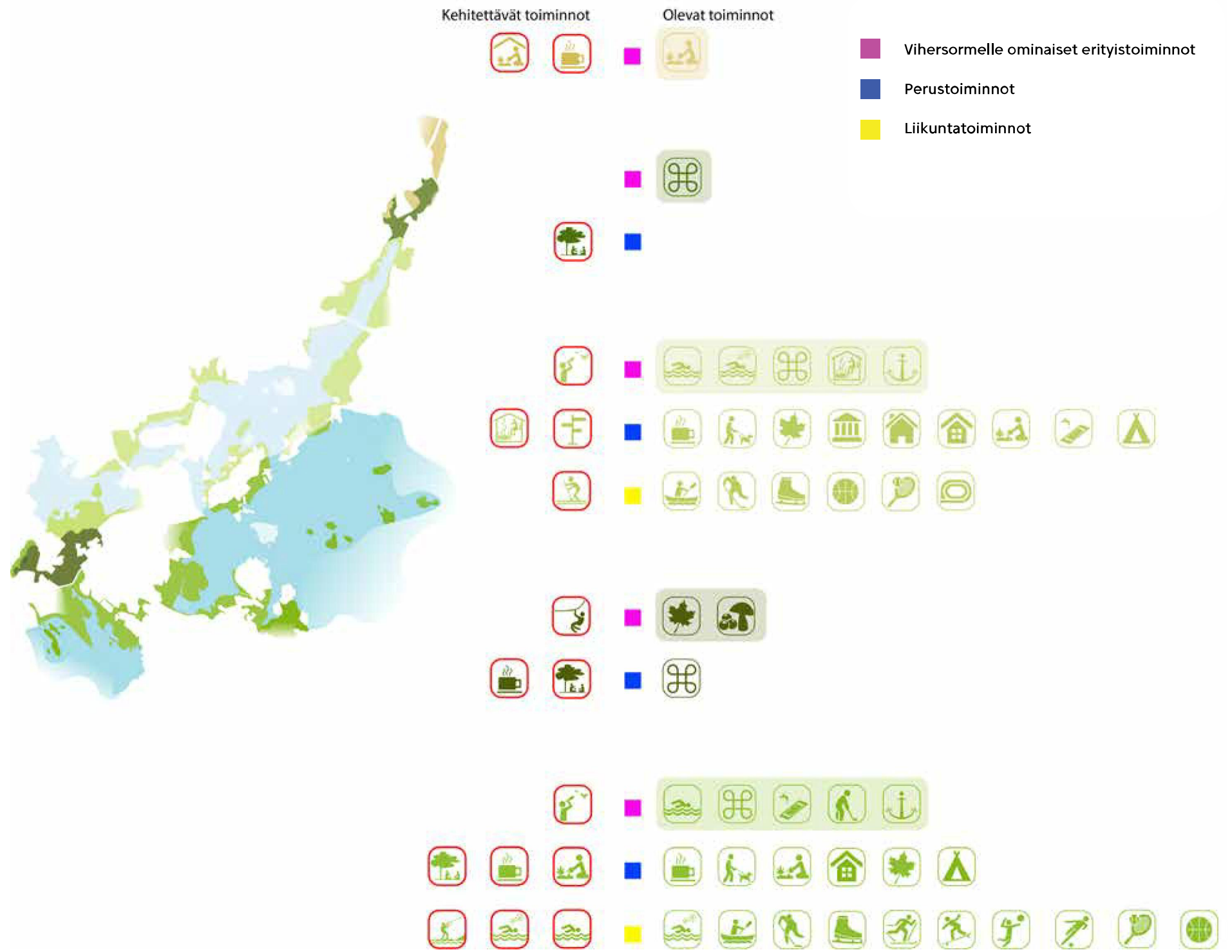
3.

4.

5.

Tavoitteita ja ideoita

Helsingin merellinen kartano- ja huvilakulttuuri näkyy ja esittyy vihersormen varrella. Kartanoympäristöt tarjoavat kulttuurielämyksiä ja virkistystä julkisessa käytössä.

MITÄ JOS...

1 ...Vartiokylänlahtea kiertävän reitin varrella olisi lisää kahviloita, ravintoloita, museota jne. vanhoissa kauniissa rakennuksissa upean maiseman äärellä?

Rantareitillä on tasaisin välimatkoin vesiliikenteen satamia ja palveluita. Julkisia rantautumispaikkoja on tiheässä.

MITÄ JOS...

2 ...laiturimainen virkistysreitti yhdistäisi Kruunuvuorta ja Kruunuvuorenrantaa?

Kuva: Verstas Arkkitehdit ja WSP

Siirtolapuutarha- ja viljelypalsatointiminta täydentyy. Huvila- ja kartanopuutarhat rikastavat puutarhakulttuuria, kun ne kunnostetaan entiseen loistoonsa osana uusia ja tiivistyviä kaupunginosia.

Helpposti saavutettava, kartanoita yhdistävä pääreitti kulkee koko vihersormen ympäri.

Rantojen puistoalueet kehittyvät toiminnallisiksi ja kutsuviksi "olohuoneiksi".

MITÄ JOS...

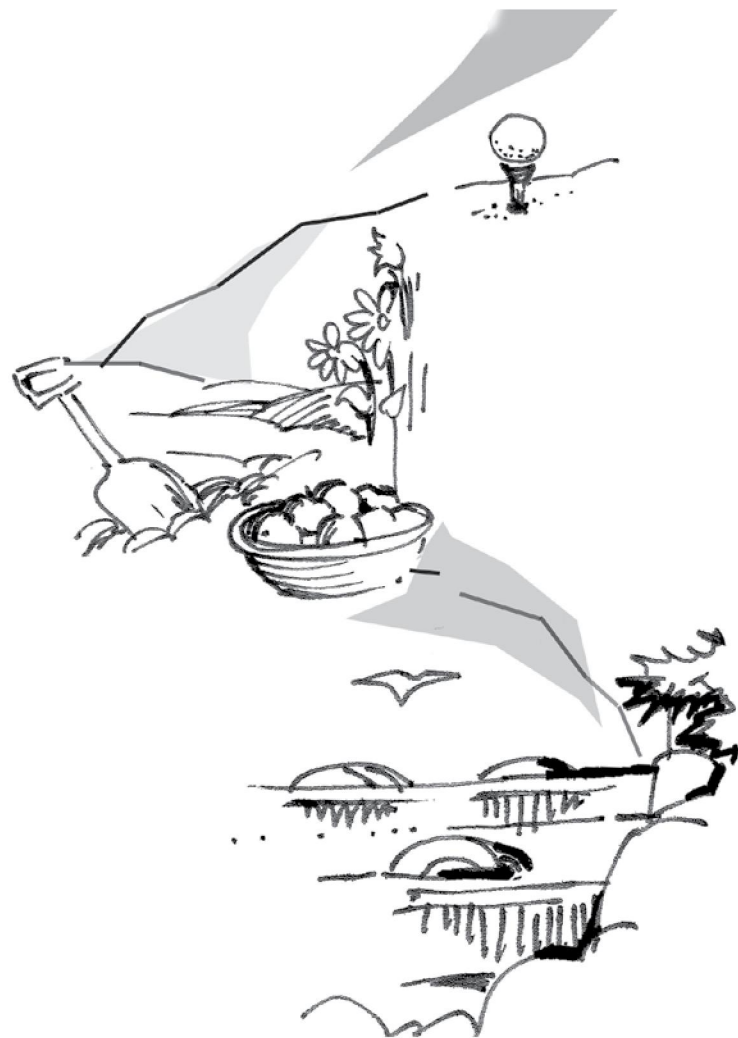
3 ...Vartiosaassa olisi tällainen venesatama? Vartiosaaren virkistysen yleissuunnitelma 2016

MITÄ JOS...

4 ... pienten salmien yli rakennettavien uusien siltojen avulla saataisiin lahden ympäri kiertävää reittiä paremmin saavutettavaksi?

Sillat tai niitä väliaikaisesti korvaava kesälössiliikenne tukevat ympärysreitin toimivuutta. Teemareiteillä (kulttuuri, luonto) on opastetauluja ja -karttoja.

Kehitettävät kohteet

Tärkeimmät kehittämiskohteet

- - - ⊙ - - - Vesiliikenteen yhteystarve
- ↔ Uusi yhteystarve
- ⊙ ① Vuosaaren huipun ja Mustavuoren eteläosasta Itä-Helsingin talviliikuntakeskus kaikenikäisille
- ② Virkistysreitit rakentaminen Porslahdenpuistosta Vuosaaren huipun ja Mustavuoreen suuntaan
- ③ Puiston reunavyöhykkeen kehittäminen
- ④ Nordsjön kartanon säilyttäminen virkistyskäytössä
- ⑤ Skatan tilan ylläpidon mahdollistaminen, tilan ympäristön säilyttäminen avoimena ja kehittäminen virkistyskäyttöön.

Vuosaaren ulkoilupuisto

Uutelasta Vuosaarenhuipulle

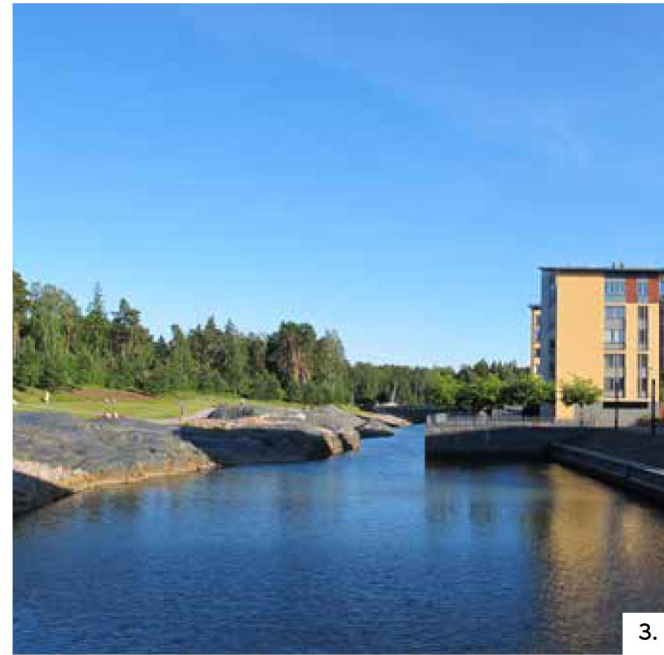
- ### Maisematyypit ja osa-alueiden luonne
- Puoliavoin jokilaakso
 - Metsäinen kallioselänne
 - Avoin täyttömäen maisema
 - Kartanopuiston, urheilupuiston ja palstaviljelyalueen maisemallinen kokonaisuus
 - Avoin golfkentän maisema
 - Metsäinen laakso, kulttuurimaisema
 - Sataman ja teollisuusalueen liittyminen maisemallisesti vihersormeen
 - Sisälahti
 - Selkävesi
 - Puro, pienvesi
- ### Vetovoimatekijät ja yhteydet
- Vetovoimakohteet
 - ▲ Kartanomiljö
 - ✳ Helsingille tyypillinen maisemanäkymä
 - - - - - Pääreitti
 - - - - - Pääreitit jatkuminen rantareittinä
 - - - - - Viherlinjayhteys

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Vetovoimatekijöitä

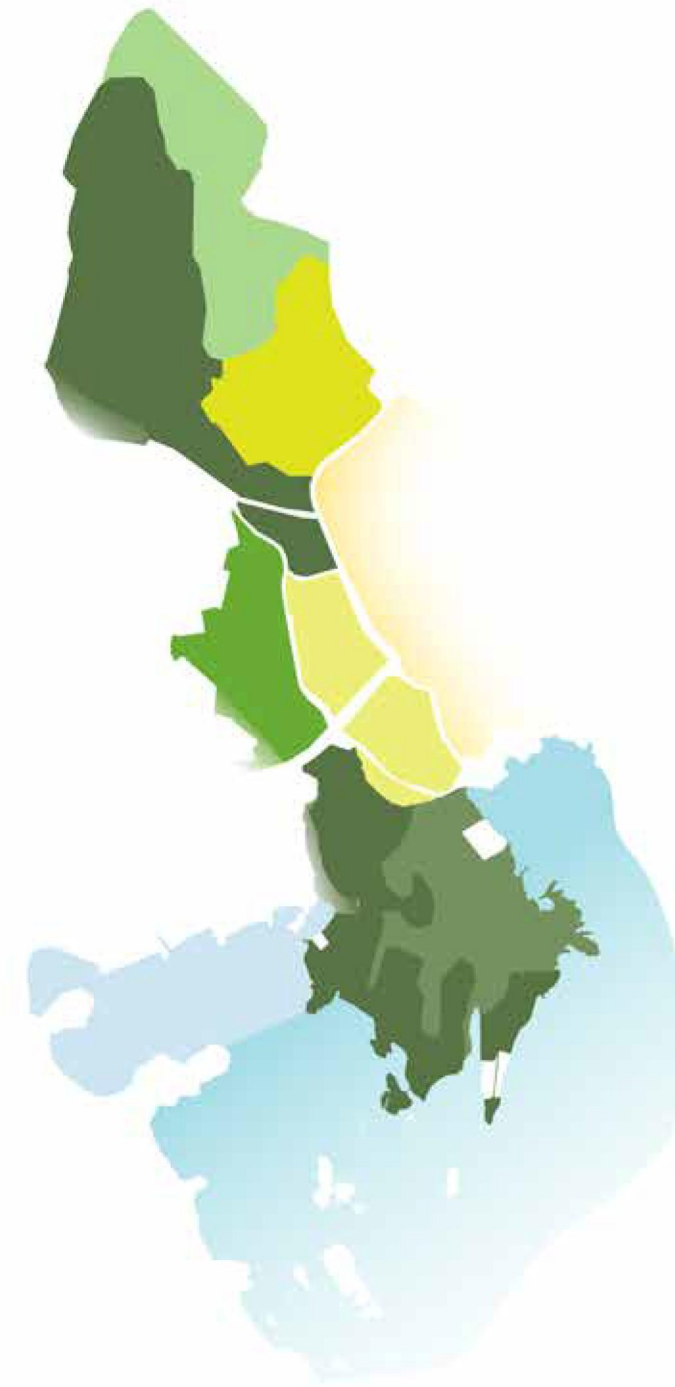
Kuvia Vuosaaren ulkoilupuiston vetovoimakohteista

1. Vuosaaren huippu ja sieltä avautuvat näköalat, kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki, Marja Lintula
2. Aurinkolahden ja Uutelan edustan talviset liikuntamahdollisuudet, kuva: Mervi Nicklen
3. Uutelan kanavan rannat, kuva: Maria Jaakkola
4. Skatan tila ympäristöineen Uutelassa, kuva: Mervi Nicklen
5. Uutelan kalliorannat, kuva: Mervi Nicklen

Toiminnot

Kehitettävät toiminnot Olevat toiminnot

■	
■	
■	
	■
■	
■	
■	
■	
■	

- Vihersormelle ominaiset erityistoiminnot
- Perustoiminnot
- Liikuntatoiminnot

MITÄ JOS...

1 ...Vuosaaren satamaan avautuva näköala otettaisiin paremmin osaksi vihersormea? Vuosaaren huipulla voisi esimerkiksi olla Vuosaaren satamasta kertova reaaliaikainen infotaulu, jossa näkyisi lähteneiden ja tulleiden laivojen sekä konttien määrä päivän aikana.

Uutelan metsä- ja rantakallioalue on helposti saavutettava ja hyvin opastettu, mutta säily merellisen virkistykseen mahdollistavana maisema- ja luontoelämysalueena.

Maisema vaihtuu keskiosan avoimien alueiden kautta eteläosan rantakallioiksi. Skatan tilaa näiden välissä kehitetään yhteisöllisenä laidunnus- ja viljelyalueena siten, että rakennuksia ja maiseman avoimuutta voidaan ylläpitää.

Pääreitti liittyy luontevasti Aurinkolahden rantapromenadiin, kuten myös Östersundomiin jatkuvaan rantareittiin. Vesiurheilumahdollisuuksia monipuolistetaan.

Pohjoisosassa liikuntatoiminnot ja luontoelämysalueet lomittuvat tasapainoisesti. Vuosaaren huippu kokoaa maisemat näköalaksi, jonka vaikuttavuutta lisää sataman läheisyys.

Alue jatkuu yhtenäisenä kokonaisuutena Östersundomin suuntaan.

Aluetta kehitetään edelleen monipuolisena ulkoilu- ja virkistysalueena, jonka eri osien ominaispiirteitä hyödynnetään osana kokonaisuutta.

MITÄ JOS...

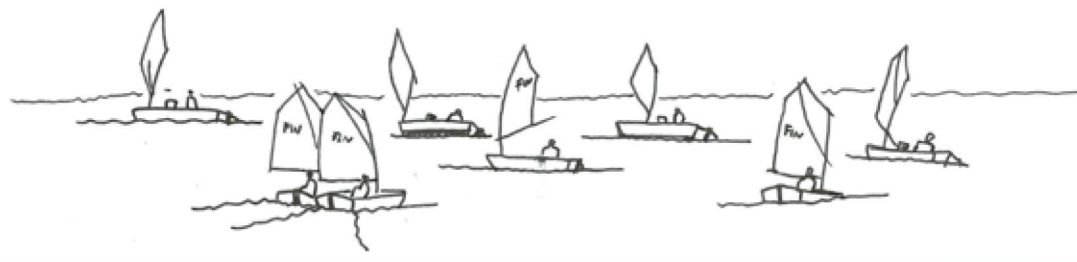
2 ... Skatan tilan taiteilijaperinne jatkuisi ja siellä järjestettäisiin esimerkiksi taideleirejä?

Kuva: Creative commons, Joonas Suominen, 2014

MITÄ JOS...

3 ... Vuosaaren rantojen merenalaista elämää pääsisi tutkimaan köysien ja poijujen väliin viritetyllä lauttareitillä? Idea olisi käyttökelpoinen myös merenalaisten suojelualueiden hellävaraiseen tarkasteluun esimerkiksi Kallahden uimarannan läheisyydessä.

Merellinen Helsinki Sinikämmen rantareitteineen

1.

2.

Kuvia Sinikämmen vetovoimakohteista

1. Kantakaupungin siluetti mereltä, kuva: Anu Lamminpää
2. Tall Ships race Helsingissä, kuva: Maria Jaakkola
3. Vallisaari, kuva: Maria Jaakkola
4. Hernesaaren rantaa, kuva: Maria Jaakkola

3.

4.

Helsingin merialueet, rannat ja saaristo muodostavat Sinikämmen, joka on osa viher- ja virkistysalueiden runkoa.

Aukeaman s. 70-71 kartalla on luonnehdittu Sinikämmen maisemaa ja merkitystä kaupungin viher- ja virkistysalueiden kokonaisuudessa. Kartalla tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi nousevat yhtenäisen, kaikille avoimen rantareitin toteuttaminen, saarten avaaminen virkistyskäyttöön ja vesireittiliikenteen kehittäminen.

Sivujen s. 72-73 ja s. 74-75 kartoilla on tutkittu merellisiin alueisiin liittyviä palveluita, tunnistettu alueellisia kehittämisprofiileja ja esitetty ohjeellisia paikkoja puuttuville palveluille ja toiminnoille. Sinikämmeneen liittyviä palveluita tutkitaan tarkemmin Kaupunkisuunnitteluvirastossa Merellisten alueiden yleissuunnitelmassa.

Tavoitetila

- Merellinen Helsinki on helpommin kaupunkilaisten ulottuvilla ja koettavissa, myös julkisella liikenteellä. Hyvin saavutettavia merellisiä virkistysalueita ja virkistyskäyttöä avattuja saaria on lukuisia. Toimiva vesiliikenne mahdollistaa "saarihyppelyn". Saaret ja ranta-alueet tarjoavat tasaisin välimatkoin virkistyspalveluita.
- Helsingiläiset merenrantasilueetit muodostavat kauniin rantajulkisivun vesialueiden suunnalta. Rantojen julkiset ulkotilat liittyvät luontevasti muuhun viher- ja virkistysverkostoon ja muodostavat tasapainoisen kokonaisuuden rakentamisalueiden kanssa.
- Merenlahtien luonteenomaisia piirteitä hyödynnetään täysipainoisesti ulkoilu- ja virkistyskäyttöön. Erityisesti Länsipuiston ja Itä-Helsingin kulttuuripuiston alueella on tarjolla omaehtoisen vesillä liikkumisen palveluita.
- Arvokasta saariston kulttuurirakennusperintöä on säilytetty toimivana osana virkistys- ja matkailupalveluverkkoa.
- Hienon merimaiseman äärelle pääsee kaikkialla kaupungin rannoilla yhtenäisiä ja helposti löydettäviä rantareittejä pitkin. Rantareitit ovat viihtyisiä ja vetovoimaisia. Niiden luonne määräytyy ympäristönsä mukaan. Pääreitti on selkeä, käyttökelpoinen ja puistomaiseen ympäristöön sopiva. On myös reittejä rauhoittumiseen ja tunnelmointiin.
- Venesatamat ja veneiden talvisäilytysalueet ovat laadukkaasti rakennettuja ja hoidettuja alueita, jotka eivät estä rantojen virkistyskäyttöä.
- Helsingissä on edelleen runsaasti niin ekologisesti kuin virkistyksestäkin tärkeitä luonnonrantoja. Puisto- ja luonnonrannat toimivat sopeutumisyöhykkeinä ilmastomuutokseen varautumisessa.

Sinikämmen rantareitteineen

Kehittämisen lähtökohdat ja pääperiaatteet

Saariston vyöhykkeet, maisemallinen ja toiminnallinen luokittelu

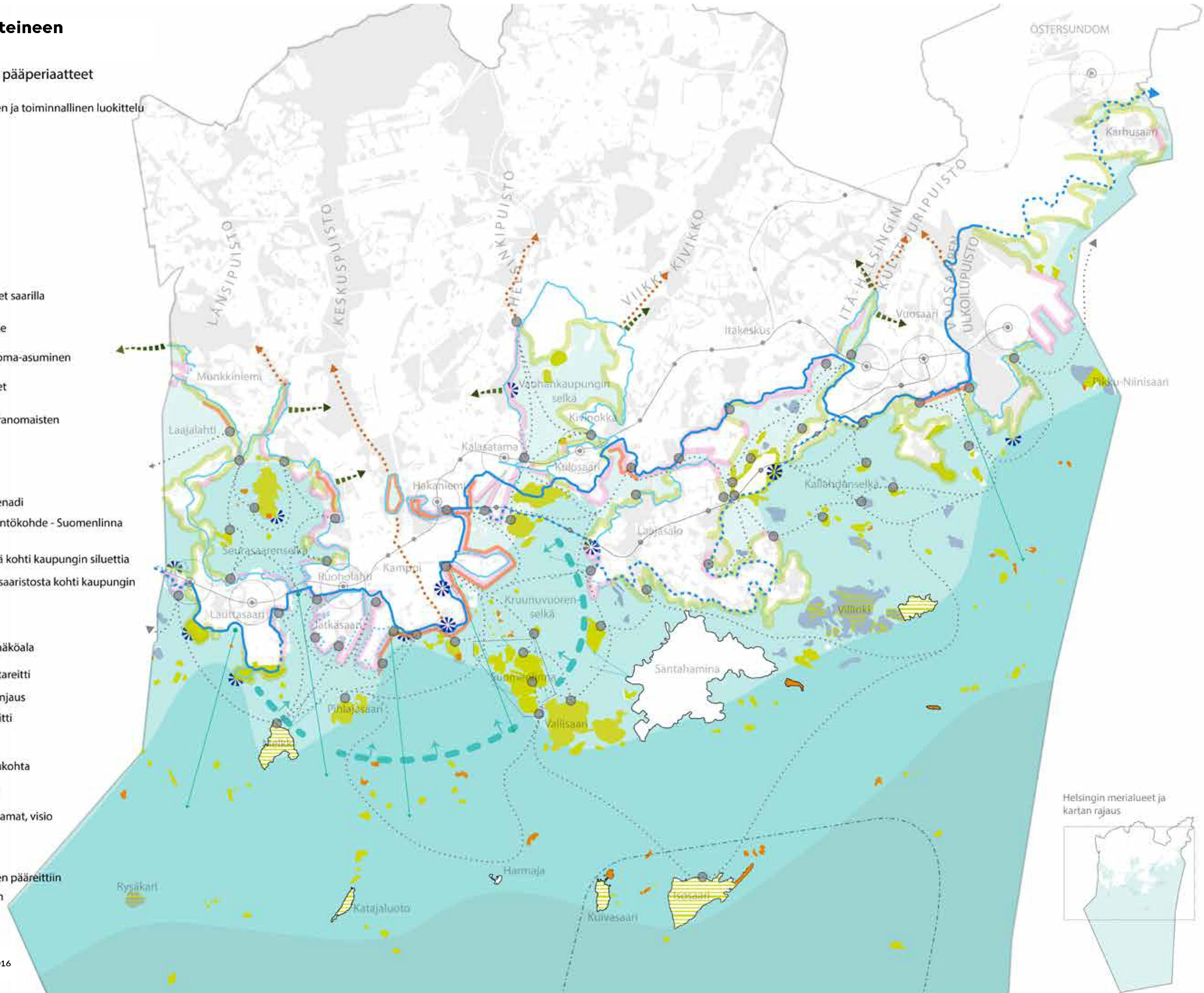
- Sisälahdet
- Selkävedet
- Ulkosaaristo
- Avomeri
- Luonnonranta
- Rakennettu ranta
- Merelliset virkistysalueet saarilla
- Kehitettävä virkistysalue
- Yksityinen virkistys ja loma-asuminen
- Rajoitetun käytön saaret
- Puolustusvoimien ja viranomaisten käytössä olevat saaret

Vetovoimatekijät ja yhteydet

- Merkittävä rantapromenadi
- UNESCO maailmanperintökohde - Suomenlinna
- Tärkeä näkymä mereltä kohti kaupungin siluettia
- Tärkeä näkymäsektori saaristosta kohti kaupungin siluettia
- Avomerivista
- Merkittävä merellinen näköala
- Olemassaoleva päärantareitti
- Tuleva päärantareitin linjaus
- Olemassaoleva rantareitti
- Tuleva rantareitti
- Meri / metrolinja solmukohta
- Tuleva saaristoraitiotie
- Vesiliikennereitit ja -satamat, visio
- Tuulivoima-alue
- Liittyminen vihersormen pääreittiin
- Liittyminen viherlinjaan

0 400 2000m

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Helsingin merialueet ja kartan rajaus

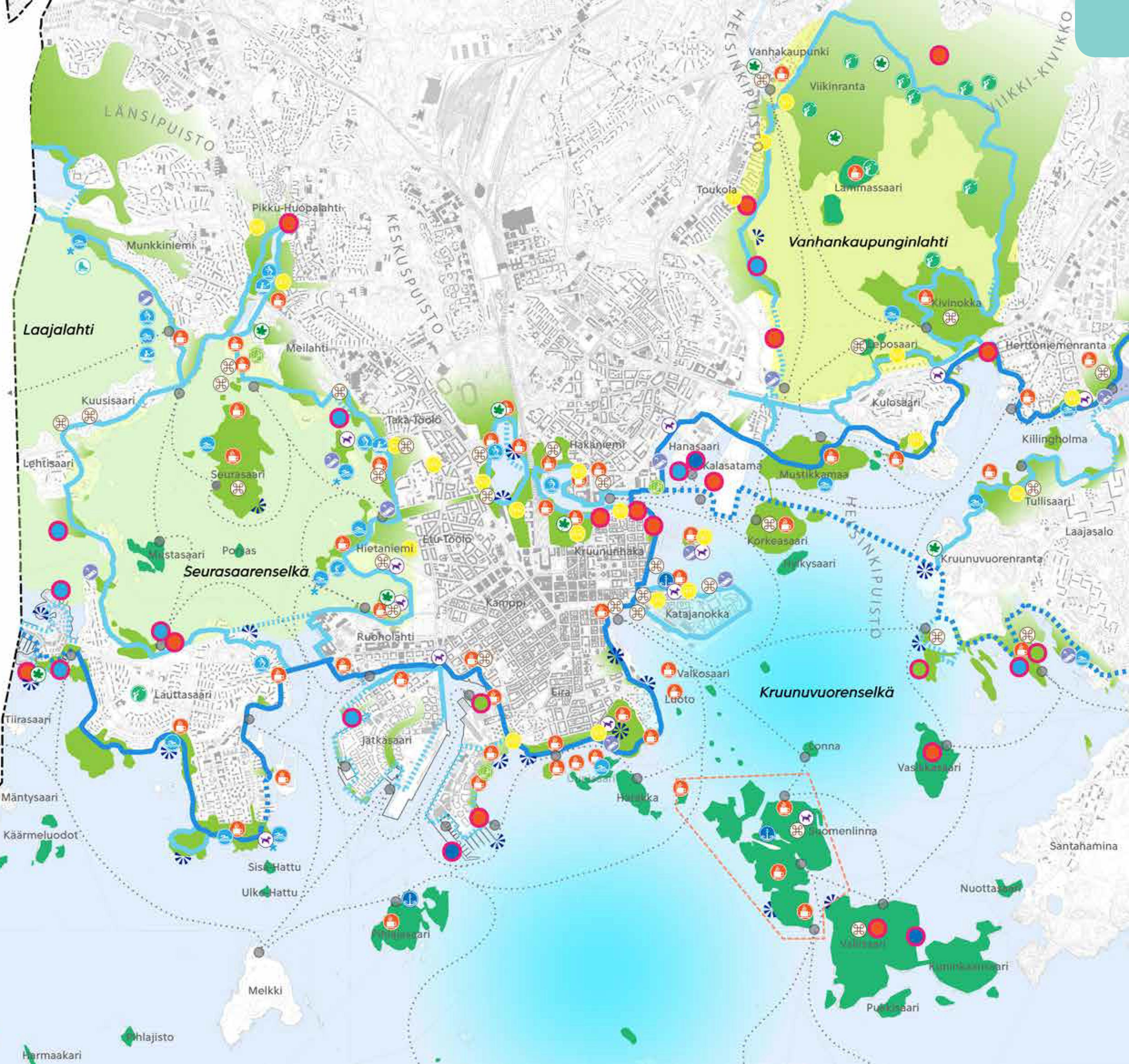
Sinikämmen - luonto- ja kulttuurikohteet, toiminnot ja palvelut

- Maisemallinen luokittelu**
- Mereen liittyvä viheralue
 - Merelliset virkistysaaret
 - UNESCO:n maailmanperintökohde - Suomenlinna

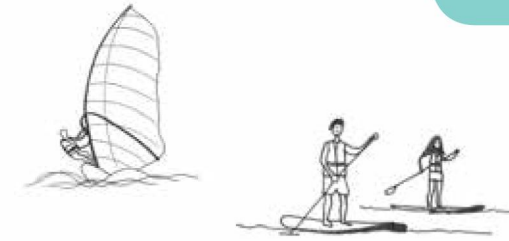
- Oleva kohde tai toiminto:**
- Luonnonnähtävyydet ja luontokohteet
 - Näköalapaikka
 - Lintutorni
 - Kulttuurinähtävyys
 - Leikkipuisto
 - Kahvila, ravintola tai kioski
 - Sauna
 - Matonpesupaikka
 - Vierasvenesatama
 - Uimapaikka / talviuimapaikka
 - Melonta & venevuokraus
 - Sup-lautailu
 - Wakeboard-rata
 - Luistelu merenjäällä
 - Koirapuisto tai -aitaus

- Mahdollinen lisättävä palvelu tai toiminto, sijainti ohjeellinen:**
- Vierasvenesatama tai käyntilaituri
 - Uimarannat ja vesiurheilu
 - Kahvila, ravintola tai kioski
 - Sauna

- Vesiliikenteen reitti- ja yhteyspistevisio
- Päärantareitti / täydennettävä yhteys
- Rantareitti / täydennettävä yhteys

Sinikämmen - luonto- ja kulttuurikohteet, toiminnot ja palvelut

Kehittämiprofiilit

PIENVESIURHEILUN LAHDET Laajalahti - Seurasaarenselkä

Alueen suojaisat lahdet ovat suotuisia pienimuotoiselle vesiuurheilulle. Erityisesti nykyisin niukalti palveluita sisältävällä Lauttasaaren pohjoispuolen lahdella on hyvät mahdollisuudet lisätä siihen liittyvää tarjontaa, kuten melontaa, sup-lautailua, kanootti- ja venevuokrausta.

LUONTOARVOJEN LAHTI Vanhankaupunginlahti

Luontoarvoiltaan merkittävällä alueella kehitetään luontomatkailuun ja virkistykseen, sekä moottorittomaan vesillä liikkumiseen liittyviä toimintoja NATURA-alueen ehdoilla. Lisäksi kehitetään yleisesti luontomatkailua tukevia palveluita, kuten kahviloita, jotka alueelta nyt puuttuvat kokonaan.

KULTTUURIARVOJEN LAHTI Vartiokylänlahti

Alueen vetovoimatekijä on sen kulttuurihistoria ja lukuisat rannoille sijoittuvat kartanot. Lahden ympäri kiertävä rantareitti tehdään jatkuvaksi ja saavutettavaksi ja kartanoihin sekä niiden ympäristöön liittyvää toimintaa ja saavutettavuutta kehitetään. Myös tällä alueella reittiä tukevat palvelut, kuten kahvilat, uimarannat tai leikkipuistot, toisivat sille lisäarvoa.

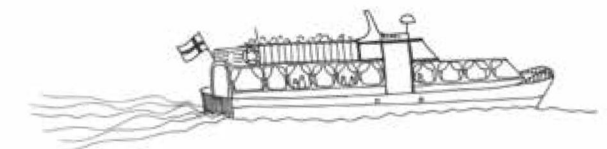
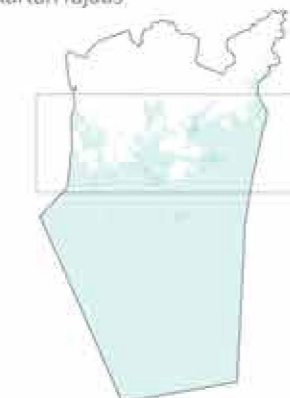
SAARISTORETKEILYN ALUE Kallahdenseselkä

Kallahdenseselällä on useita pieniä virkistykseen soveltuvia saaria, joille pääsyä vesiliikenteen yhteyksin kehitetään.

ENSIKOSKETUS HELSINKIIN Kruunuvuorenselkä ja avomeri

Kruunuvuorenselältä ja Helsinginniemen edustalta avautuu meriteitse saapuvan vierailijan ensimmäinen näkymä kohti kaupunkia. Merialueen, rantojen, saarten, kaupungin siluetin ja Suomenlinnan muodostama kokonaisuus on sekä toiminnallisesti että visuaalisesti merkittävä matkailun vetonaula, jota tulee varjella ja kehittää edelleen.

Helsingin merialueet ja kartan rajaus

Tavoitteita ja ideoita

Merenrantasilhuetit muodostavat kauniin rantajulkisivun vesialueiden suunnalta.

MITÄ JOS...

2 ...pyöräretkelle pääsisi myös vesialueilla?

Kuva: www.bonjourlife.com

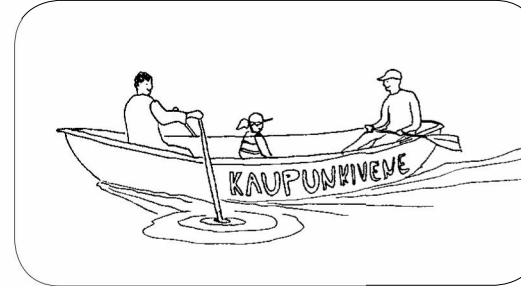
MITÄ JOS...

1 ... Töölönlahdella olisi kelluva laituripolku?

Ekologisesti ja virkistyksestä tärkeitä uonnonrantoja on edelleen runsaasti.

MITÄ JOS...

... merialueisiin ja saariin pääsisi tutustumaan vuokrattavilla kaupunkiveneillä?

Merenlahtia kehitetään niille luonteenomaisia piirteitä hyödyntäen.

Yhtenäinen ja kaikille avoin rantareitti mahdollistaa pääsyn hienon merimaiseman äärelle.

Venesatamat ja veneiden talvisäilytysalueet eivät estä rantojen virkistyskäyttöä.

MITÄ JOS...

...Helsingissä voisi harrastaa "Saarihyppelyä"?

Saariston arvokas kulttuuriperintö on jatkossakin osa virkistystä ja matkailua.

MITÄ JOS...

3 ... Helsinkiin saapuvia olisi avomerellä tervehtimässä Tuulipuisto?

Kuva: KSV / Mikael Gylling

I Kantakaupungin viherlinjat

A) Helsingin syntyhistorian ikoni, ensimmäinen viherlinja, jonka merkitys kaupunkielämän kohtaamispaikkana on edelleen korostunut.

B) Hesperian Esplanadi liittää keskustan niemet, Hietaniemen ja Hakaniemen, rantojen kautta selkeäksi poikittaiseksi viherakseliksi ja jatkuu Kruunusiltojen toteuduttua aina Korkeasaareen asti.

Viherlinja vähentää radan estevaikutusta ja eroja eri kaupunginosien virkistyspalveluissa sekä tekee Helsinginniemen itä- ja länsirannan väliset virkistysalueet helpommin saavutettavaksi.

Viherlinjan toteutuminen edellyttää Töölönlahden ja Eläintarhanlahden välisen kävely- ja pyöräilyyhteyden toteuttamista Kaisaniemenpuiston ja Töölönlahden eteläosan välillä.

C) Kantakaupungin Kolmas Viherlinja on kantakaupungin ytimen urbaani virkistysreitti, jonka selkiyttäminen helpottaisi radan eristämien itäisten ja läntisten kaupunginosien välistä luontevaa kulua. Kokonaisuudessaan Rajasaaren ja Mustikkamaan välinen viherlinja on vain 4,5 km pituinen.

Vähentää radan estevaikutusta ja eroja eri kaupunginosien virkistyspalveluissa sekä tekee Helsinginniemen itä- ja länsirannan väliset virkistysalueet helpommin saavutettavaksi. Tarjoaa mielenkiintoisen ja erilaisen puistojen aukoiden ja katu ympäristön ketjun Töölöstä Sörnäisiin.

Viherlinjan toteutuminen edellyttää ylikulkusiltaa Alppipuiston ja kaupunginpuutarhan välillä.

II Lahdelta lahdelle: Iso-Huopalahti - Strömsinlahti

Viherlinja sijoittuu läntisen ja itäisen merenlahden välille. Vesielementti on läsnä myös Helsingin syntysijoilla Vanhankaupunginlahden kosken tuntumassa.

Viherlinja korostaa kantakaupungin pohjoisosan virkistysalueiden ja Itä-Helsingin virkistysalueiden yhteyttä. Sen keskiössä on laaja Viikin lintukosteikko meren rannalla ja Viikin tilan kulttuuriympäristö.

Viherlinjan toimivuudelle ei ole esteitä. Uuden suunnittelualueen kohdalla Pasilassa tulee huomioida viherlinjan jatkuvuus takaamalla turvallinen kulku jalankulkijalle miellyttävässä ympäristössä.

III Huipulta huipulle: Malminkartano - Vuosaaren huippu

Viherlinja yhdistää kaikki viisi vihersormea. Virkistysreittiaihio on pitkä ja sen ympäristö vaihtelee laajoista metsäisistä luontoalueista keskuksien aukoiden läpi menevään raittiin. Paikoin, esim. keskuspuiston ja Oulunkylän välillä, viherreitillä on merkitystä myös ekologisenä yhteytenä.

Viherlinja tasaa kaupunginosien välisiä eroja virkistyspalveluissa avaamalla poikittaisen virkistysyhteyden ja mahdollisuuden kulkea miellyttävässä ympäristössä usein hyvin lyhyilläkin etäisyydellä oleviin, aiemmin vaikeasti saavutettavissa olleisiin kohteisiin.

Malmin lentokentän uuden asuntoalueen virkistysaluetarjonnasta halutaan mahdollisimman monipuolinen ja elämysellinen. Virkistysalueen suunnittelun tavoitteena on yhdistää tasainen, rakentamisen ulkopuolelle jäävä puistoalue Kivikon metsäiseen ja maastoltaan vaihtelevaan viheralueeseen Lahdenväylän ylitse suunniteltavan jalankulku- ja pyöräilyliikenteen sillan kautta. Sillan rakentaminen tuo merkittäviä etuja liikkumisessa ja virkistysalueen käytössä tuleville Malmin lentokenttäalueen asukkaille sekä sitä ympäröiville jo olemassa olevien asuntoalueiden asukkaille.

Itäväylän alikulku Uussillanpuiston ja Linnanvuorenpuiston välillä parantaa huomattavasti virkistysverkoston toimivuutta ja mahdollistaa turvallisen kulun Itäväylän länsiosien suurilta asuntoalueilta meren rantaan ja Mustavuoreen.

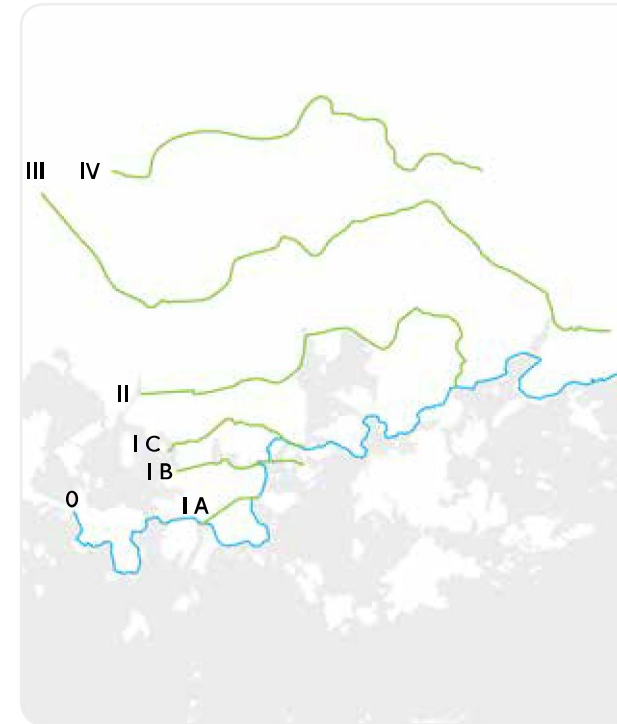
IV Kulttuurimaisemasta kaupungin katolle: Kuninkaantammi - Jakomäki

Vantaan- ja Keravanjokivarsien perinteisen kulttuuriympäristön reunoja mukaillen, sekä Suutarilan peltojen, niittyjen, metsien ja Tapulikaupungin puistojen kautta Falkullan tilalle sijoittuva viherlinja jatkuu Malmin lentokenttäalueen pohjoispuolitse Jakomäkeen.

Viherlinja tasaa kaupunginosien välisiä eroja virkistyspalveluissa avaamalla poikittaisen virkistysyhteyden ja mahdollisuuden kulkea miellyttävässä ympäristössä, parantaen saavutettavuutta.

Vantaan- Keravanjoen jokiharassa ei ole siltaa, mikä estää koillisen kaupunginosan asukkaiden täysipainoisen Keskuspuiston ja Haltialan virkistyskäytön. Virkistysyhteyden aikaansaaminen on ratkaistavissa myös Vantaan kaupungin kanssa yhteistyössä.

Viherlinjat

Viherlinjat eli poikittaiset viheryhteydet: puistojen, aukoiden ja katujen virkistysympäristö

Viherlinjat muodostavat säteittäisten laajojen vihersormien kanssa Helsingin viheralueverkoston rungon, jota merenranta-reitti ja muu Sinikämmen täydentävät. Muodostuva viher- ja virkistysalueverkosto jatkuu Espooseen ja Vantaalle.

Viherlinjat palvelevat asukkaita tarjoamalla asuin ympäristön lähistöllä monipuolisten, mielenkiintoisten ja terveyttä ylläpitävien puistojen, luonnonalueiden ja kävelyraittien ketjun, joka toimii yhteytenä myös laajempaan vihersormeen.

Viherlinjat yhdistävät kaupunginosia, mikä vähentää eri alueiden välisiä eroja virkistyspalveluiden saavutettavuudessa.

Tavoitetila

- Palvelevat asukkaita tarjoamalla asuin ympäristön läheisyydestä monipuolisen, mielenkiintoisen ja terveyttä ylläpitävän virkistysympäristön, jonka yhteydessä on reitti laajempaan vihersormeen.
- Muodostavat puistojen, luonnonalueiden ja kävelyraittien ketjun, jonka sisältö vaihtelee ympäristön mukaan.
- Täydentävät koko kaupungin kattavan viheralueverkoston, joka jatkuu myös Helsingin rajojen ulkopuolelle ja tarjoaa mahdollisuuden suunnitella ja kehittää yhteistä virkistysympäristöä.
- Yhdistävät kaupunginosia ja auttavat vähentämään eroja eri kaupunginosien viheraluepalveluiden tarjonnassa.

**IV Kulttuurimaisemasta kaupungin katolle
Kuninkaantammi - Jakomäki**

Kuninkaantammi - Haltiala - Vantaanjoen varsi - Keravanjoen varsi - Suutarila - Tapuli-
likaupunki - Falkullan kartano - Malmin len-
tokenttäalue - Jakomäki

**III Huipulta huipulle
Malminkartano - Vuosaaren huippu**

Malminkartanon huippu - Mätäjoen var-
si - Haaga - Keskuspuisto - Oulunkylä - Van-
taanjoen varsi - Longinojan varsi- Malmin
lentokenttä - Kivikko - Kontula - Mellunmä-
ki - Vuosaaren huippu

**II Lahdelta lahdelle
Iso-Huopalahti - Strömsinlahti**

Iso-Huopalahti - Tali - Niemenmäki - Pikku-
Huopalahti - Keskuspuisto - Pasila - Valli-
la - Arabianranta - Viikinranta - Vartiokylä-
Strömsinlahti

**I Kantakaupungin
viherlinjat**

- A) Hietalahden tori - Bulevardi - Esplana-
dinpuisto - Kauppatori
- B) Hietaniemi - Hesperian esplanadi - Fin-
landiapuisto - Kasvitieteellinen puutarha
- Hakaniemenranta - Kalasatama - Korkea-
saari
- C) Rajasaari - Töölö - Eläintarha - Alppila -
Harju - Sörnäinen - Kalasatama - Mustik-
kamaa

0 Päärantareitti

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

4

Alueellinen viherverkosto

Alueellisen viherverkoston kehittäminen

Yleiset tavoitteet

Alueellinen viherverkosto sijoittuu pääosin kaupunkirakennetta jäsentävien, laajempien viheralueiden eli vihersormien välisille alueille. Se muodostuu kaupunginosien keskeisistä toiminnallisista viheralueista eli **kaupunginosapuistoista**, asukkaiden **lähipuistoista** ja **viheryhteyksistä**.

Verkoston kehittämisessä lähtökohtina ovat asukkaiden virkistys- ja liikkumistarpeet sekä kunkin alueen ominaispiirteet, erityisesti maisema-, kulttuuri- ja luonnonarvot. Kehitetään myös ekologisia yhteyksiä luonnon ydinalueiden välillä.

Seuraavalla sivulla esitetty koko Helsingin tavoitteellinen viher- ja virkistysverkosto tarkentaa ja laajentaa yleiskaavan Virkistys- ja viherverkosto 2050 -teemakartan sisältöä. Kartta havainnollistaa verkoston jatkuvuuden kehittämistä. Nykytilanteen sekä tiedossa olevan suunnittelutilanteen kuten yleiskaavaehdotuksen rakentamisalueiden pohjalta se visioi tavoitteellista tulevaisuutta. Kartan on tarkoitus toimia lähtökohtana kunkin alueen asemakaavoituksen yhteydessä, määriteltäessä viheryhteyksien tarkempia sijainteja tai puistojen rajoja.

Tavoitetila

- Verkosto koostuu helposti saavutettavista ja monipuolisista viher- ja virkistyspaikoista sekä hyvin opastetuista reiteistä. Viher- ja virkistyspaikat sisältävät niin luonnonympäristöä, puistoja kuin toimintapaikkoja.
- Viherverkosto kytkeytyy saumattomasti asumista ja palveluita sisältävään kaupunkirakenteeseen.
- Viherverkosto vahvistaa kaupunginosien omaa identiteettiä ja säilyttää arvoympäristöjä osana kaupunkirakennetta

"Virkistysalueet maalla ja merellä ovat helposti saavutettavissa koko Helsingin alueella. Lähivirkistysalueet ja virkistysyhteydet ovat riittäviä ja toimivia. Niin kanta- kuin esikaupungissa on monipuolista virkistystarjontaa ja mahdollisuus ulkoilmaelämään jokaiselle kaikkina vuodenaikoina."

VISTRA-VISIO

"Vanhan rinnalle syntyy uutta maisemaa; laadukasta julkista ulkotilaa uusille ja vanhoille asuinalueille."

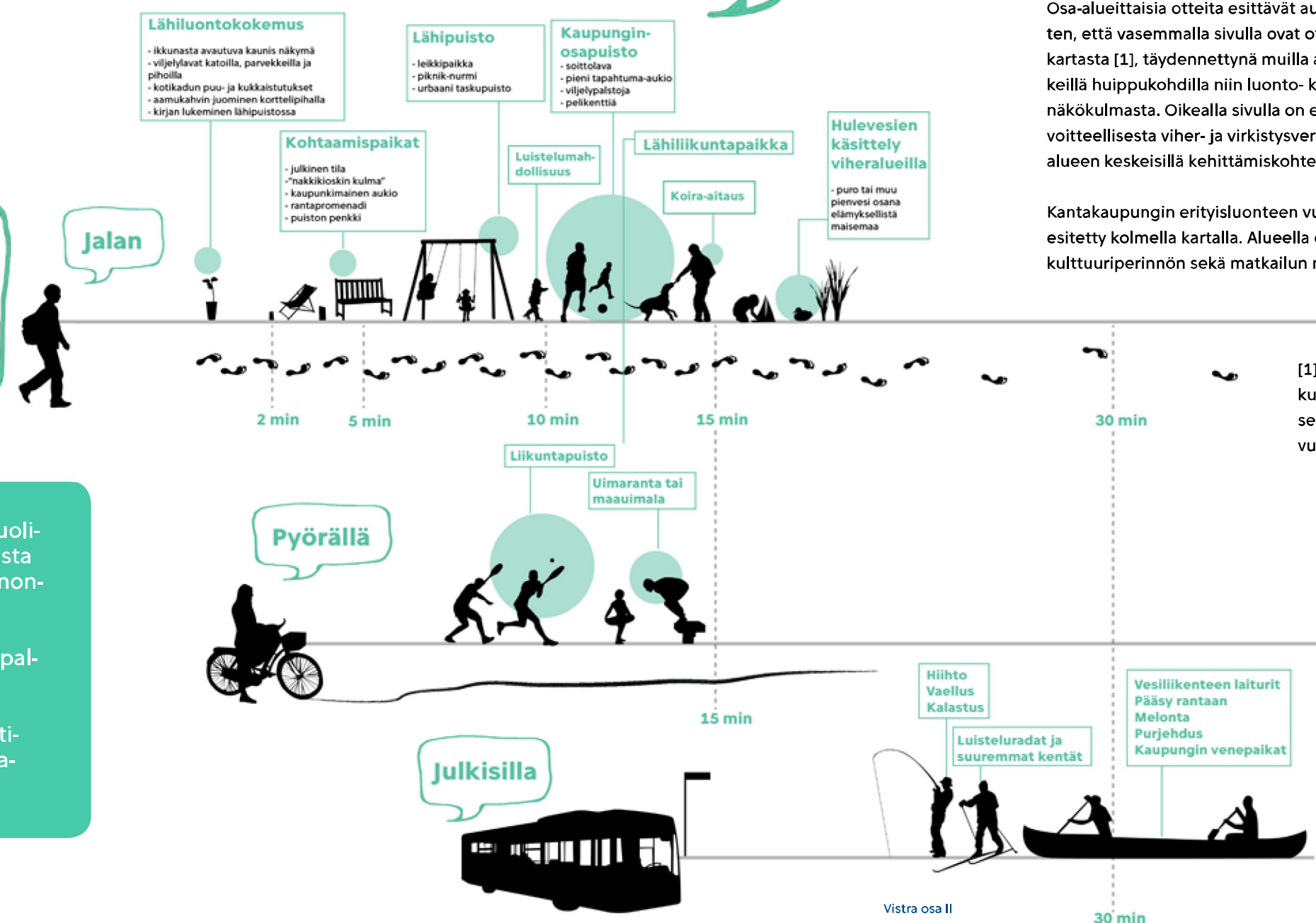
VISTRA-VISIO

"Virkistysalueet tarjoavat vapaa-ajan palveluita. Ne luovat viihtyisän, terveellisen, turvallisen ja käyttäjälleen ilmaisen ympäristön aktiiviseen kaupunkielämään lähellä kotia."

VISTRA-VISIO

"Vehreät asuinalueet täydentävät viheralueverkostoa esteettisesti, ekologisesti ja toiminnallisesti."

VISTRA-VISIO

[1] Koko Helsingin maisemakulttuurikartta merkintöjen selityksineen on esitetty sivuilla 24-25

Viher- ja virkistysverkosto alueittain

Alueittaisessa tarkastelussa esitetään kunkin alueen viher- ja virkistysverkoston kehittämisen lähtökohtia, tavoitteita ja painopisteitä. Ne perustuvat alueen erityisominaisuuksiin ja luonteeseen, asemaan koko kaupungin viher- ja virkistysverkostossa sekä maankäytöksen muutoksiin tulevaisuudessa. Kartalla on tunnistettu epäjatkuvuuskohdat ja esitetty täydentämistä verkostoksi.

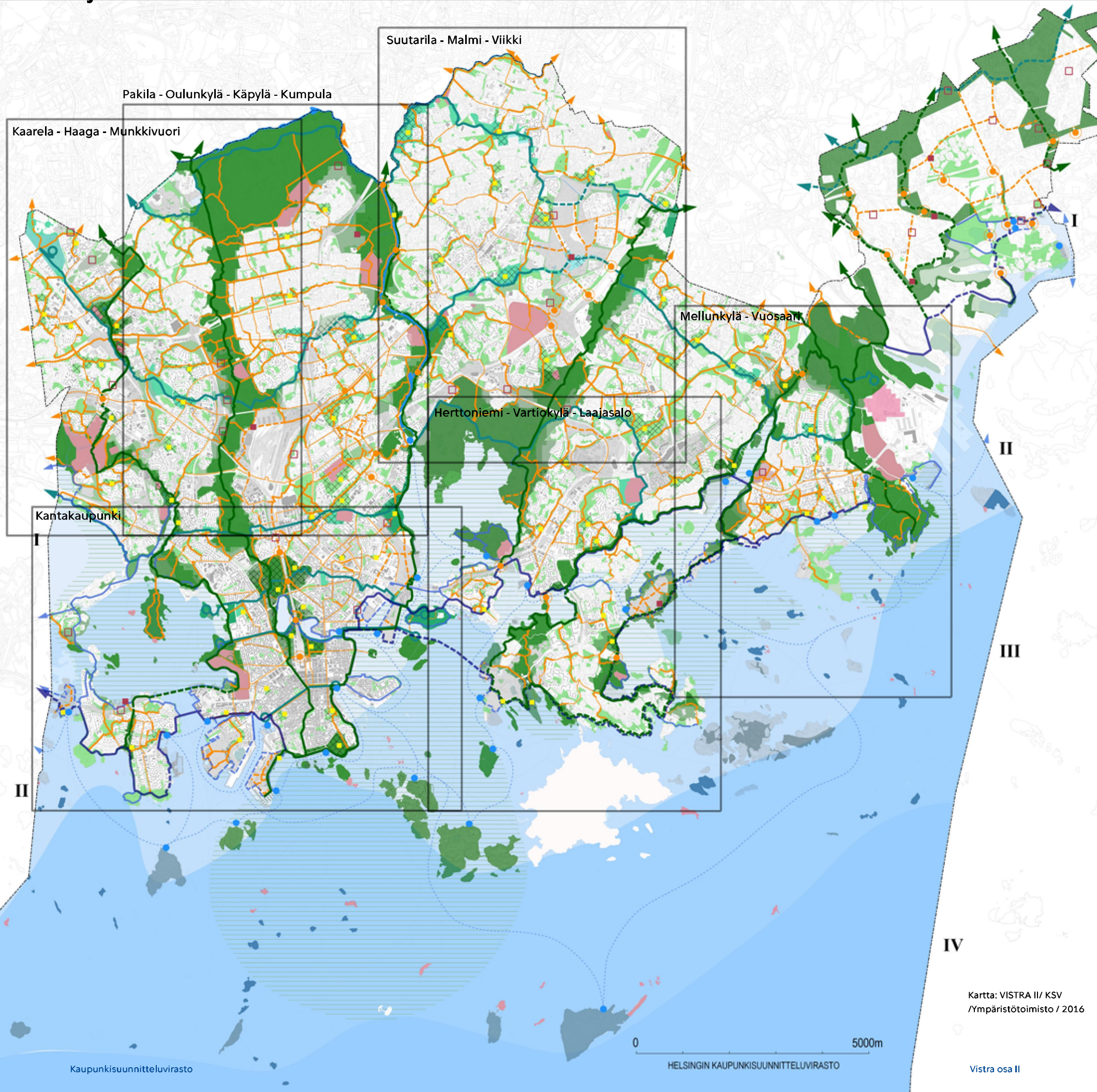
Kaupunkiluonnon arvot, metsäverkosto ja muut ekologiset yhteydet ovat olleet yhtenä tärkeänä lähtökohtana viherverkoston tarkastelulle.

Koko Helsingin kartan jälkeen seuraavilla sivuilla on esitetty tarkennukset kaupunginosista koostuvien osa-alueiden tavoitteellisesta viherverkostosta lännestä itään.

Osa-alueittaisia otteita esittävät alueet on koottu siten, että vasemmalla sivulla ovat otteet maisemakulttuurikartasta [1], täydennettynä muilla alueen identiteetille tärkeillä huippukohtilla niin luonto- kuin kulttuuriarvojen näkökulmasta. Oikealla sivulla on esitetty osasuurennoista tavoitteellisesta viher- ja virkistysverkostosta, täydennettynä alueen keskeisillä kehittämiskohteilla.

Kantakaupungin erityisluonteen vuoksi asia on sen osalta esitetty kolmella kartalla. Alueella on korostettu maiseman kulttuuriperinnön sekä matkailun näkökulmia.

Alueellisten otteiden rajaukset

Tavoitteellinen viher- ja virkistysverkosto

- Vihersormi**
- Vihersormen vesialue**
- Viherlinjan puisto**
Viherlinjaan liittyvä puistoketju
- Kaupunginosapuisto**
- Rajoitetun käytön alueet**
siirtolapuutarha, hautausmaa, golfkenttä
sekä pesimäaikana rauhoitetut luonnon-
suojelualueet saarilla
- Asemakaavoitetut ja muut viheralueet**
- / **Vihersormen pääreitti / lisättävä yhteys**
- / **Viherlinjayhteys / lisättävä yhteys**
- Viher- ja virkistysverkostoa täydentävä yhteys**
- Virkistysverkostoa täydentävä yhteys kadulla**
- Lisättävä viheryhteys**
- Uusi eritasoyhteys**
- Naapurikunnan puolelle jatkuva yhteys**
- Uusi kehitettävä viheralue tai puisto**
- Uusi kehitettävä kaupunginosapuisto**
- Merellisen Helsingin virkistysaaret**
- Virkistyskäyttöön kehitettävät saaret**
- / **Päärantareitti / täydennettävä yhteys**
- / **Rantareitti / täydennettävä yhteys**
- Vesiliikennesatamat ja reitit, visio**
- Saariston maisemavyöhykkeet:**
 - I sisälahdet**
Suojaisat lahdet rajautuvat mannerrantaan. Rakennettu maisema on vallitseva.
 - II selkävedet**
Suojaisat tai hieman aallokalle alttiit selät rajautuvat kaupunkirakenteen hallitsemin rantoihin. Etelässä selkiä rounustavat saaret ja saarten ketjut ovat vehreitä.
 - III ulkosaaristo**
Laajojen, aallokon vaikutukselle alttien selkien ympäripiä pienten saarten ryhmiä. Isoimmatkin saaret etäällä mannerrannasta. Kaupunki erottuu vain siluettina maisemassa.
 - IV avomeri**
Pieniä kallioluotoja, aava merenpinta hallitsevana, ei tilaa rajaavia elementtejä. Hyvin altis aaltojen vaikutuksille.
- Maankäytön keskeisimmät muutosalueet:**
Helsingin uusi yleiskaava, Helsingin yleiskaava ja osayleiskaavat
 - yleiskaavan merkinnät vihersormilla: kantakaupunki tai asuntovaltainen alue.
 - yleiskaavan maankäyttö-tarkastelujen alueet. *)
- muut maankäytön kehittämisen painopistealueet.**

Kartta: VISTRA II/ KSV
/Ympäristötoimisto / 2016

0 5000m
HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO

Vistra osa II

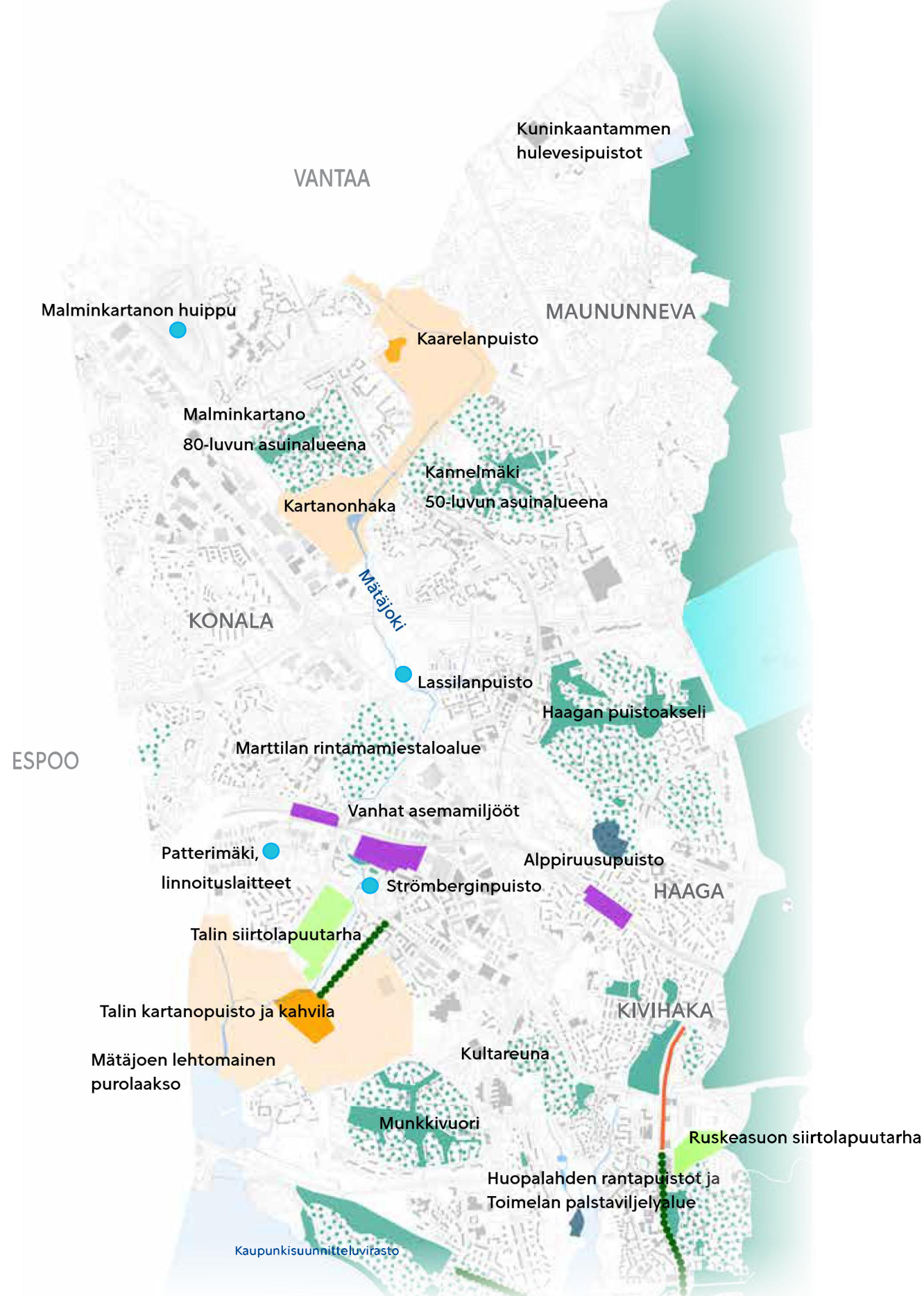
Tavoitteellinen viher- ja virkistysverkosto
VISTRA II
21.9.2016

Kaarela - Haaga - Munkkivuori

Läntisen alueen viheralueet tukeutuvat pitkälti Mätäjoen purolaaksoon. Länsipuistoa ympäröivillä asuinalueilla on tiivistä esikaupunkia ja paljon pieniä puistoja. Kartanomiljöiden avoimuus leimaa viheralueita.

Yhteyksiä asuinalueilta Länsipuiston vihersormelle tulee parantaa ja Mätäjoen purolaakson maisemaa eheyttää. Tiivistyvän kaupunkirakenteen viheralueiden laatutasoa tulee nostaa.

Vetovoimakohteita

Kehittämiskohteita

1. Malminkartanon täyttömäen huipun kehittäminen liikunnalliseksi kesukseksi.
2. Malminkartanon Omenatarhan kehittäminen avoimeksi puutarhakeskukseksi.
3. Mätäjoen varren virkistysreitit kehittäminen Marttilan alueen kohdalla ja kehittyvän Valion alueen liittäminen viheraluerakenteeseen
4. Konalan alueen viherrakenteen eheyttäminen
5. Vihdintien varren ekologisen yhteyden vaaliminen täydennysrakentamisen yhteydessä
6. Rantareitin jatkuvuuden parantaminen Turunväylän kohdalla

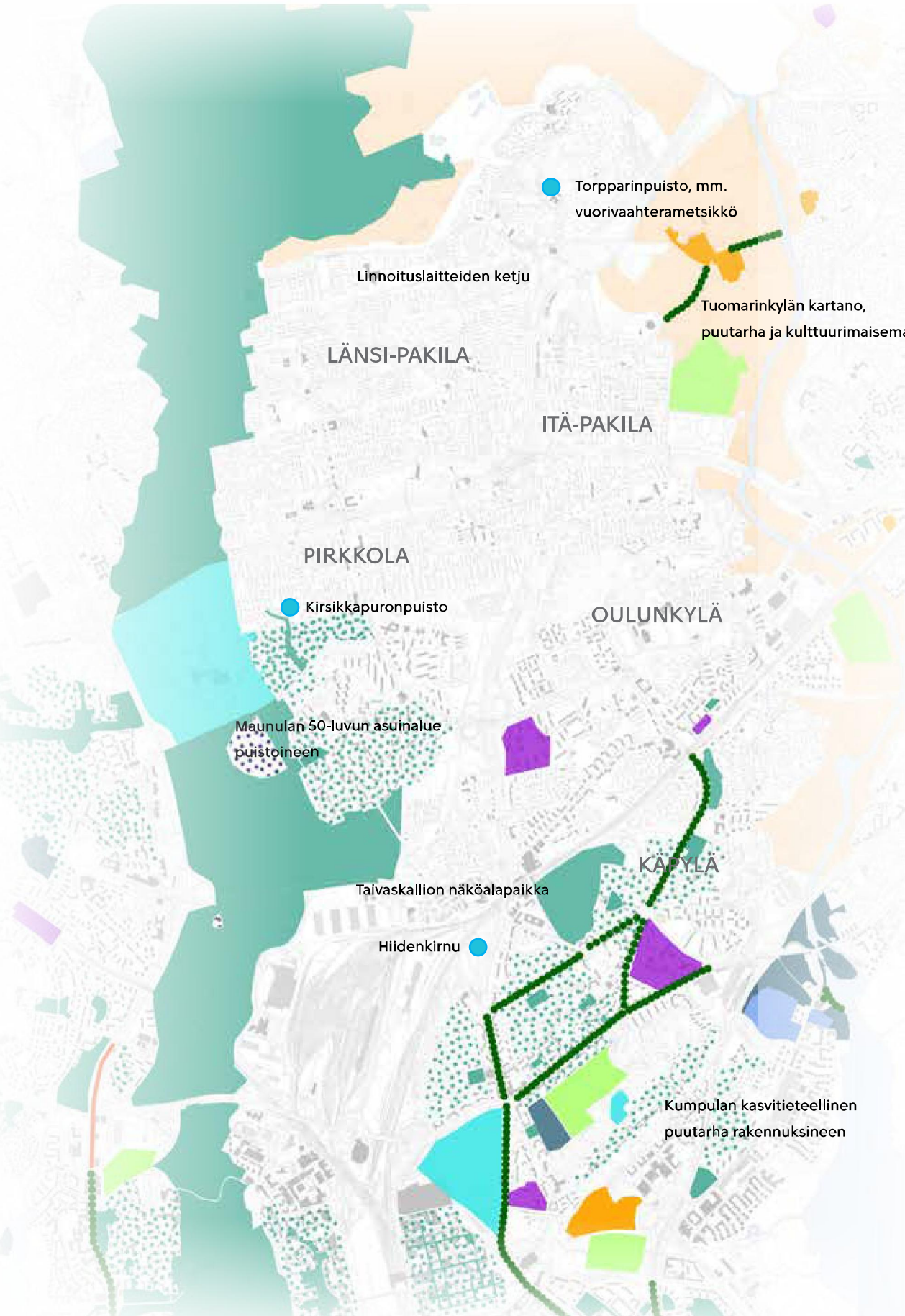
Karttaotteen rajaus

Kartta: VISTRA II / KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Vistra osa II

Pakila - Oulunkylä - Käpylä - Kumpula

Vetovoimakohteita

Helsinki- ja Keskipuiston välisellä alueella on paljon pientaloja, erityisesti pohjoisosassa. Poikittaiset viheryhteydet ovat kohtuullisen hyviä, mutta pohjois-eteläsuuntaisessa on puutteita.

Kaupunginosapuisto-verkostoa ja puistojen välistä viherreitistöä tulee kehittää. Vihersormien välisiä seudullisia viheryhteyksiä tulee parantaa.

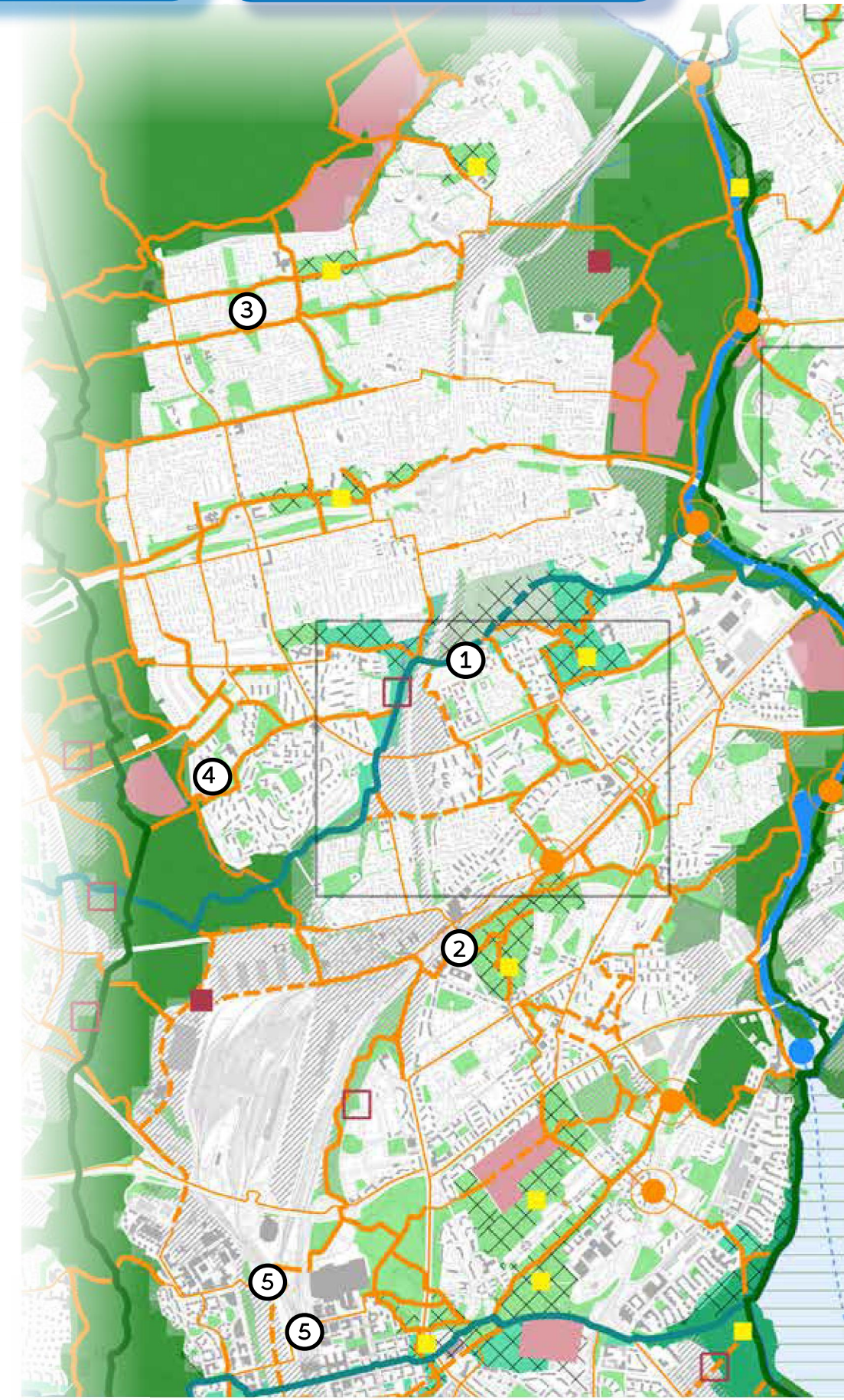
Kehittämiskohteita

1. Yhteys Maunulanpuistosta Oulunkylän liikuntapuiston kautta Vantaanjoen rantaan.
2. Yhteys Pirttipolunpuistosta Metsälän läpi Taivaskallion puistoon ja edelleen Vantaanjoen rantaan.
3. Paloheinän ja Pakilan itä-länsisuuntaisen metsäisen virkistysyhteyden kehittäminen.
4. Maunulan Sorsapuiston palauttaminen aikakaudelleen tyypilliseen asuun.
5. Poikittaisten virkistysreittien selkiyttäminen ja opasteiden lisääminen

Karttaotteen rajaus

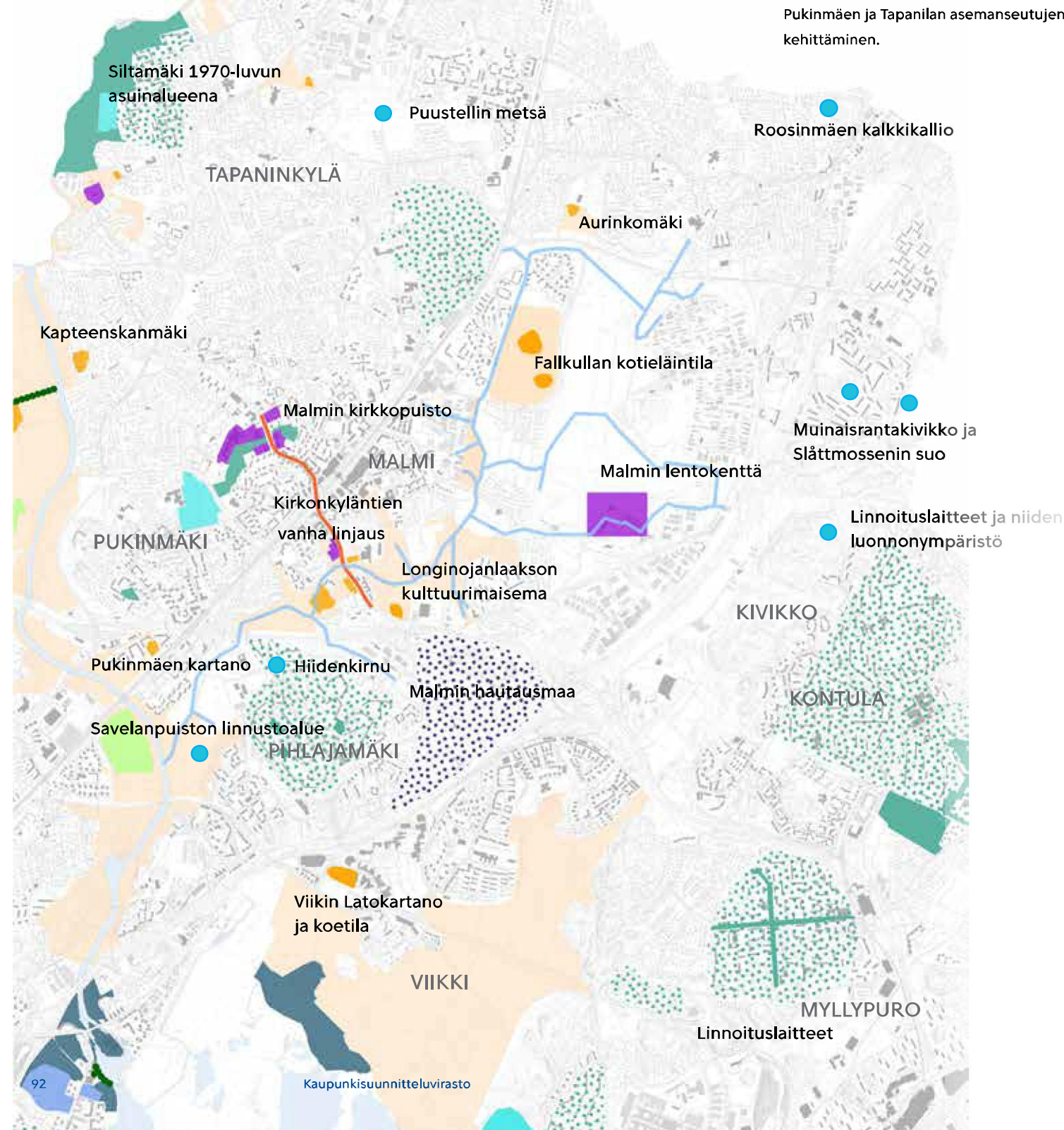
Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

0 2000 m

Suutarila - Malmi - Viikki

Vetovoimakohteita

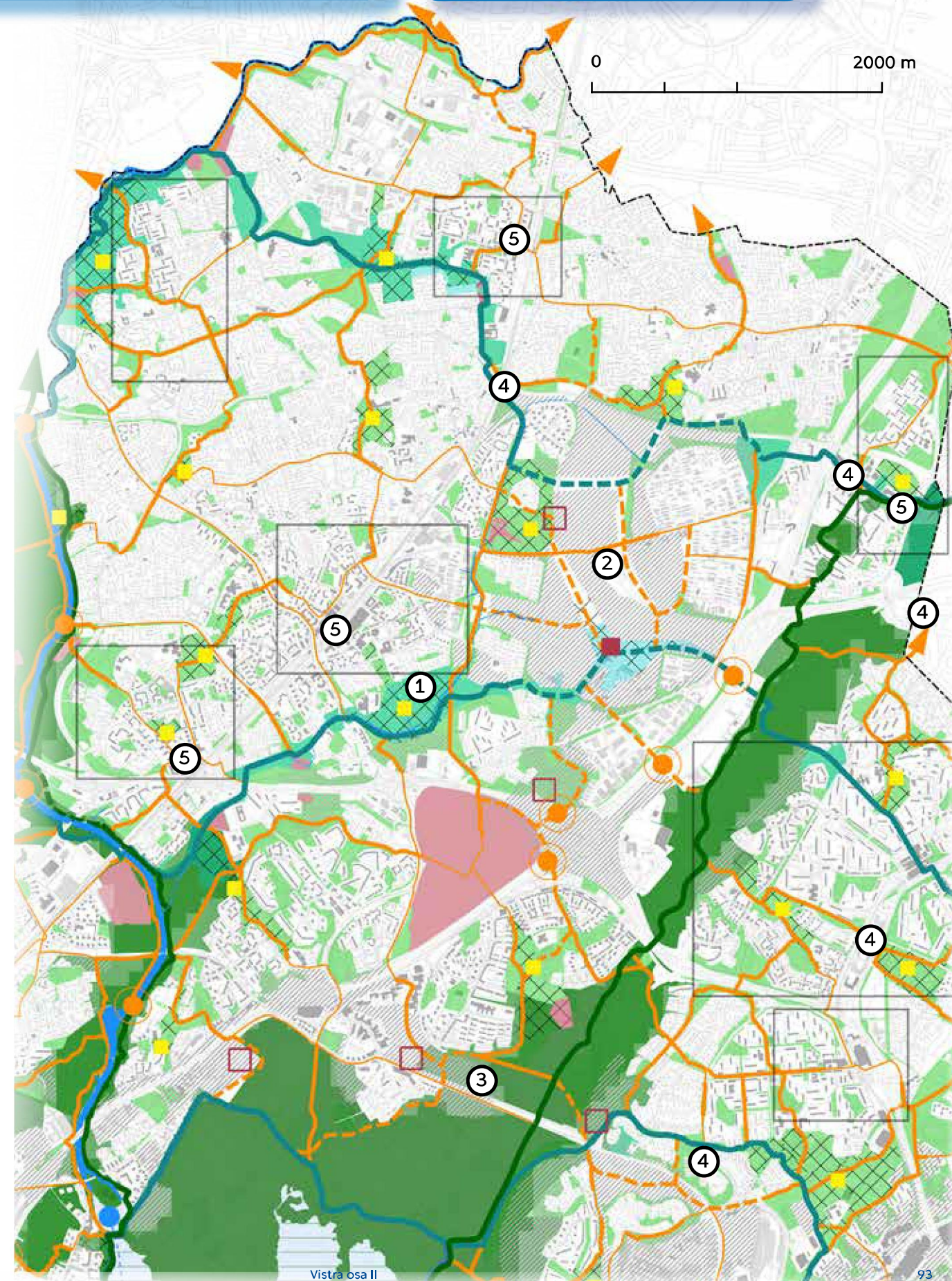

Kehittämiskohteita

1. Longinojanlaakson kunnostaminen kaupunginosapuistoksi ja viherlinjayhteyden kehittäminen
2. Malmin alueen vihervestoston muodostaminen ja uusien puistojen toteuttaminen samanaikaisesti rakentamisen kanssa. Tärkeimmät luontoarvot pyritään säilyttämään.
3. Täydennysrakennettavien alueiden käyttöpuistojen rakentaminen
4. Viher- ja metsäverkostoyhteyden eheyden parantaminen
5. Asuinalueiden keskeisten aukoiden kehittäminen; mm. Ala- ja Ylä-Malmin torin välisen yhteyden parantaminen ja Jakomäen keskuksen kehittäminen sekä Pukinmäen ja Tapanilan asemansuutujen kehittäminen.

Aluetta luonnehtivat suhteellisen uusi rakentaminen ja pienipiirteiset joki- ja purolaaksot. Laajojen monimuotoisten pientaloalueiden väleissä on pienten puistojen ketjuja.

Ekologisia yhteyksiä, kuten metsäverkoston kytkeytyneisyyttä tulee ehyttää ja erityisesti poikkittaisia reittejä tulee parantaa. Puro- ja jokilaaksojen luonnetta tulee vahvistaa. Kaupunkiaukioista ja kaupunginosapuistoista kehitetään asukkaiden olohuoneita.

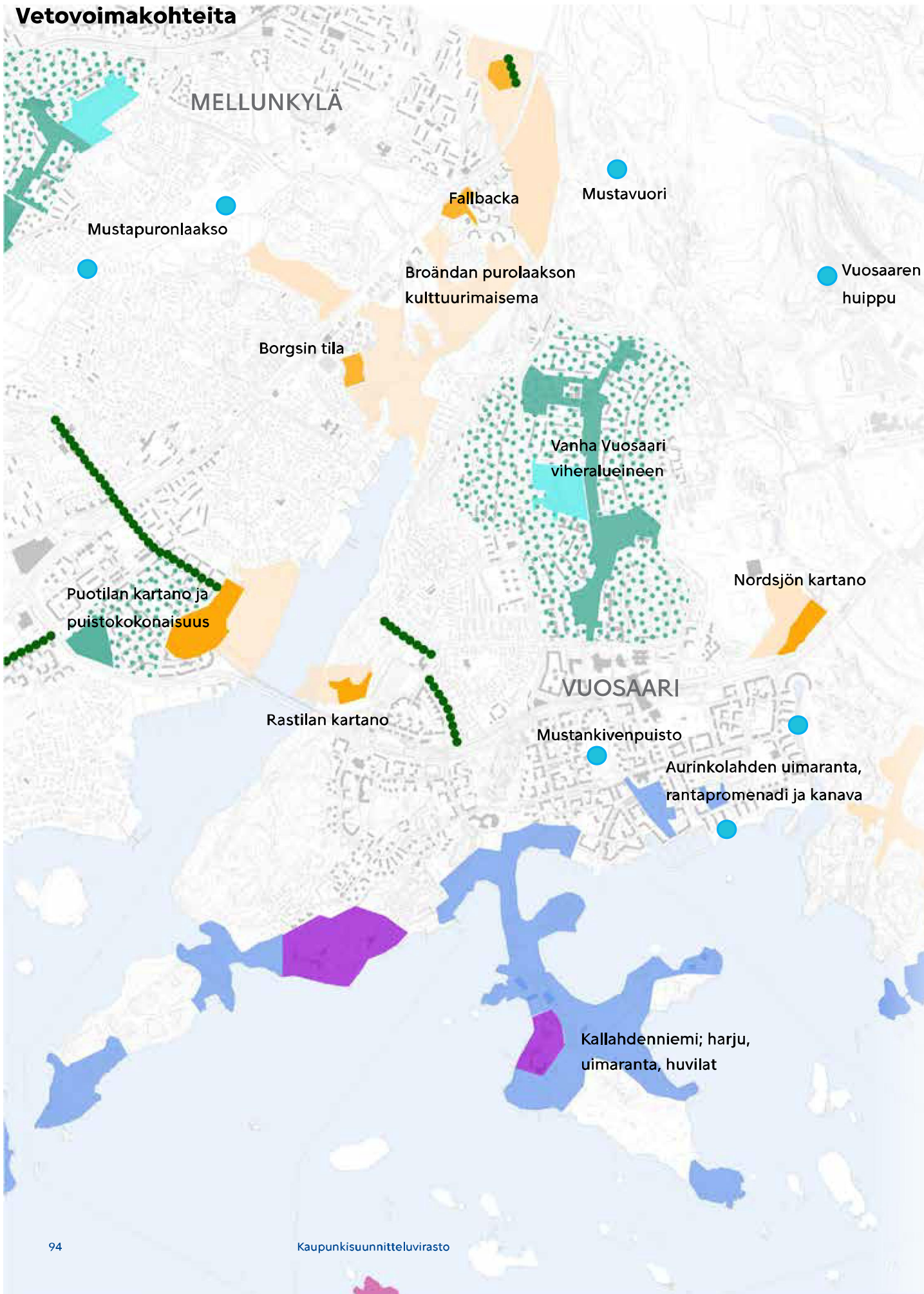

Mellunkylä - Vuosaari

Itä-Helsingin kulttuuripuistoa ympäröivät 1960-luvun metsälähiöt, mutta myös tiiviit keskukset ja uusi rakentaminen. Viher- ja virkistysverkosto muodostuu puistoketjuista, kaupunkimetsistä ja maisemallisesti monipuolisista ranta-alueista.

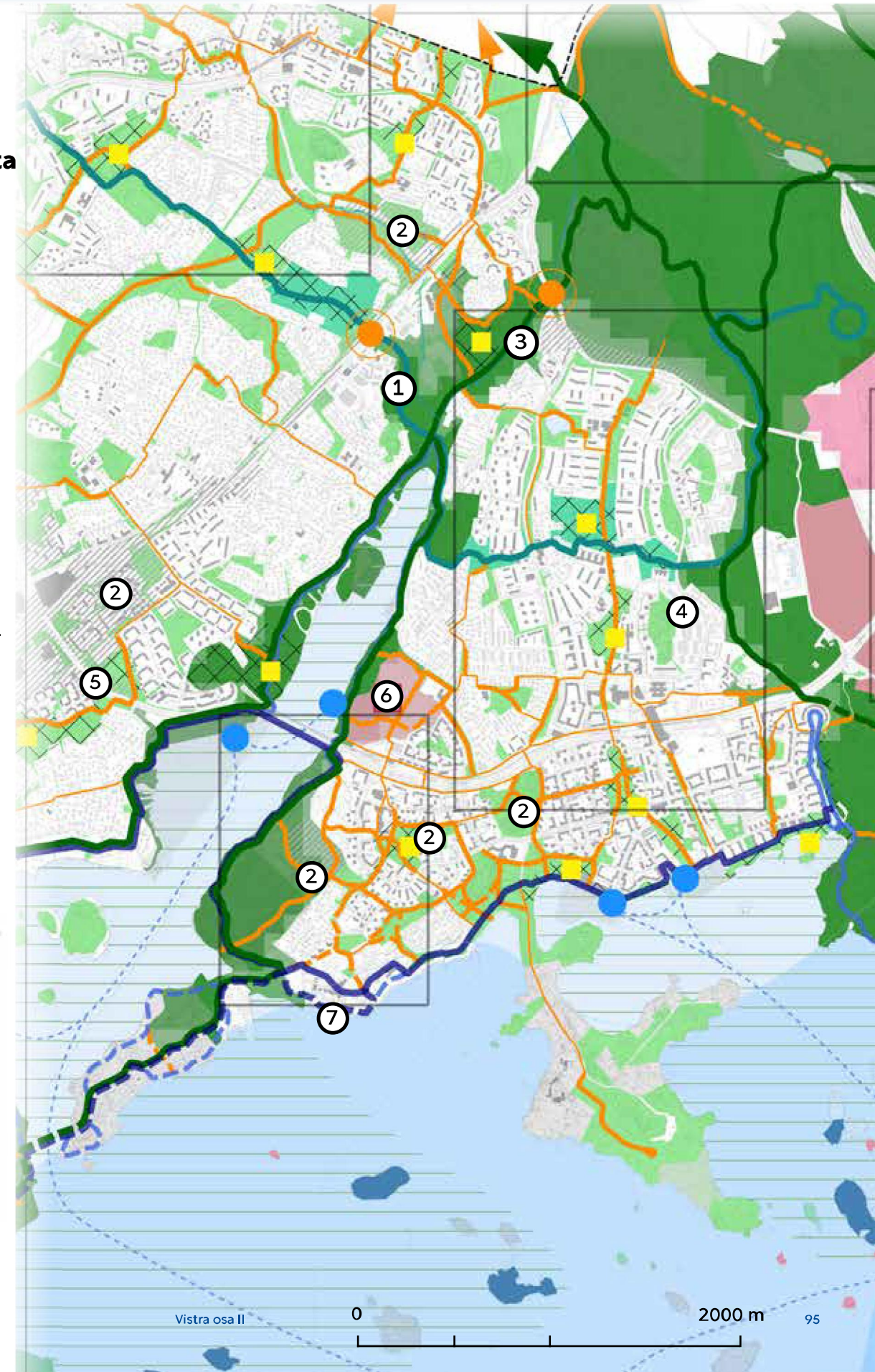
Rantojen saavutettavuutta tulee parantaa ja puistojen laatutasoa nostaa. Kulkuyhteyksien hahmottamista tulee parantaa. Kartanoiden käyttöä tulee kehittää yhteisenä kulttuuriperintönä.

Vetovoimakohteita

Kehittämiskohteita

1. Uusi siirtolapuutarha
2. Tiivistämisen yhteydessä julkisen tilan laatua nostetaan ja toimivuutta parannetaan
3. Broändan purolaakson maiseman kehittäminen lähiasukkaita palvelevaksi kaupunginosapuistoksi
4. Laajojen viheralueiden jäsentäminen, toiminnallinen kehittäminen ja rajautumisen kunnostaminen
5. Täydennysrakentamisen yhteydessä kehitetään näkymä ja toiminnallinen akseli Itäkeskuksen ja uuden merellisen Puotilan täydennysrakentamisalueen välille
6. Rastilan kartanon ympäristön kehittäminen puistoksi täydennysrakentamisen yhteydessä
7. Rantareitin toteuttaminen

Otteen sijanti kartalla

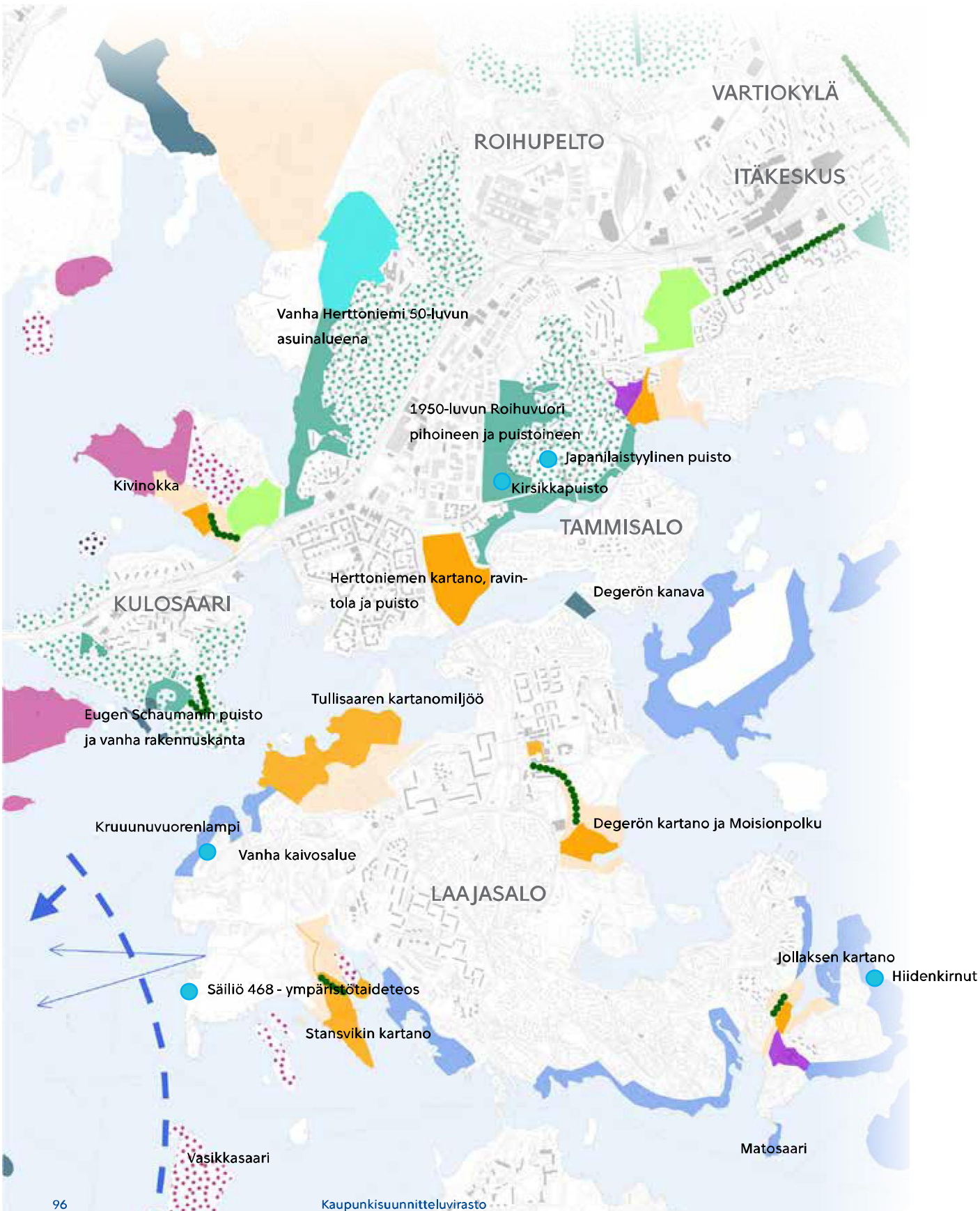
Kartta: VISTRA II/ KSV
/ Ympäristötoimisto / 2016

Herttoniemi - Vartiokylä - Laajasalo

Itäisessä Helsingissä on 50- ja 60-luvun sekä nuorempia asuinalueita. Rannoille tunnusomaisia ovat merellisten huvila-alueiden maisemakokonaisuudet.

Toimintoja tulee monipuolistaa. Saavutettavuutta ja reitistöä tulee kehittää, erityisesti yhteyksiä asuinalueiden ja rantojen sekä saariston välillä, myös uusien siltojen avulla.

Vetovoimakohteita

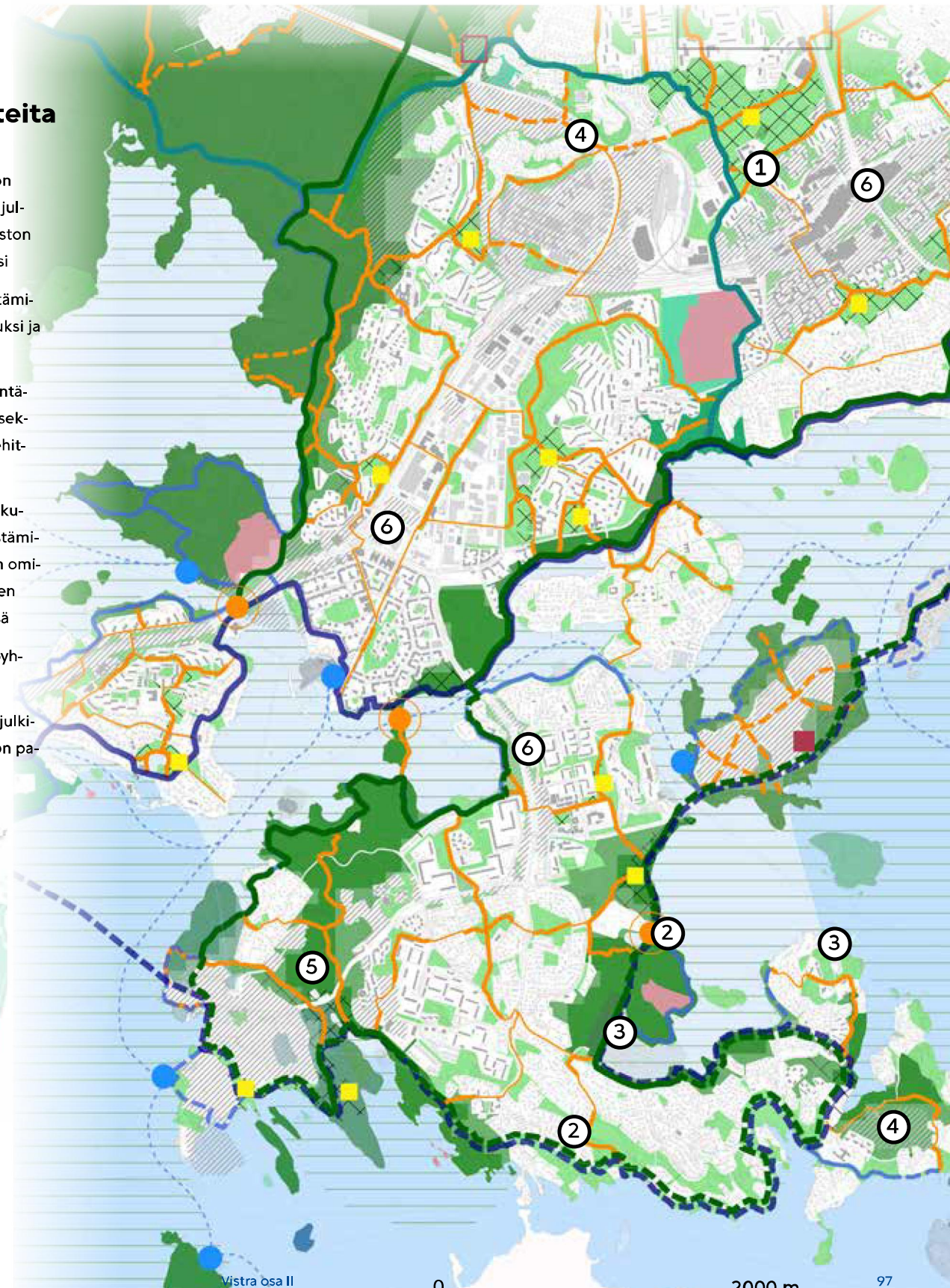

Kehittämiskohteita

1. Stoan aukion ja ympäristön kunnostaminen keskeiseksi julkitilaksi ja kaupunginosapuiston kehittäminen monipuoliseksi
2. Laajasalon rantojen kehittämisen julkiseksi viheralueketjuksi ja rantareitin täydentäminen
3. Venesataman alueen jäsentäminen vetovoimaiseksi julkiseksi tilaksi ja toiminnallinen kehittäminen
4. Alueen viherverkoston jatkuvuuden varmistaminen tiivistämisen yhteydessä ja maiseman ominaispiirteiden hyödyntäminen viheralueiden kehittämisessä
5. Tullisaari-Stansvik - puistoyhteyden turvaaminen
6. Kaupunginosakeskuksen julkisen tilan ja kävely-ympäristön parantaminen

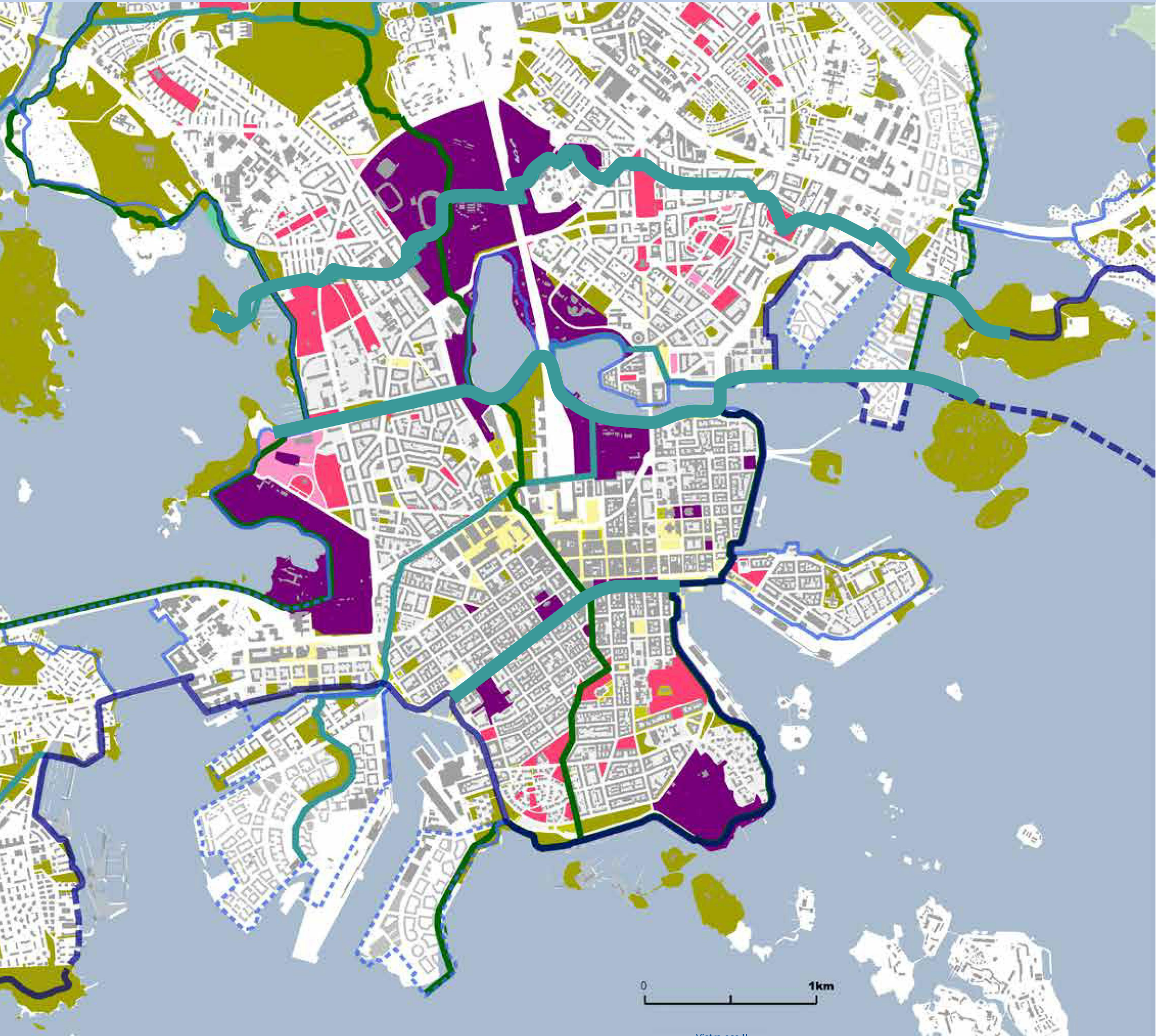

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Kantakaupunki

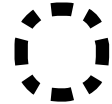
- MERKINNÄT**
- vihersormen pääreitti
 - kantakaupungin viherlinjayhteys
 - kulttuurihistoriallisesti merkittävä puisto 1800-luku
 - kulttuurihistoriallisesti merkittävä puisto 1900-luku, asemakaavoitettu ennen II maailmansotaa
 - kulttuurihistoriallisesti merkittävä puisto asemakaavoitettu II maailmansodan jälkeen -1960
 - muut asemakaavoitetut viheralueet
 - jalankulun alue, merkittävät aukiot ja oleskelupaikat
 - päärantareitti / lisättävä yhteys
 - rantareitti / lisättävä yhteys
- Kartta: VISTRA II / KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Kulttuurihistoriallisia arvoja ja puistorantoja vaalitaan. Vihreän infran ja kaupunkitilan laatua nostetaan. Viherakselien yhtenäisyyttä kehitetään. Tuetaan jalankulkuympäristöä ja tapahtumapaikkoja sekä vetovoimaisuutta matkailulle.

Kehittämiskohteita

Keskustan kulttuuri- puiston kehittäminen

1. Yhteydet radan yli ja ali. Radan estevaikutusta vähennetään.
2. Mäntymäen kentän ympäristön kehittäminen
3. Puistoyhteyden eheyden säilyttäminen alueeseen liittyvissä hankkeissa (mm. Raidejokeri & Mäntymäki)

Keskustan julkisten ulkotilojen kehittäminen

4. Töölöntorin kunnostaminen
5. Hesperian esplanadin puistoakselin kehittäminen
6. Bulevardien päätteen ja Hietalahden rannan kehittäminen
7. Kampin julkisten ulkotilojen kehittäminen, esimerkiksi Kampintori ja Autotalon edusta
8. Kävelykeskustan kehittäminen
9. Rajasaaren virkistyskäytön kehittäminen, Sibeliuspui-
stion ja Topeliuspuisto-Töölön
kirkko-akselin kunnostaminen. Mechelinin-
kadun ylitysturvallisuudesta huolehtiminen.

Rantojen kehittäminen

10. Lapinlahden sairaala-alueen virkistyskäytön edistäminen; näköalapaikka ja kahvila
11. Lauttasaaren kaupunkibulevardin liittämien Seurasaarenselkään modernien rantabulevardien kautta; pohjoisrannan uusi yhteys keskeiselle puistoakselille ja sieltä kasinorantaan
12. Lohiapajanlahden alueen kehittäminen
13. Hakaniemen ranta, Merihaka ja Sörnäisten rantatien täydennysrakentaminen ja ranta-alueiden kehittäminen
14. Eteläsataman ja kauppatorin kehittäminen, tilajärjestelyt mm. pysäköinti, opastus ja vetovoimaisuus sekä yhteydet mm. Korkeasaareen
15. Katajanokan rantojen kehittäminen
16. Helsinginpuiston päätteen virkistysellinen kehittäminen

Käsitteet selviksi: Kaupunginosapuistot

Mikä ja miksi

Kaupunginosapuistot ovat keskeisiä alueellisen viherverkoston osia, jotka tarjoavat parhaimmillaan yhteisöllisen ja toiminnallisen olohuoneen kaupungin asukkaille. Hyvä kaupunginosapuisto tarjoaa mahdollisuuden myös rauhoittua ja nauttia luonnosta.

Kaupunginosapuistot parantavat asuinalueen imagoa ja lisäävät alueiden tasa-arvoisuutta. Puistojen käyttö heijastuu liikunnan lisääntymisen kautta myös kansanterveyteen ja -talouteen. Luontoalueilla oleskelulla on myös todettu olevan eheyttäviä vaikutuksia.

Helsinkiläinen kaupunginosapuisto eli Folkkari voidaan nähdä jatkumona maisema-, reformi-, ja kansanpuistojen perinteelle Helsingissä. Käsitteen kehittämisen tausta on myös taloudellinen; kaupunginosapuistoverkoston määrittämisen avulla voidaan kohdentaa rajallisia taloudellisia resursseja tasapuolisesti ympäri kaupunkia.

Kaupunginosapuisto-termillä ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää, vaan se on määritelty eri tavoin eri aikoina riippuen näkökulmasta. Kaupunginosapuistoista on sanottu mm. että: "puisto voi sisältää rakennettuja ja luonnonmukaisia osia." (Tampereen kaupunki 2013) Osa määritelmistä menee yksityiskohtiin ja avaa puiston sisältöä esimerkiksi seuraavasti: "[kaupunginosapuistossa] on oltava kukkaistutuksia, puistonpenkkejä, leikkipaikkoja ja tilaa puistoliiikunnalle." Peltola s. 20-21.

Tärkeimpinä teemoina erilaisista kaupunginosapuistojen määritelmistä nousivat esille paikallisuus, saavutettavuus, laaja-alaisuus sekä monipuolisuus. Määritelmien perusteella voitaneen kiteyttää seuraavasti: kaupunginosapuiston tulisi olla paikallisesti merkittävä, helposti saavutettava, laajahko puistoalue, joka tarjoaa monipuolisia palveluita erilaisille käyttäjäryhmille.

Kaupunginosapuiston logo: Diplomityöstä "Folkkari - Helsinkiläinen kaupunginosapuisto", Katariina Peltola 2015, Aalto yliopisto

"Asuinalueita kokoava, keskeinen ja helposti saavutettava puistoalue, jota kehitetään toiminnallisesti monipuoliseksi siten, että se palvelee eri käyttäjäryhmiä ja vahvistaa alueen identiteettiä. Puistojen luonne vaihtelee rakennetusta luonnonmukaiseen ja kuvastaa alueen ominaispiirteitä ja urbaanin elämän arvoja. Kaupunginosapuistojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon lisärakentamisen myötä kasvava käyttäjämäärä. Yhteydet kaupunginosapuistoon tulee suunnitella turvallisiksi ja miellyttäväksi."

Kaupunkikaava

Folkkaritytologi

Helsinkiläisen folkkariverkoston muodostaa 73 kaupunginosapuistoa tai sellaisena kehitettävää aluetta. Verkoston puistot ovat keskenään erilaisia ja ne voidaan jaotella karkeasti neljään luokkaan: historialliset, teemalliset, liikunnalliset ja tulevaisuuden folkkarit.

Eräät puistoista sijoittuvat useaan eri luokkaan. Pääosa historiallisista folkkareista sijaitsee kantakaupungin alueella. Liikuntapainotteiset folkkarit sijoittuvat pääosin kaupungin uloimmalle kehälle, Länsi-, Pohjois- ja Itä-Helsinkiin. Teemalliset folkkarit puolestaan sijoittuvat eri puolille kaupunkia. Tulevaisuuden folkkarit rakentuvat alueille, joihin on suunniteltu merkittävästi uutta rakentamista tai alueille, joita rakennetaan parhaillaan. Uusia tai tulevia alueita ovat esimerkiksi Jätkäsaari ja Koivusaari.

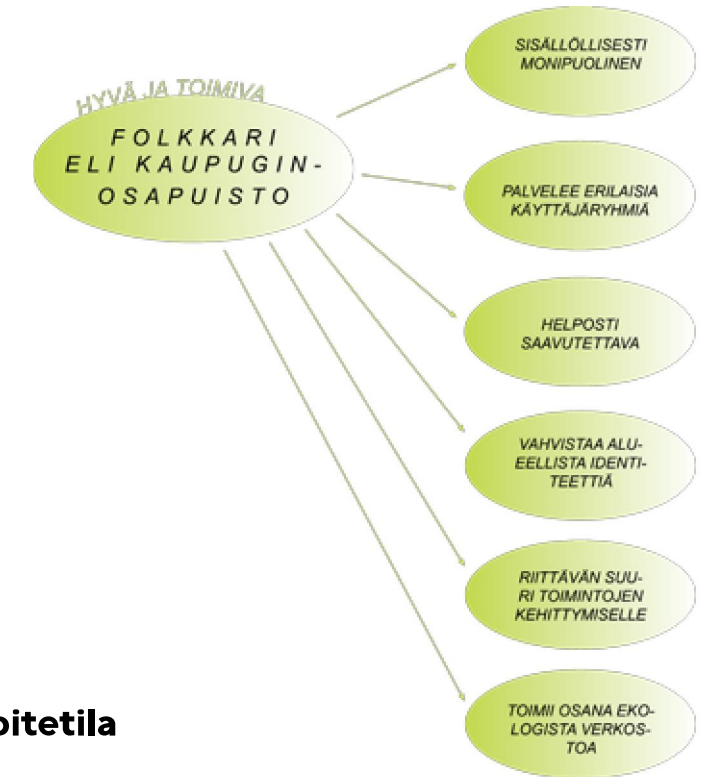
Folkkarit kaupunkirakenteessa, tavoitetilä

Suurin osa helsinkiläisistä asuu tällä hetkellä 500 metrin säteellä lähimmästä kaupunginosapuistosta. Kaupunkia kehitettäessä ja suunniteltaessa on huolehdittava saavutettavuuden säilymisestä ja uusilla alueilla on varattava tilaa kaupunginosapuiston perustamista varten. Kaupunginosapuiston tulee sijaita asuinalueen välittömässä läheisyydessä tai sen sisällä.

Kaupunginosapuistot ovat suurehkoja puistoalueita, joissa on tilaa toimintojen kehittymiselle myös tulevaisuudessa. Helsingissä kaupunginosapuistojen koko vaihtelee pääasiallisesti 10-50 hehtaarin välillä, mutta alueellinen vaihtelu on suurta, ja esimerkiksi kantakaupungin puistot ovat jo toteutuneen tiiviimmän kaupunkirakenteen vuoksi pääasiallisesti pienempiä kuin kauempana keskustasta sijaitsevat puistot. Puistoa suunniteltaessa tulisi aina huomioida ympäröivä kaupunkirakenne.

Kaupunginosapuistoilla on keskeinen rooli myös ekologisessa verkostossa elinympäristönä kasvi- ja eläinlajeille, mahdollistaen niiden liikkumisen elinympäristöalueilta toiselle, vaikka ensisijainen tehtävä onkin palvelua asukkaille.

Puistoon tulee olla mahdollista kulkea sujuvasti kevyen liikenteen väylä pitkin. Mikäli puiston läheisyydessä on esimerkiksi junarata tai voimakkaasti liikennöity ajoväylä, huolehditaan siitä, että kulku liikennealueen tai muun kulkuesteen läpi sujuu turvallisesti esimerkiksi kevyenliikenteen siltaa, alikulkutunnelia tai vaikkapa vihersiltaa pitkin.

Kaavio: Diplomityöstä "Folkkari - Helsinkiläinen kaupunginosapuisto", Katariina Peltola 2015, Aalto yliopisto

Myös kaupunkivilely voi olla osa kaupunkipuistoa.

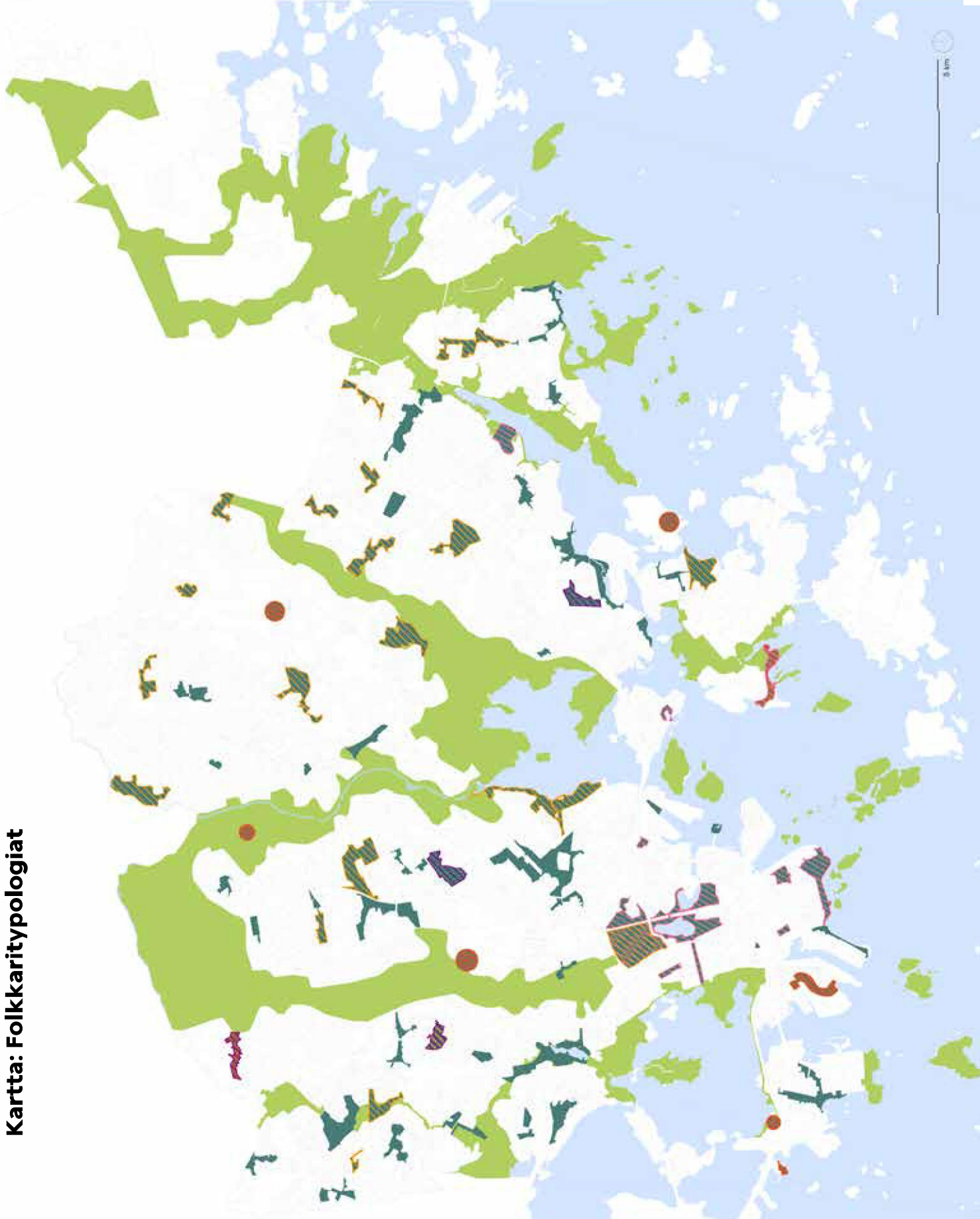
Kaupunginosapuisto tarjoaa jokaiselle jotakin. Puistoissa voi olla perinteisten leikkivälineiden lisäksi esimerkiksi lähiliikuntapaikka, aistipuutarha, grillipaikka, parkour-rata tai vaikka kiinteä pingispöytä. Monipuolisten palveluiden avulla mahdollistetaan ennakkoluuloja vähentävä eri käyttäjäryhmien kohtaaminen.

Korkeatasoisten kaupunginosapuistojen avulla voidaan lisätä alueen vetovoimaisuutta. Esimerkiksi Roihuvuoressa Japanilaistyylinen puutarha ja Kirsikankukkapuisto ovat parantaneet alueen tunnettavuutta ja vaikuttaneet positiivisesti alueen imagoon.

(Lähde: Peltola Katariina, Folkkari -helsinkiläinen kaupunginosapuisto, 2015)

- KAUPUNGINOSAPUISTO-TYPOLOGIAT**
- Vesialue**
 Meri, sisävesi, järvi, lampi tai muu vesipinta.
- Vihersormi**
 Laaja, yhtenäinen viheraluekokonaisuus, joka jatkuu kaupungin rajalta merelle. Sisältää maisemallisia, toiminnallisia, ekologisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja.
- Kaupunginosapuisto - folkkari**
 Asuinalueita kirkasta, kasvainen puisto-alue, joka on monipuolinen, helposti saavutettava ja palvelee eri käyttäjäryhmiä sekä vahvistaa alueen identiteettiä. Suurehkoissa puistoissa on iltaa toimintojen kehittämiselle myös tulevaisuudessa.
- Uusi kaupunginosapuisto**
 Alue, johon on suunniteltu uusi kaupunginosapuisto tai johon tulee strategisesti ajottava kaupunginosapuisto.
- Historiallinen kaupunginosapuisto**
 Kaupunginosapuisto, joka on historiallinen puisto.
- Liikennällinen kaupunginosapuisto**
 Kaupunginosapuisto, jossa on liikuntapuisto tai jossa on urheilukaupunki.
- Teemallinen kaupunginosapuisto**
 Kaupunginosapuisto, joka tunnetaan puiston enokoitsemasta.

Kartta: Diplomityöstä "Folkkari - Helsinkiäinen kaupunginosapuisto", Katriina Peltola 2015, Aalto yliopisto

Käsitteet selviksi: Viheryhteys

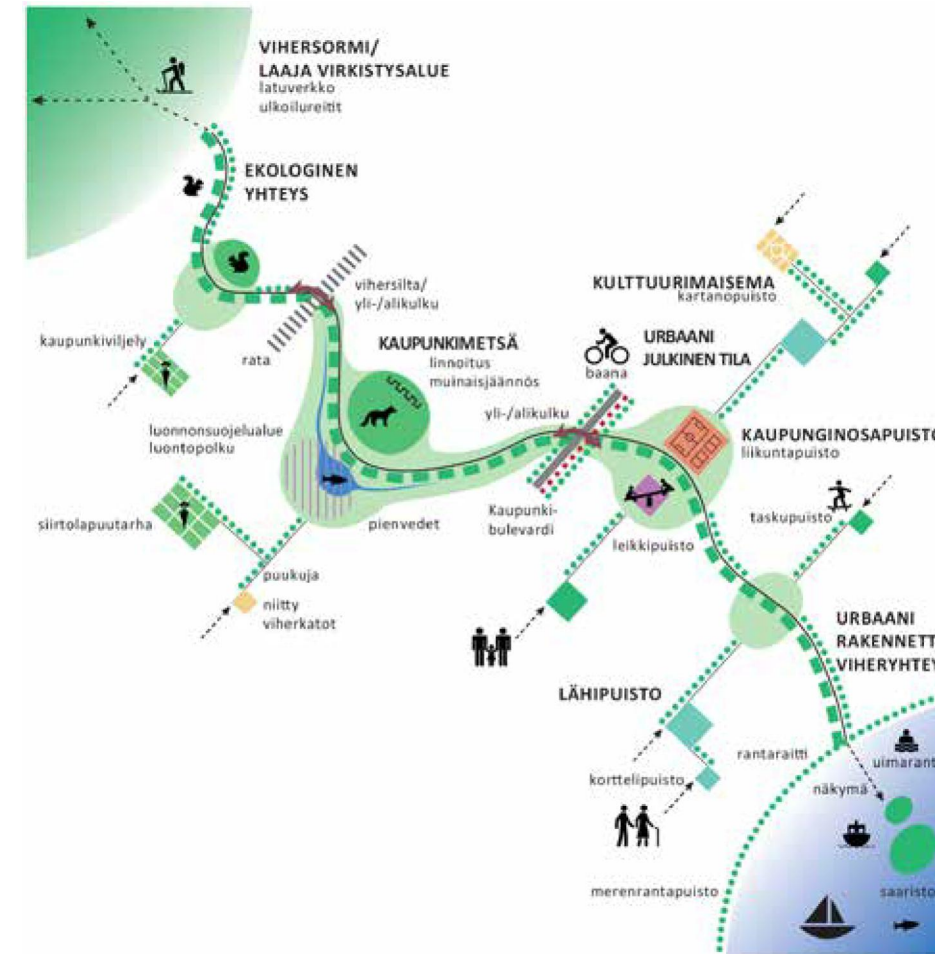
"Laajojen virkistysalueiden välinen, sijainniltaan ohjeellinen yhteys, viherakseli tai puistojen sarja, joka palvelee virkistys- ja/tai ekologisen yhteytenä. Alueiden suunnittelussa viheralueet tulee liittää luontevasti toisiinsa. Kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen säilyminen, viheryhteyksien yhtenäisyys ja jatkuvuus sekä ekologinen kytkeytyneisyys on otettava huomioon. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta puistomaiseen ja luonnonmukaiseen. Tarvittaessa rakennetaan vihersiltoja tai -alikulkuja."

- Kaupunkikaava -

Viheryhteydet vaihtelevat puistojen sarjasta aina istutettuun katutilaan tai tärkeisiin reitteihin viheralueiden välillä. Viheryhteyden leveys tulee olla sellainen, että se on hahmotettavissa ja löydettävissä kaupunkikuvassa. Sopivan leveyden määrittelyyn vaikuttaa myös välimatka viheralueisiin, ympäröivän kaupunkirakenteen mittakaava ja toiminnalliset mitoitusvaatimukset (pyörätiet, ladut, ratsastusreitit, levähdyspaikat jne).

Viheryhteydet turvaavat kaupungin luonnonalueiden ekologisen kytkeytyneisyyden, ja niitä pitkin lajien leviäminen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi on mahdollista. Ekologisen yhteyden mittakaavan määrittelyyn vaikuttaa myös se, minkä lajin leviäminen katsotaan milläkin paikalla tärkeäksi, esimerkiksi direktiivilajin suojelutavoite.

Kaavio yleiskaavan viheryhteydestä:

Kaavio: KSV, Yleiskaavaosasto 2015

5

Viherverkosto ja tiivistyvä kaupunkirakenne

Hulevesien hallinta ja siniverkoston kehittäminen

Helsingissä vettä läpäisemättömän maa-alan osuus on noin kolmannes koko maa-alasta. Kovan vettäläpäisemättömän pinnan määrä ja maaperään imeytymättömän huleveden määrä lisääntyy kasvavassa kaupungissa.

Taajaan rakennettujen alueiden hulevesijärjestelmään kuuluvat tyypillisesti ojat, kosteikot, valumavesien reitit, putket ja pumppaamot. Helsingissä hulevesiä tulee käsitellä Helsingin kaupungin hulevesistrategian mukaisesti. Rakentamisalueen hulevedet tulee ensisijaisesti hyödyntää ja käsitellä tontillaan. Jos tämä ei onnistu, hulevedet tulee käsitellä hulevesistrategian mukaisessa prioriteettijärjestyksessä. Hyvin tiiviisti rakennetuilla alueilla kuitenkin aina ei ole mahdollisuutta vesien imeyttämiseen, hidastamiseen tai viivyttämiseen. Tällöin on tutkittava mahdollisuutta vesien imeyttämiseen, haihduttamiseen, viivyttämiseen ja puhdistamiseen yleisillä alueilla ja viheralueilla. Luontainen maaperään imeytyminen on kuitenkin Helsingin huonosti vettä läpäisevästä maaperästä johtuen pääsääntöisesti vähäistä (ks. s. 114-115). Pohjavesialueilla niitä tulisi kuitenkin pyrkiä imeyttämään.

Helsingissä hulevesiä johdetaan pääsääntöisesti erillisessä hulevesiviemäriverkostossa ja niihin liittyvissä puroissa ja ojissa. Kantakaupungissa ja eräillä ennen 1960-lukua rakennetuilla esikaupunkialueilla on edelleen käytössä sekaviemäröinti, jonka kautta vedet johdetaan Viikintien jätevedenpuhdistamolle.

Huleveden laatu voi olla hyvinkin huonoa, sillä hulevesijärjestelmään voi kaupunkiympäristössä päätyä myös muita kuin sade- ja sulamisvesiä, esimerkiksi tulipalojen sammutusvesiä sekä tunnelien ja katujen huuhteluvettä. Autokannan kasvu ja ympäristön yleinen kemikalisoituminen ovat myös uhka huleveden laadulle. Useimmiten hulevesiviemärit ja ojat liittyvät suoraan jokeen tai kaupunkipuroihin. Monet Helsingin kaupunkipuroista ovatkin vedenlaadultaan huonossa kunnossa.

Vettä läpäisemättömien pintojen ja putkitusten lisääntyminen sekä vesivarantoina toimivien purojen, avo-ojien ja kasvipeitteisten pintojen vähentyminen nopeuttaa sateista syntyvää pintavaluntaa ja valuvan huleveden määrää, mikä kasvattaa paikallista tulvariskiä sekä muuttaa paikallisia luonto- ja vesiolosuhteita. Hidastamaton hulevesien johtaminen viemäröinnin kautta vastaanottavaan vesistöön (puroon/ ojaan) aiheuttaa virtaamahuipun, jonka seurauksena syntyy omaeroosiota ja tulvimista.

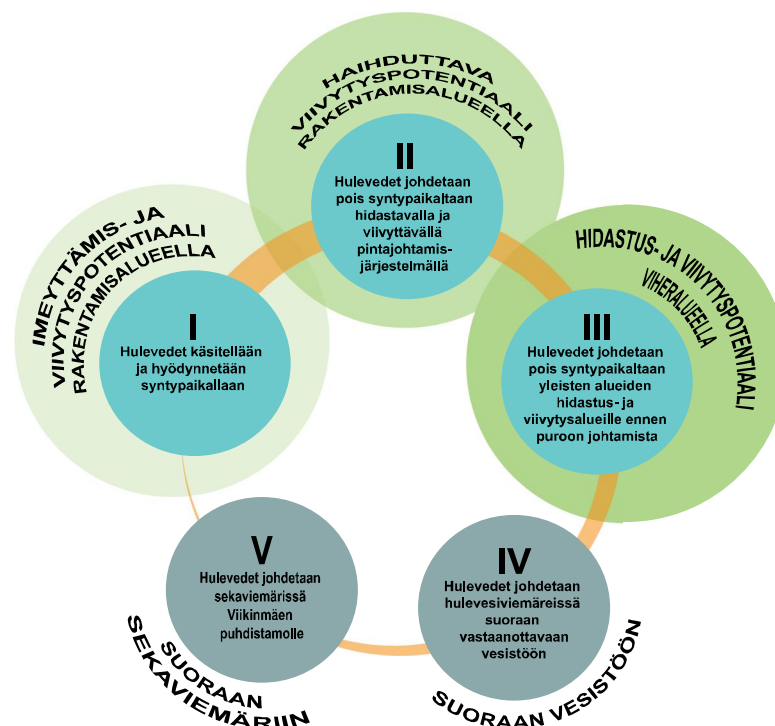
TIESITKÖ ETTÄ ...

Maankäyttö ja rakennuslaissa hulevedellä tarkoitetaan rakennetulla alueella maan pinnalle tai muille vastaaville pinnoille kertyvää sade- tai sulamisvettä. Hulevesi joko imeytyy syntysijoillaan vettäläpäisevään maahan tai se kulkeutuu hulevesijärjestelmän rakenteisiin (painanteisiin, viivytysalutisiin, ojiin, puroihin, kosteikkoihin tai sadevesiviemäriin) ja kulkeutuu edelleen vesistöihin.

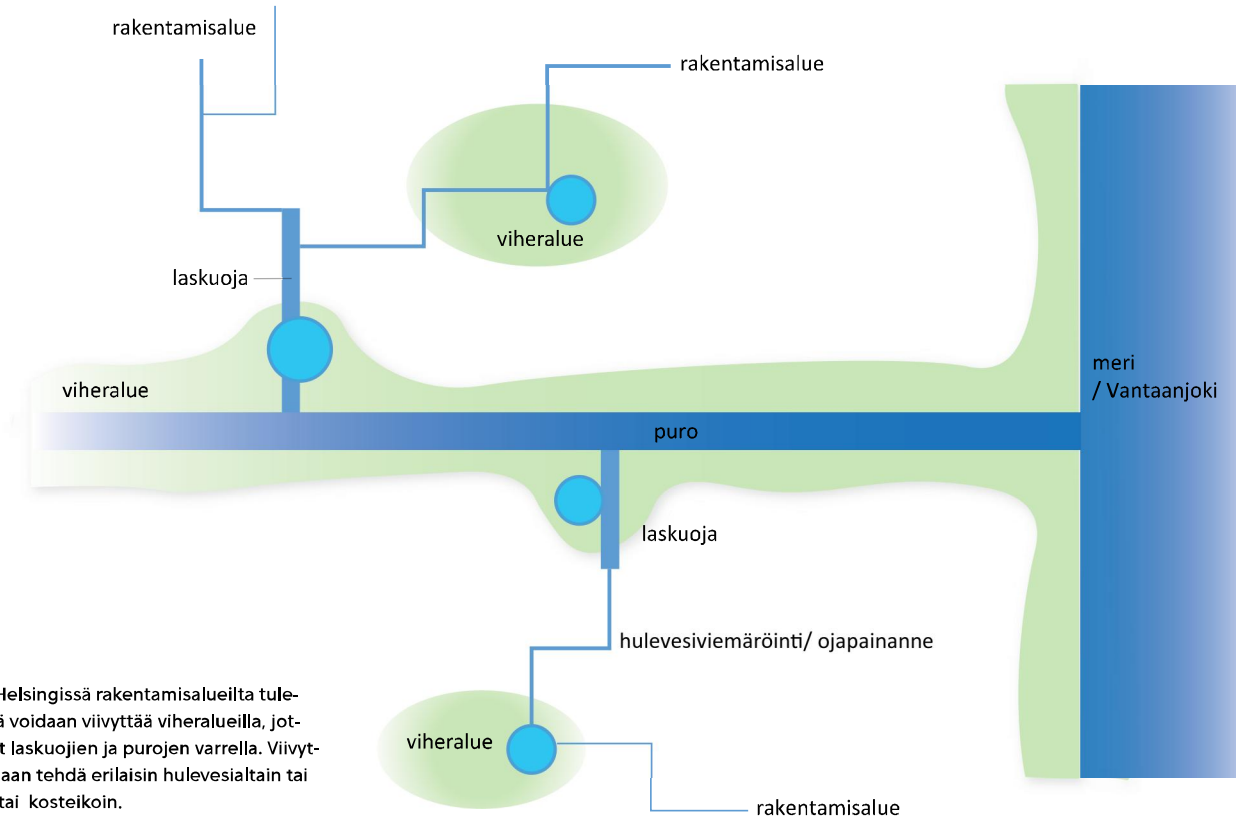
Hulevesien hallinnalla tarkoitetaan hulevesien kertymiseen vaikuttavia ja niiden johtamiseen sekä käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä.

Hulevesissä korostuu ihmistoiminnan vaikutus, mikä erottaa ne muista valumavesistä.

HULEVESIEN KÄSITTELYN PRIORITEETTIJÄRJESTYS

HULEVEDEN VIIVYTYSPOTENTIAALIT VIHERALUEELLA

Kaavio yllä: Helsingissä rakentamisalueilta tulevia hulevesiä voidaan viivyttää viheralueilla, jotka sijaitsevat laskuojien ja purojen varrella. Viivyttämistä voidaan tehdä erilaisin hulevesialtaintai -painantein tai kosteikoin.

Kuva vasemmalla: Helsingin hulevesistrategian mukainen hulevesien käsittelytoimenpiteiden prioriteettijärjestys. Strategiaa noudatetaan kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa maankäytön ja vesihuollon suunnittelusta yksityisten tonttien rakentamiseen sekä yleisten alueiden hoitoon. Hulevesistrategian päivitys on alkanut vuonna 2016.

Kiintoaineksen määrä lisääntyy ja puroalueiden hoito ja virkistyskäyttö vaikeutuvat. Sadannan nopea johtaminen pois syntypaikaltaan laskee myös pohjaveden pinnankorkeutta, jolloin pohjavesivarat vähenevät ja pohjaveden laatu voi heiketä. Veden vähäisyys vaikeuttaa myös kasvillisuuden menestymistä.

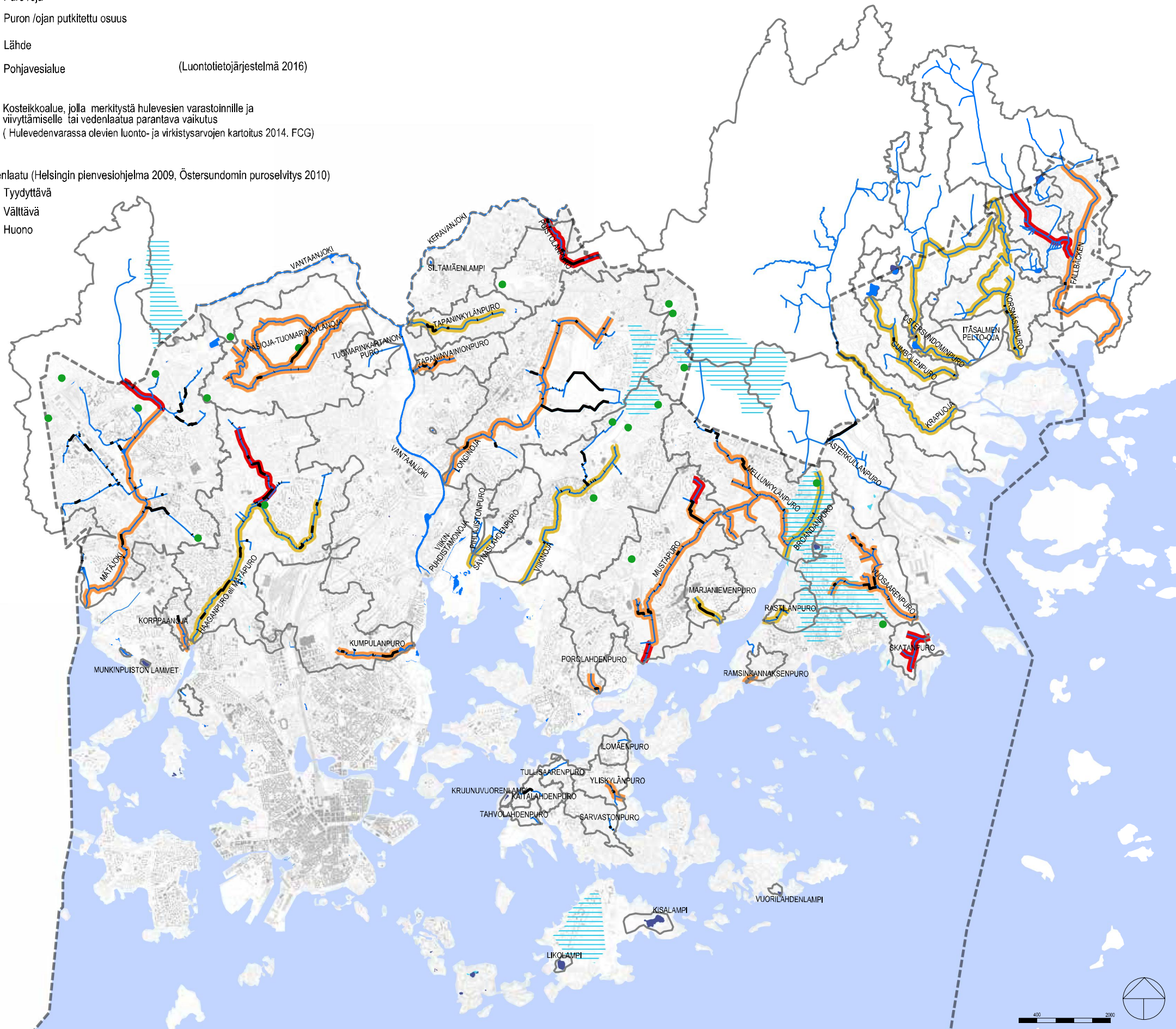
Huleveden tulvimisen riskiä on selvitetty Helsingin kaupungin rakennusviraston vuonna 2012 teettämässä "Hulevesien tulvariskialueiden ja hulevesitulvaherkkien alueiden selvittäminen Helsingin kaupungissa" -loppuraportissa. Tarkastelun ulkopuolelle jäivät rakentamattomat alueet sekä Östersundomin alue. Raportissa todetaan, ettei Helsingissä ole tulvariskilain mukaisia merkittäviä hulevesitulvariskialueita. Kaupungista löytyy kuitenkin useampiakin rakennettuun ympäristöön sijoittuvia pienempiä hulevesitulvaherkkiä alueita, joissa tulvaehkäisytoimenpiteiden toteutuminen on haastavaa, mutta tulvimisherkkyttä voidaan lieventää hulevesistrategian mukaisilla toimenpiteillä.

Vesistöt, pohjavesi, lähteiköt ja huleveden kannalta merkittävät kosteikot

- Valuma-alueen raja
- Lammet, vesistöt
- Puro /oja
- Puron /ojan putkitettu osuus
- Lähde
- Pohjavesialue (Luontotietojärjestelmä 2016)
- Kosteikkoalue, jolla merkitystä hulevesien varastoinnille ja viivytymiselle tai vedenlaatuun parantava vaikutus (Hulevedenvarassa olevien luonto- ja virkistysarvojen kartoitus 2014. FCG)

Puron vedenlaatu (Helsingin pienvesiohjelma 2009, Östersundomin puroselvitys 2010)

- Tyydyttävä
- Välttävä
- Huono

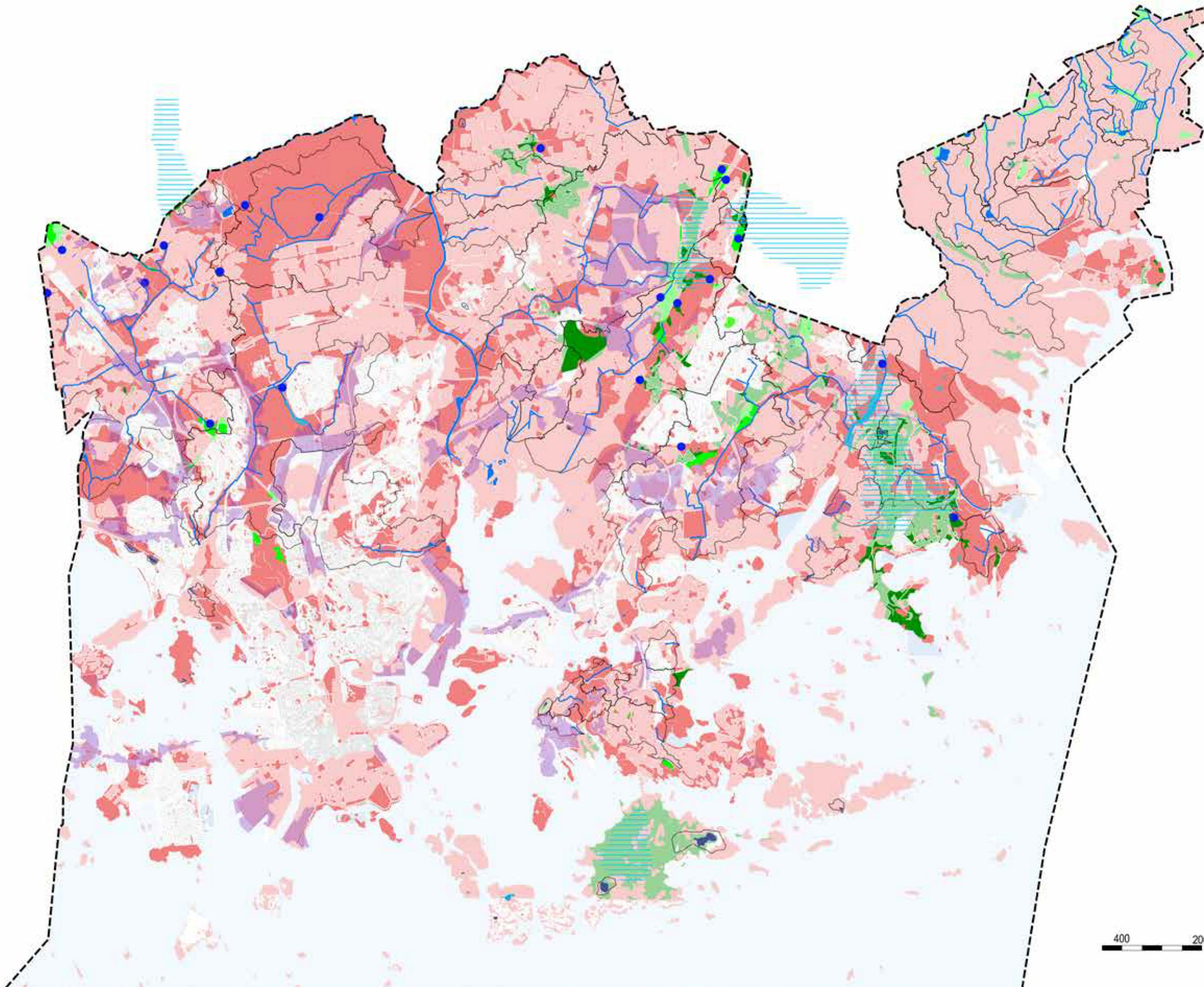
Hulevesikokonaisuus, siniverkosto

Jo rakennettujen alueiden lisäksi hulevesien hallinnan tarve korostuu etenkin uusilla rakennettavilla alueilla. Kaupungin kasvun ja tiivistymisen myötä odotettavissa on haasteita hulevesien hallintatoimenpiteiden laadussa ja kapasiteetin riittävydessä. Erityiset paikat, joissa esimerkiksi uusi tiivis rakentaminen kohtaa luonnonuoman, on syytä tunnistaa ja ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisten tulevien haasteiden ratkaisemiseksi ja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi.

Hulevesien käsittelyssä suositellaan kokonaisvaltaisempaa hulevesien hallintaa, jossa jäljitellään luonnollisia valuntaprosesseja. Käytännössä tämä tarkoittaa rakentamisalueilla vettä läpäisemättömien pintojen määrän minimointia sekä hulevesien imeyttämistä ja viivytämistä erilaisten vesialtaiden ja kosteikkojen avulla. Luontaiset hulevesien hallinnan keinot, kuten hidastavat ja puhdistavat rakenteet pienentävät hulevesien aiheuttamia riskejä. Puhdistavia rakenteita ovat esimerkiksi kosteikot ja hulevesialtaat, hidastavia niiden lisäksi myös avo-ojat, painanteet ja viherkatot. Lisäksi voidaan rakentaa imeyttäviä rakenteita.

Oheisessa kartassa on esitetty Helsingin kaupunkipurot valuma-alueineen sekä joet Vantaanjoki ja Keravanjoki. Lisäksi on esitetty lammet, lähteet sekä luontaisesti vettäimeyttävät pohjavesialueet. Vihreillä palloilla on osoitettu hulevesien viivytymisen kannalta merkittävät kosteikkoalueet. Merkittävimpien kaupunkipurojen vedenlaatu on osoitettu värein. Yhdenkään puron vedenlaatu ei ole hyvä.

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Helsingissä on 38 kaupunkipuroa valuma-alueineen ja kaksi jokea, Vantaanjoki ja Keravanjoki. Purouomien ennallistaminen mutkitteluviiksi hidastaa veden virtaamaa, parantaa vedenlaatua sekä lisää puron kaupunkiekologian arvoa. Kaupunkipurujen maaston alavat laaksoalueet ovat usein herkkiä hulevesitulvimiselle ja laaksot toimivat usein luonnollisina hulevesien tulva- ja viivytysalueina. Myös monet kosteikot toimivat hyvinä huleveden varastointi tai viivytysalueina. Kosteikoilla on myös vedenlaatua parantava vaikutus.

Hallitulla hulevesien hallinnalla varmistetaan turvallinen kaupunkiympäristö. Yhdistämällä tekniseen hallintaosaamiseen luonnolliset hulevesien hallintamenetelmät tuodaan hulevedet arvokkaaksi osaksi kaupungin monimuotoisuutta, kaupunkiekologiaa, virkistysalueita ja ennen kaikkea lähelle asukkaita.

Potentiaalinen pintamaiden vedenläpäisevyys asemakaavoitetuilla viheralueilla

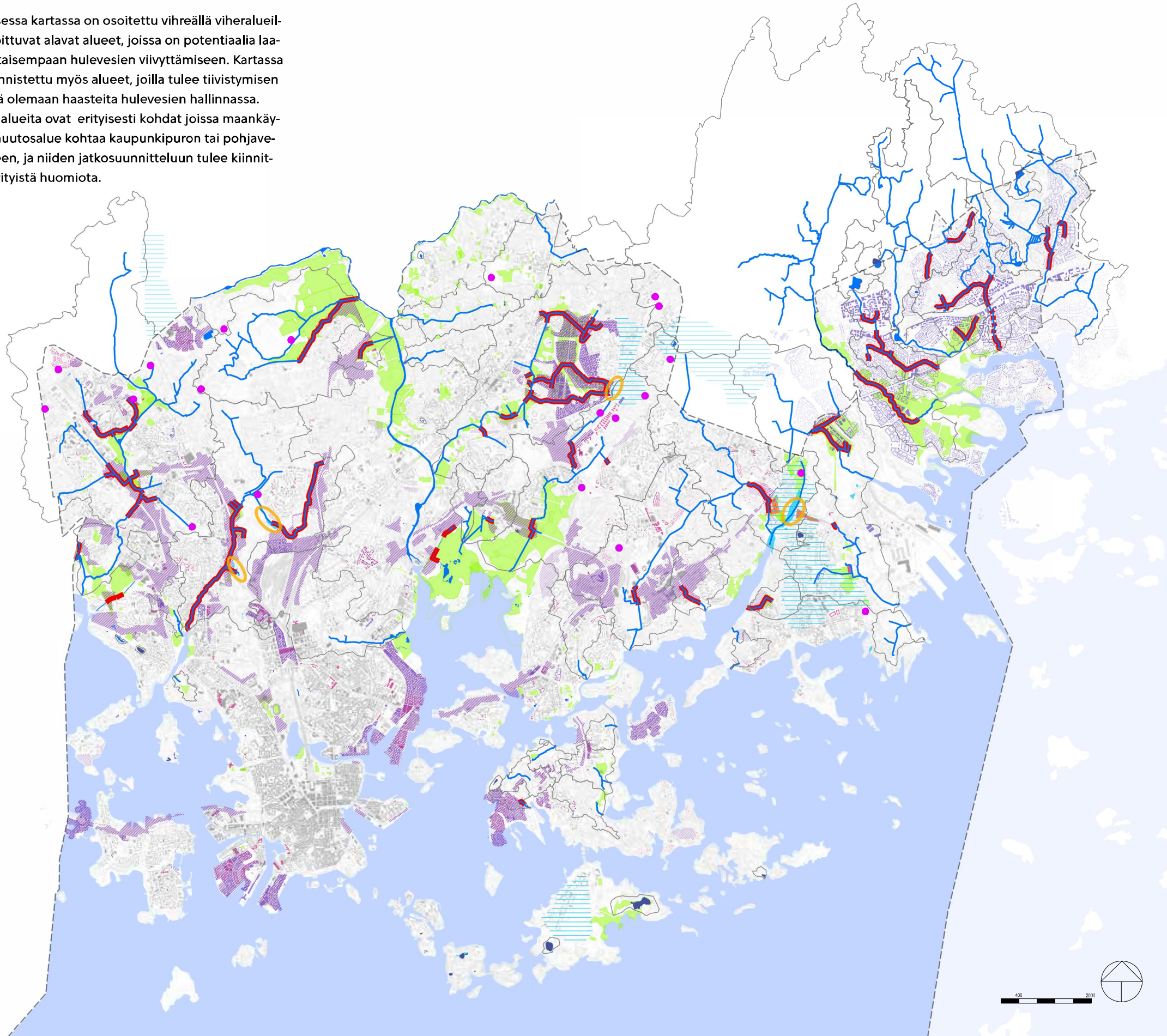
- Viheralueen vettä läpäisemätön tai potentiaalisesti vettä heikosti imeyttävä pintamaa. Kallio, kvikko, hiehta, hiesu, savi, lieju, läytemaa, moreeni
- Viheralueen potentiaalinen hulevettä hyvin imeyttävä pintamaa. Sora, hiekka.
- Viheralueen luontaisesti vettä viivyttävä pintamaa. Turvemaa.
- Vaalennetulla viheralueiden ulkopuoliset alueet.
- Kosteikkoalue, jolla merkitystä hulevesien varastoinnille ja viivyttämiseksi tai vedenlaatua parantava vaikutus (Huleveden varassa olevien luonto- ja virkistysarvojen kartoitus. Rakennusvirasto 2014)
- ▨ Pohjavesialue, luontaisesti hulevesiä imeyttävä alue. Yläpidetään pohjavettä imeyttämällä puhtaita kattovesiä ja johtamalla likaiset hulevedet pois alueelta.
- ▨ Yleiskaava 2050 luonnoksen maankäytönmuutosalue
- Valuma-alue
- Lähde
- Lammet
- Puro / oja

KSV, asemakaavaosasto
Ympäristötoimisto

05.08.2016

Potentiaalit ja erityisesti jatkosuunniteltavat kohdat

Oheisessa kartassa on osoitettu vihreällä viheralueille sijoittuvat alavat alueet, joissa on potentiaalia laajamittaisempaan hulevesien viivyttämiseen. Kartassa on tunnistettu myös alueet, joilla tulee tiivistymisen myötä olemaan haasteita hulevesien hallinnassa. Näitä alueita ovat erityisesti kohdat joissa maankäytön muutosalue kohtaa kaupunkipuron tai pohjavesialueen, ja niiden jatkosuunnitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia

Ilmastonmuutoksen myötä Helsingissä lämpötilan ennustetaan nousevan ja sateisuuden lisääntyvän etenkin talvella. Sääilmiöt äärevöityvät, joten sekä kuivien kausien että rankkasateiden arvioidaan lisääntyvän. Rankkasateet aiheuttavat helposti rakennetussa ympäristössä hulevesien tulvimista eli ns. kaupunkitulvia. Meriveden pinnankorkeuden ennustetaan nousevan, mikä osaltaan vaikeuttaa hulevesien johtamista varsinkin alavien merenranta-alueiden sekaviemäröidyillä alueilla.

”Yleiskaavassa pitäisi varautua tulevaan ilmastonmuutokseen säilyttämällä valuma-alueittain riittävä määrä luontaisia biotooppeja ja läpäisevää pintaa, joiden veden imeytyskyky on korkea. Tavoitteeksi tulee ottaa riittävä läpäisevän pinnan osuus valuma-alueittain (vähintään 30 %) ja lisäksi laskea valuma-aluekohtainen maaperän imeytymiskykyyn ja jäljellä olevan kasvillisuuteen perustuva hulevesien hallintakapasiteetti. Lievennystoimenpiteitä tarvitaan alueella, jossa alueen hulevesien hallintakapasiteetti on alhainen tai läpäisevän pinnan osuus jää alhaiseksi. Esimerkkejä parantamistoimista ovat mm.sadevesipuistot biosuodatuksiin, hulevesialtainen ja kosteikkokasvillisuusiin, viherkatot ja -seinät. Arvioimalla jäljelle jäävän viherpinta-alavalmu-alueittain voidaan myös ennustaa mitä alapuolisille puroille tulee tapahtumaan ja millaisia vedenkierron ja pintavesien valunnassa tapahtuvia muutoksia on tiedossatulevaisuudessa kaavoituksen ja rakentamisen seurauksena.”

- Lammet, sisävesistöt
 - Meri
 - Puro /oja
 - Lähde-alue
 - Pohjavesialue, luokka tärkeä (Luontotietojärjestelmä 2016)
 - Yleiskaava 2050 luonnoksen maankäytönmuutosalue
 - Suunnitteilla olevat rakennukset 05/2016 (Yleiskaavaosasto 2016)
 - Lainvoimaiset rakennukset 05/2016 (Yleiskaavaosasto 2016)
 - Kosteikkoalue, jolla potentiaalista merkitystä hulevesien varastoinnille ja viivyttämislle tai vedenlaatua parantava vaikutus (Huleveden varassa olevien luonto- ja kosteikkoarvojen kartoitus 2014)
 - Potentiaalinen avoin alava hulevesien viivyttämiseen sopiva puistoalue (rajauksesta poistettu selänteiden, saarten, rinteiden alueet)
- Jatkosuunnittelussa erityisesti tarkasteltavia asioita
- Puro/ valtuoja kohtaa maankäytönmuutosalueen
 - Maankäytönmuutosalue kohtaa pohjavesialueen
 - Maankäytönmuutosalue kohtaa lähteikköalueen

Kartta: VISTRA II/ KSV / Ympäristötoimisto / 2016

Hulevesiosion lähteinä ovat olleet:
Helsingin kaupungin hulevesistrategia, 2008
Huleveden varassa olevien luonto- ja virkistysarvojen kartoitus, 2014

Kaupunkivihreä maiseman jäsentäjänä

Tavoitetila

- Viheralueet ja viheryhteydet tukevat kaupunkirakenteen hahmotettavuutta ja viihtyisyyttä.
- Kasvillisuus muodostaa jäsenneiltyjä kokonaisuuksia ja luo yhtenäisyyttä sekä vaihtelua kaupunkitilaan.
- Viherelementit ovat sopivassa suhteessa rakennettuun ympäristöön ja sen mittakaavaan: esim. leveässä katutilassa tarvitaan useampi puurivi, tiiviissä rakenteessa yksikin puu saattaa olla tärkeä.
- Rakentamisalueiden ja viheralueiden reunavyöhykkeet on suunniteltu kunkin alueen luonteeseen sopiviksi.
- Kasvillisuus vahvistaa paikan ominaispiirteitä, kuten rakennetun ympäristön luonnetta ja sijaintia maisemarakenteessa (esim. mäki vai laakso).
- Metsiköiden puusto muodostaa yhtenäisen puustosilhuetin, varsinkin mäkien lakialueilla.
- Avoimien maisematilojen reunojen eheyteen kiinnitetään erityistä huomiota.
- Viherympäristö ilmentää alueen kulttuurihistorian sekä luonnonympäristön maisema-arvoja; esim. kartano/huvilamiljööt, eri aikakausien puistot, purot, kalliometsiköt.

Kansirakentaminen ja katupuusto

Kaupungin tiivistyessä kansirakenteet yleistyvät kortteleissa ja julkisessa tilassa mm. pysäköintiratkaisujen myötä. Kansirakenne asettaa erityisiä haasteita kasvillisuudelle ja hulevesien käsittelylle. Kasvillisuuden ikä on rajoitettu kansirakenteen huolto- ja peruskorjausvälin ollessa arviolta 50 vuotta tai vähemmän, minkä vuoksi kaupunkiympäristön laatu voi heiketä.

Huomioon otettavaa

- Suurikokoisen puuston ja muun pitkäikäisemmän kasvillisuuden aikaansaamiseksi on uusilla asuinalueilla oltava myös maanvaraisia pihan tai julkisen ulkotilan osia.
- Kansilla tarpeeksi suuren taimimateriaalin käyttö lyhentää alkuvaiheen kaljua vaikutelmaa.
- Pysäköintikansien vaihtoehtoina tulee tutkia myös pysäköintilaitoksia.
- Olisi tutkittava, löytyisikö sellaisia kansien huolto- ja peruskorjausmahdollisuuksia, joissa kasvillisuutta ja muita pihan rakenteita ja materiaaleja voitaisiin säilyttää ja käyttää uudelleen.
- Liikenneväylien osittainen kattaminen viherkansilla on suhteellisen vähän käytetty, mutta tutkimisen arvoinen keino eheyttää kaupunkirakennetta ja lisätä samalla istutettua maa-alaa.
- Vihersilloilla on mahdollisuus eheyttää niin virkistysellisiä kuin ekologisikiäkin yhteyksiä.

Katupuusto kaupunkimaisessa ympäristössä

Katupuiden osuus kaupunkivihreästä tulee kasvamaan kaupunkibulevardien myötä. Kaupunkibulevardeille kuuluvat olennaisena osana puukujanteet. Katupuut pystyvät kokonsa puolesta tarvittaessa muodostamaan mittakaavaltaan seitsenkerroksia rakennuksia vastaavaa tilarakennetta.

Katupuilla on tärkeä merkitys leveiden katujen viihtyisyyttä lisäävinä tilanmuodostajina ja pienilmaston parantajina. Lämpenevässä ilmastossa puiden aikaansaaman varjostuksen merkitys kasvaa. Katupuut muodostavat viheralueita yhdistävien katujen varrella vehreän jalankulun ja pyöräilyn kulkureitin, joka palvelee osana viherverkostoa ja näyttää vuodenaikojen rytmin. Katutilaa kaventavana elementtinä ne myös laskevat ajonopeuksia, mikä lisää kadulla liikkujan turvallisuutta. Viheryhteys tai ekologinen yhteys voi urbaaneimmillaan olla katupuiden reunstama katu viheralueiden välillä.

Huomioon otettavaa

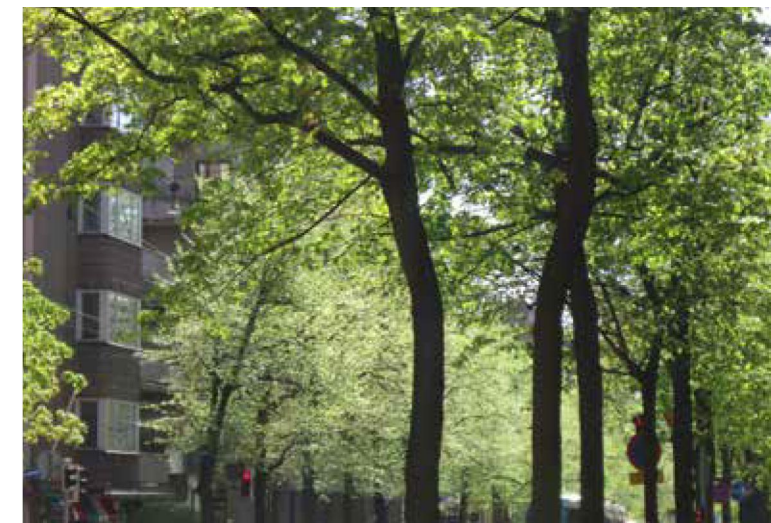
- Katupuiden määrä ja koko tulee suhteuttaa kadun poikkileikkaukseen ja ympäröivien rakennusten korkeuteen.
- Katupuuvivien tulee olla riittävän tiheitä (rivin puiden etäisyys toisistaan esim. alle 10m) ja eheitä hahmottuakseen riveinä.

Kasvillisuuden muodostama kaupunkitilaa rajaava reuna, "arvosiluetti".
Kuva: Jyri Hirsimäki

Myös kalliot ja niihin liittyvä kasvillisuus ovat tärkeä osa helsinkiläistä kaupunkimaisemaa.
Kuva: Maria Jaakkola

Katupuut jäsentävät kaupunkitilaa merkittäväällä tavalla
Kuva: Mari Soini

Kaupunkivihreää kaupunkiaukiolla
Kuva: Anna Böhleng

Viherkatot, uutta kaupunkivihreää

Viherkatot tuottavat osittain samoja hyötyjä kuin perinteiset erilliset puistoalueet. Niillä on merkitystä myös esim. rakennusten viilentäjinä kesäkuumalla ja hulevesien viivyttämisessä. Helsinki on laatinut oman viherkattolinjauksensa, jossa se pyrkii lisäämään viherkattojen käyttöä kaupungissa. Viherkattojen vaikutusta esim. hulevesien laatuun ja määrään tulee edelleen jatkossa tutkia.

Viherkatot eivät täysin korvaa maanvaraista istutusalueita, jonka ekologinen arvo on suurempi paremman kytkeytyneisyyden vuoksi, rakentamis- ja ylläpitokustannukset edullisemmat ja toiminnalliset hyödyntämismahdollisuudet suuremmat. Viherkatot voivat kuitenkin toimia tärkeänä lisänä, esimerkiksi asukkaiden lähimpinä ulkotilan "olohuoneina" oleskelu- ja viljelymahdollisuuksineen.

Viherkerroin kaupunkivihreän ohjauksena

Viherkerroin pyritään lisäämään kasvillisuuden peittämän pinnan osuutta sekä hulevesien parempaa huomioimista. Viherkerrointa on käytetty Suomessa ohjaamaan lähinnä tonttien ja korttelien piha-alueiden suunnittelua, ja se on sellaisena osoittautunut melko tehokkaaksi.

Viherkerrointavoitteita voidaan määrätä tai antaa ohjeellisina tavoitteina kaava-aineistossa, rakennustapaohjeessa tai tontinluovutusehdoissa. Viherkerroin on käytössä osana kaupunkisuunnittelua mm. Berliinissä, Malmössä, Chicagossa ja Seattlessa. Malmön Bo01-alueella käytettiin viherkerrointa varsin onnistuneesti asemakaavan laatuhjelman lisänä, jolloin sekä asuntojen piha-alueille että julkisille alueille saatiin panostusta viherympäristöön ja vesiaiheisiin hyvin monilla eri tavoilla. Helsingin kaupunkisuunnittelussa viherkerrointa on käytetty mm. Vartiosaaren osayleiskaavassa.

$$\text{Viherkerroin} = \frac{\text{pisteytetty viherpinta-ala}}{\text{kokonaispinta-ala}}$$

Lisätietoa: (<http://ilmastotyokalut.fi/laskuri/>)
Viherkerroinmenetelmän kehittäminen Helsingin kaupungille, Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 8/2014) ja Ilkka-sivut

Jatkossa tulisi tutkia viherkerrointa myös alueellisenä työkaluna kaupunkivihreän määrän ja laadun haaroittamiseksi. Liitteessä 9. muutama esimerkki erilaisista kaupunkirakennetyypeistä, joissa on eritelty olevaa viherpinta-alaa suhteessa alueen kokonaispinta-alaan.

Entä jos esimerkiksi Merihaan katot olisivat vihreitä "yläpihoja"?

Rakenteellinen kulunohjaus metsässä.
Kuva: commons.wikimedia.org

Korttelipihaat voivat olla viihtyisiä ja huolellisesti suunniteltuja asuntojen jatkeita. Esimerkki Sonckin korttelista Töölöstä.
Kuva: Maria Jaakkola

Viherverkoston käytön ja luonteen muuttumisen haasteita

Tiivistyvä kaupunkirakenne vähentää viherympäristön määrää. Viheralueet ja muu kaupunkivihreä sekä asunonäkymät niille, merinäköistä puhumattakaan, koroittavat tunnetusti asuinalueiden arvoa. Samoin ihmisten tarpeet jokapäiväiseen virkistykseen, oleskeluun, leikkiin ja kohtaamiseen ulkotiloissa eivät vähene. Tämä korostuu Helsingissä erityisesti lämpiminä ja valoosina vuodenaikoina, mutta ulkotilat ovat osa kaupunkimaisemaa ympäri vuoden.

Asemakaavoituksessa ratkaistaan, minne päivittäinen lähivirkistys, -oleskelu ja -leikki ohjataan. Asuntoterasseille tai -parvekkeille, kattopihoille, yhteiselle korttelipihaalle, pihakadulle vaiko lähi- tai korttelipuistoon? Mitä erilaisia ulkotiloja milloinkin tarvitaan? Voivatko ne korvata toisensa osin tai kokonaan? Muuttuvaan toimintaympäristöön ja mahdollisiin uudenlaisiin virkistys- ja asumispalvelutarpeisiin tulee kyetä reagoimaan joustavasti.

Alueiden kaupunkimaisuus ja tiiviyttäminen määrittävät myös viherverkoston luonnetta. Käyttäjäpaineen lisääntyminen lisää kaupunkimetsissä maapohjan kuluneisuutta, mikä puolestaan vaikeuttaa puuston kasvua ja uusiutumista ja vähentää pohjakasvillisuuden määrää. Kaupunkimetsien säilymiseen voidaan vaikuttaa mm. tarkalla reitistön ja muun kulunohjauksen suunnittelulla.

Rakennetut puistot kestävät useimmiten suurempia käyttäjämääriä kuin luonnonalueet. Rakennettujen

puistojen rakentamiskustannukset ovat kuitenkin merkittäviä, ja niiden ylläpitokustannukset ovat myös yli kymmenkertaiset luonnonalueisiin verrattuina.

Liitteessä 8. on esitetty nykyisen kaupunkirakenteen korttelitehokkuudet ja puistojen nykyiset päähoitoilu- ja luokkat, jotka kertovat viheralueiden luonteesta. Tällä hetkellä korttelitehokkuuden ollessa yli 1,8 ovat lähipuistot yleensä aina rakennettuja puistoja. Vastaavasti matalien korttelitehokkuuksien alueilla (0,4 tai alle) ovat viheralueet yleensä metsinä tai niittyinä (peltoina) hoidettavia alueita. Näin ollen kaupunkirakenteen tiivistyessä on varauduttava sekä entistä tarkempaan suunnitteluun mm. luonnonalueiden säilyttämiseksi että viherinvestointien ja ylläpidon kustannuksien nousuun.

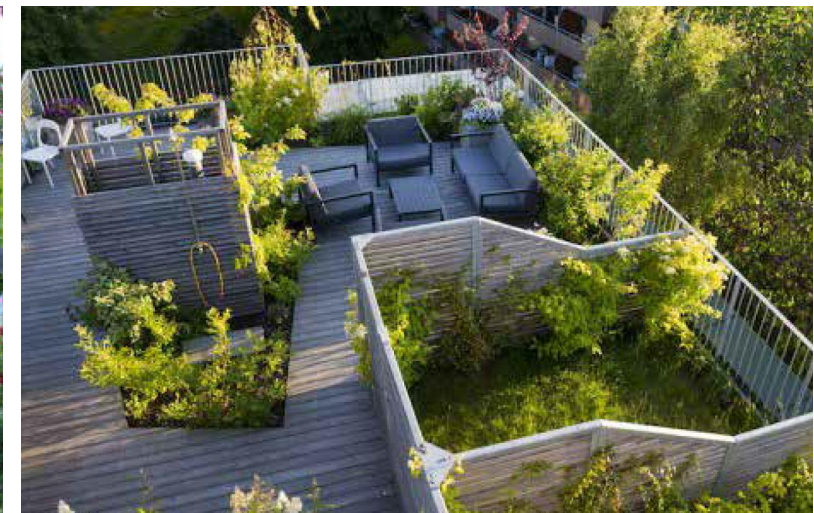
Viheralueiden kustannuksia* (2016 HKR)

	Rakentaminen e / m ²	Ylläpito e / m ²
Puisto, leikkipaikka, aukio	150 - 300	2,5 - 15
Käyttöpuisto	100 - 150	1,5 - 2,5
Kaupunkimetsä (reitit, valaistus ja kalusteet)	2	0,05 - 0,35
Niitty, keto, maisemapelto, viljelypalstat	50 - 100	0,5

* Kustannukset ovat suuntaa-antavia. Rakentamiskustannuksia lisää huomattavasti mm. pohjarakentamisen vaatavuus sekä alueen laatu- ja varustelutaso, ylläpidon osalta taas mm. alueiden käyttäjämäärä ja kulutus.

Asumisen lähiympäristö tarjoaa toimintamahdollisuuksia asukkaille.
Kuva: Anna Böhling

Kattojen aktiivinen hyödyntäminen toiminnallisena, taloudellisena ja esteettisenä voimavarana. Norjalaisen kerrostalon katolla on sekä yhteisiä tiloja että yksityisiä oleskelutiloja.
Kuva: Finn Ståle-Fellberg

6

Lopuksi

Jatkotoimenpiteet

VISTRA ja yleiskaavan toteuttamisohjelma

Yleiskaavan toteuttamisohjelman tarkoitus on priorisoida ja aikatauluttaa yleiskaavan toteuttaminen siten, että se on kytköksissä kaupungin strategiaan ja investointiohjelmaan, maankäytön ja liikenteen investointien välille seutasolla sekä infran ja palvelujen suunnitteluun. Työstä on tarkoitus tulla myös työväline asuntorakentamisen ohjelmointiin, erityisesti lähimän 10 vuoden aikajaksolla.

Jotta tiivistyvistä kaupungista syntyy myös julkisilta ulkotiloiltaan ja viherverkostoltaan vetovoimaista ja kestävä kaupunkia, tulee niihin liittyvät investoinnit kytkeä kiinteästi muun kaupunkirakenteen toteuttamiseen. Viherverkostoon liittyen on tässä VISTRA II-työssä nousseita tärkeimpiä kehittämistarpeita tarkoitus

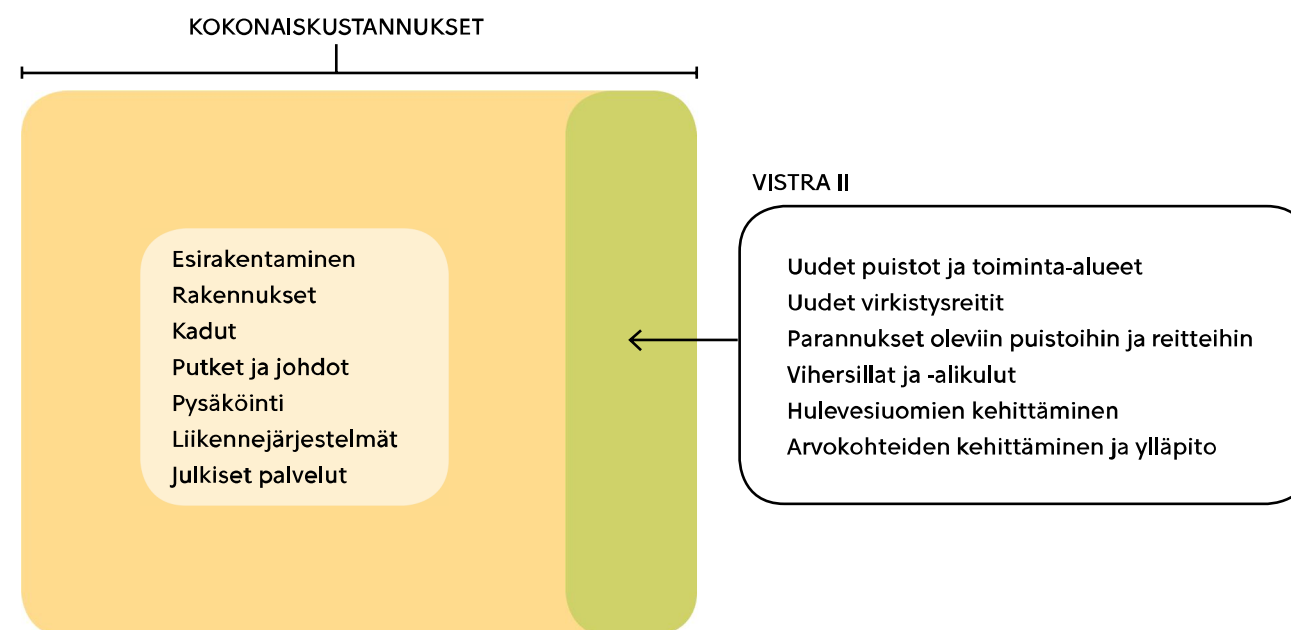
kytkeä osaksi yleiskaavan toteuttamisohjelmaa, jolloin taataan viherverkoston oikea-aikainen kehittäminen ja resursointi uusia rakentamisalueita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Kaupungin uuden rakentamisen luomasta arvonnoususta osa tulisi voida ohjata julkisten ulkotilojen ja viherverkoston kehittämiseen, jotta viherverkosto pystyisi palvelemaan hyvin myös jatkossa nykyisiä ja tulevia asukkaita. Oheisissa kuvissa on esitetty viherverkostoon liittyvät kehittämistoimenpiteet osana muita alueen kehittämiskustannuksia sekä yleiskaavan rakentamisvarantojen osalta keskeisimpiä viherverkoston kehittämisen painopisteitä.

Muita jatkotoimenpiteitä

- Viherverkostoon liittyvän virkistyspalveluverkoston kytkeminen ja mieltäminen osaksi muuta palveluverkosta.
- Siniverkoston ja hulevesien ohjaamisen ja viivytyksen jatkosuunnittelu tiivistyvien kaupunginosien virtavesien ja valuma-alueiden osalta.
- Yleiskaavan kaupunkiluonto-teemakartan pohjalta ekologisten käytävien ja verkostojen tarkemman tarkastelun jatkaminen yhteistyössä kaupungin eri asiantuntijoiden kanssa. Erityisesti kehitettävien metsäverkostoyhteyksien (ml. liitoravien elinolosuhteet) ja niittyverkoston edistäminen ja niiden sijainnin täsmentäminen.
- Laajoihin viheralueisiin kuten vihersormiin rajautuvan täydennysrakentamisen suunnittelu myös puistojen eheyden ja jatkuvuuden näkökulmasta.
- (Asema)kaavoitetut viheralueet -tietokannan ylläpitovastuun määrittely.
- Viherverkoston kehittämiseen liittyvän kustannustiedon jatkuva tarkentaminen, päivittäminen ja hyödyntäminen suunnittelussa.
- Viherverkostorungosta viestiminen uudelle tasolle (esim. nettisivuja, esitteitä ja tapahtumia).
- Asukasryhdytyön hyödyntäminen viherverkoston elävöittämisessä (mm. kaupunginosapuistotapahtumat).
- Kaupungin sisäisen yhteistyön tiivistäminen edelleen viherverkoston kehittämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja ylläpidon osalta.
- Kaupungin omistamien, viher- ja virkistysverkoston kannalta olennaisten arvokiinteistöjen tulevaisuutta koskevan yhteisen linjauksen laatiminen hallintokuntayhteistyönä.
- Alueellinen vihertehokkuus -menetelmän ja seurannan kehittäminen hyödyntäen mm. seudullista maanpeiteaineistoa.
- Keinojen määrittely erikoistapauksissa, kun esim. luonnonarvoja tai arvoympäristöjä ei voida turvata tavallisella suunnittelumenetelällä. Näitä voivat olla mm. elinympäristöjen ennallistaminen tai uusien vastaavien biotooppien rakentaminen, hulevesirakenteet, viherkatot ja pihat sekä latvusyhteydet osana viherrakennetta.

Toteuttamisohjelma: Rakentamis- ja viherhankkeiden yhteen kytkeytyminen

Toteuttamisohjelma: Viherhankkeita uusien puistojen lisäksi

Tiivistelmä

VISTRA II eli viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma konkretisoi kartalle ja visuaalisoi VISTRA-VISIOssa vuonna 2013 julkituotuja tavoitteita viherverkostokaupungin kehittämisestä yleiskaavaprosessin rinnalla. Näiden tavoitteiden mukaisesti Helsingin viheralueet muodostavat helposti saavutettavan verkoston, monipuolinen ja historiallisesti kerroksellinen kaupunkimaisema vahvistaa identiteettiä ja monimuotoinen viher- ja sinirakennepuueuttaa ilmastonmuutokseen.

VISTRA II on pohjana yleiskaavan toteuttamisohjelman viherverkostoa koskevan osion laadinnassa, ja kehittämistoimenpiteiden resursointi kytketään toteuttamisohjelman muihin hankkeisiin. Se on myös työväline avuksi asemakaavoitukseen sekä viher- ja virkistysverkoston jatkosuunnitteluun.

Lähtökohtina viher- ja virkistysverkoston kehittämisessä ovat kaupunkimaiseman ominaispiirteet sekä kulttuuri- ja luonnonarvot, joita Helsingissä on erityisesti vihersormien alueella, Helsingin niemellä sekä rannoilla ja saaristossa. Verkoston hierarkia auttaa alueiden hahmottamisessa ja investointien määrittelyssä. Tavoitteena on, että alueet palvelevat virkistäytymistä monipuolisesti.

Viherverkoston rungon muodostavat säteittäiset, mereltä metsiin ulottuvat laajat vihervyöhykkeet eli **Vihersormet**, merellisen Helsingin saaristo, rannat ja vesialueet eli **Sinikämmen** sekä poikittaiset viheryhteydet eli **Vihelinjat**. Tavoitteena on näiden muodostaman kokonaisuuden toimivuus, saavutettavuus ja hahmotettavuus. Tätä tuetaan parantamalla kävelyn ja pyöräilyn reittejä, tarvittaessa uusilla silloilla ja alikuluilla, tasaisin välimatkoin tarjolla olevilla virkistyspalveluilla sekä selkiyttämällä opastusta ja alueiden tekemisellä tunnetuksi viestinnällisin keinoin. Alueiden tulee olla myös sopivan kokoisia ja mahdollisimman yhtenäisiä. Vihersormien tehtävä ekologisen verkoston ydinalueina pyritään säilyttämään, ja parantamaan niiden liittymistä merelliseen Sinikämmeneen. Lisäksi virkistykseen kannalta keskeisesti sijaitsevat arvokennukset ja niihin liittyvät ympäristöt tulee kunnostaa ja kunnossapito mahdollistaa kestävällä tavalla siten, että niiden arvot säilyvät jälkipolville osana yhteistä kulttuuriperintöä.

Kutakin vihersormea kehitetään niiden luonteen mukaisesti. **Länsipuistosta** suunnitellaan Mätäjön vartta ja Seurasaaressa rantoja seuraileva, helposti hahmotettavien reittien yhdistämä kokonaisuus. **Keskuspuisto** Helsingin metsäisenä, kivikaupungista korpeen ulottuvana selkärankana ja **Helsinki-puisto** katsauksena Helsingin monimuotoisiin syntymäisiin sulautuvat saumattomasti toisiinsa muodostaen Helsingin sisäisen sini-viherkehän. **Viikki-Kivikko**-vihersormen maisemallista vaikuttavuutta korostetaan.

Itä-Helsingin kulttuuripuistosta kehitetään helposti saavutettava kartanoiden ja kapeiden merenlahtien kierros. Uutelasta Vuosaaren huipulle ulottuva **Vuosaaren ulkoilupuisto** liittyy tulevaisuudessa luontevasti Östersundomin viher- ja ranta-alueiden verkostoon ja siellä lisätään omaehtoisen vesillä liikkumisen mahdollisuuksia.

Merellisen sinikämmenen osalta periaatteina on lisäksi, että vesiliikenneyhteyksiä myös saarilta toisille parannetaan ja arvokasta saariston kulttuuriperintöä säilytetään toimivana osana virkistys- ja matkailupalveluverkkoa. Rantareittien tulee olla yhtenäisiä, helposti löydettäviä, viihtyisiä ja vetovoimaisia, ja pääreitit lisäksi tulee olla kapeampia tunnelmointireittejä.

Venesatamia ja veneiden talvisäilytysalueita kehitetään laadukkaiksi alueiksi, jotka eivät estä rantojen virkistyskäyttöä. Luonnon- ja puistorantoja säilytetään ja kehitetään sopeutumisyöhykkeiksi ilmastonmuutokseen varautumisessa. Näkyymiin sekä kutsuvaan merijulkisivuun kiinnitetään erityistä huomiota kehitettäessä merenranta-alueita.

Alueellisen viherverkoston muodostavat vihersormien väliin sijoittuvat, kaupunginosien omat viheralueet ja -yhteydet. Niiden osalta tärkeimpiä tavoitteita ovat kaupunginosapuistoverkoston käyttökelpoisuuden ja vetovoimaisuuden kehittäminen ja viheryhteyksien varmistaminen tiivistyvässä kaupunkirakenteessa sekä täydentyvien alueiden julkisen ulkotilan parantaminen. Tärkeää on myös koko kaupungin ja matkailun vetovoimakohteiden, kuten kantakaupungin puistojen ja aukoiden kunnostaminen.

Tiivistyvä kaupunki asettaa viherverkostolle erityisiä vaatimuksia. Kestävään kaupunkiin kuuluu olennaisena osana avoimen hulevesijärjestelmän edistäminen. Viherverkoston osalta on olennaista tunnistaa erityistä jatkosuunnittelutarvetta aiheuttavat, potentiaalisesti haasteelliset kohdat, kuten esim. Haaganpuron käsitteily suhteessa Keskuspuiston reunan täydennysrakentamiseen.

Katupuuston merkitys tulee kaupunkibulevardien myötä lisääntymään ja osa maanvaraisista viheralueista korvautumaan viherkatoilla ja kansirakentamisella. Ympäristön laadun arviointiin voidaan hyödyntää viherverkoston kaltaisia uusia välineitä.

Viher-siniverkoston eheydestä huolehtiminen ja vetovoimaisuuden kehittäminen, samoin kuin sen ominaispiirteiden ja arvojen huomioon ottaminen ovat olennainen osa kaikkien maankäytön muutosalueiden suunnittelua. Investoiminen näihin toimenpiteisiin varmistaa tiivistyvänsä kaupungin onnistumisen hyvän ympäristön luomisessa.

Abstract

Helsinki Open Space Plan (**VISTRA II**), elaborated alongside with the new Master Plan for the city, concretizes and visualizes the objectives outlined in the vision (**VISTRA-VISIO**) of 2013, aiming at a green network city. According to these objectives, Helsinki green areas will form an easily accessible interconnected network that consists of diverse and historically layered city-scape fostering identity as well as a resilient green and blue structure helping to adapt to the effects of climate change.

VISTRA II acts as a base for the Master Plan's Implementation program for the green network, with the premise that the resourcing of and investments in open space will be an integral part of the overall implementation of city development. In addition, it will be a useful tool in detailed planning and further design of the green and recreational network.

The specific characteristics of each particular area are the essential starting points in developing the green and recreational network, as are also the cultural and nature values of Helsinki landscape that are abundant along the large green corridors, city core peninsula, coastline and islands. The clear hierarchy of this network, in turn, promotes their understanding and aids in investment prioritization, with an eye on equally distributed recreational diversity.

The Green Fingers - green wedges extending from seashore to city limits, and **the Blue Palm** - the seascape with its coastline and islands, together with **the Green Lines** - the transversal green connections, form **the backbone of the green areas system**. Functionality, accessibility and comprehensibility of this totality is fostered by measures such as improving pedestrian and bicycle corridors, new bridges and underpasses, services within appropriate distances from each other and by improving orientation and signage on site. Communicational measures such as branding may also come into place in making these areas better known to the public.

Each Green Finger is developed according to their character. According to the vision of the Open Space Plan's ideas, **West Park** will be pearl necklace of sorts - a comprehensible entity of nodes connected with paths that follow the shores of Mätäjoki river and Seurasaaressa bay. **Central Park** as the forested spine of the city, extending from the city core to the forest, and **Helsinki Park** as an overview of original Helsinki landscapes, merge to form an inner blue-green belt of the city. The striking landscape spatial character of **Viikki-Kivikko** park will be emphasized.

Eastern City Cultural Park would inhabit an accessible circular pathway around the inner bay of Vartiokylänlahti that would take you from one manor to another. **Vuosaari Park** will connect to Östersundom's green and coastal network and host improved possibilities for the enjoyment of water sports.

The desirable future development of the maritime **Blue Palm** includes facilitating island hopping with the help of better connections between the islands as well as conserving yet making use of the valuable cultural heritage of the archipelago as a part of the recreational service network. Coastal routes will be unified and easy to find but also attractive. Besides a main route there would be additional narrow paths for tranquil enjoyment. Marinas and seasonal boat storage areas will equally be developed into enhanced quality areas that will not prevent the enjoyment of seashore for recreational use. Natural shores are cherished as buffer zones in terms of climate change adaptation. Seafront facades as well as sea views are a special concern in the development of coastal areas.

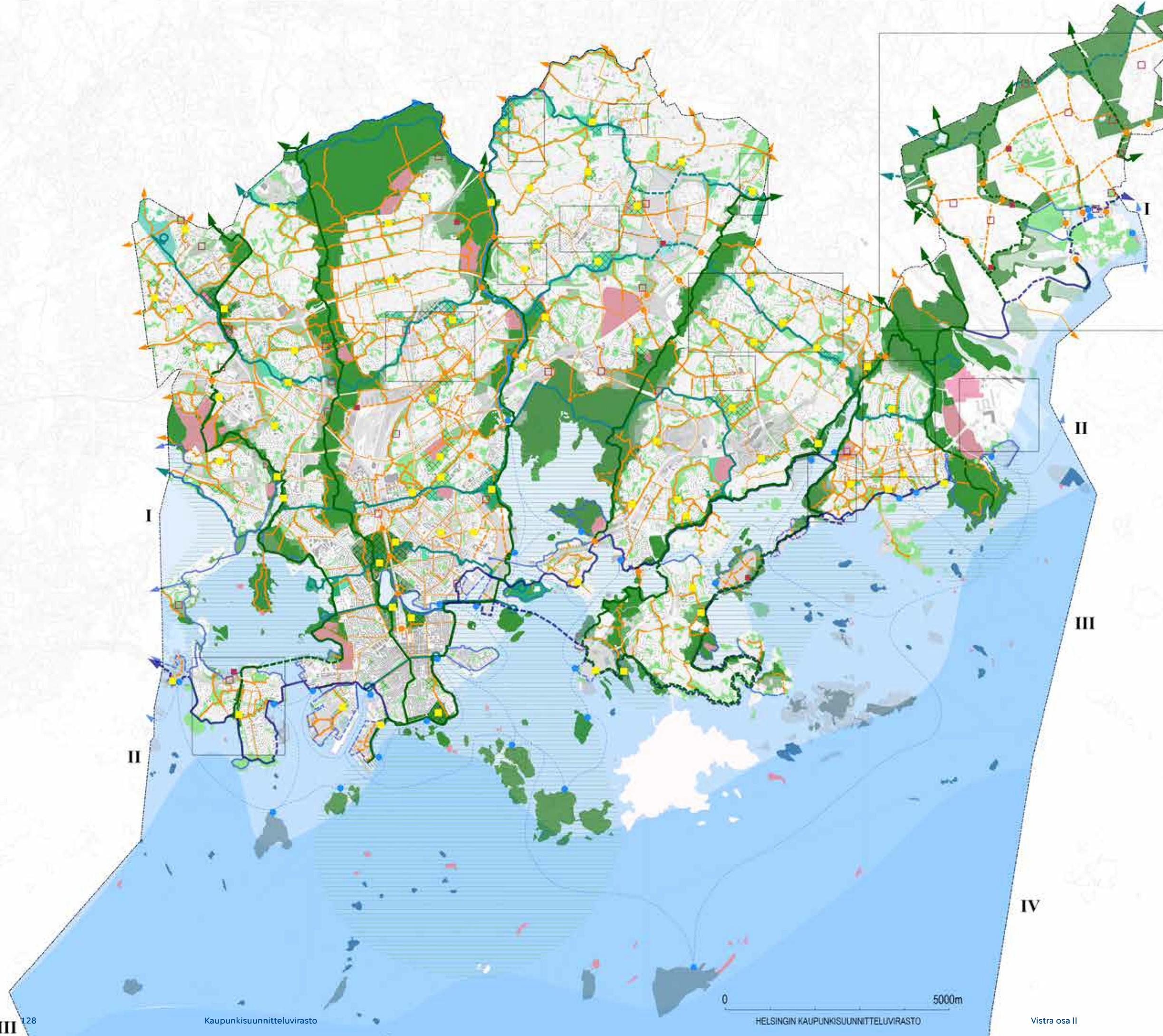
The local green network consists of the city districts' own open space and green connections system - that falls between the Green Fingers. The most important objectives concerning those are improving the usability and livability of the neighborhood park system and ensuring the green corridors as well as overall quality of public open space in a densifying city. It is of utmost important for city identity also to pay special attention to the refurbishment of citywide tourism attractions such as historic parks and squares of the inner city.

A compact city sets special requirements for the green network. Natural storm water management, for one, is an integral part of a sustainable and resilient city. In Helsinki soil, retention precedes absorption as does promoting permeable surfaces in new areas. It is essential to recognize the potential challenges such as the future treatment of Haaganpuro stream in relation to the building development of Central Park's edge.

The importance of street trees will increase along with the implementation of city boulevard ideas. Green areas may partly be compensated by green roofs and decks. Green factor may prove to be a useful tool in the assessment of environmental quality.

Safeguarding the interconnectedness and attractiveness of the green network system and the recognition of its special characteristics and values are an essential part of all planning and design for areas of land use change. Investing also economically in these measures will ensure the livability of future cities.

Tavoitteellinen viher- ja virkistysverkosto

- Vihersormi**
- Vihersormen vesialue**
- Viherlinjan puisto**
Viherlinjaan liittyvä puistoketju
- Kaupunginosapuisto**
- Rajoitetun käytön alueet**
siirtolapuutarha, hautausmaa, golfkenttä
sekä pesimäaikana rauhoitetut luonnon-
suojelualueet saarilla
- Asemakaavoitetut ja muut viheralueet**
- Vihersormen pääreitti / lisättävä yhteys**
- Viherlinjayhteys / lisättävä yhteys**
- Viher- ja virkistysverkostoa täydentävä yhteys**
- Virkistysverkostoa täydentävä yhteys kadulla**
- Lisättävä viheryhteys**
- Uusi eritasoyhteys**
- Naapurikunnan puolelle jatkuva yhteys**
- Uusi kehitettävä viheralue tai puisto**
- Uusi kehitettävä kaupunginosapuisto**
- Merellisen Helsingin virkistysaaret**
- Virkistyskäyttöön kehitettävät saaret**
- Päärantareitti / täydennettävä yhteys**
- Rantareitti / täydennettävä yhteys**
- Vesiliikennesatamat ja reitit, visio**
- Saariston maisemavyöhykkeet:**
- I sisälahdet**
Suojaisat lahdet rajautuvat mannerrantaan.
Rakennettu maisema on välitsevä.
- II selkävedet**
Suojaisat tai hieman aallokelle altit selät rajautuvat
kaupunkirakenteen hallitsemin rantoihin. Etelässä
selkiä reunustavat saaret ja saarten ketjut ovat vehreitä.
- III ulkosaaristo**
Laaajien, aallokon vaikutukselle alttien selkien ympäröimiä
pienien saarten ryhmiä. Isoimmatkin saaret etäällä mannerrannasta.
Kaupunki erottuu vain siluettina maisemassa.
- IV avomeri**
Pieniä kallioluotoja, aava merenranta hallitsevana, ei tilaa
rajaavia elementtejä. Hyvin alts aaltojen vaikutuksille.
- Maankäytön keskeisimmät muutosalueet:**
Helsingin uusi yleiskaava Kaupunkikaava ja osayleiskaavat
- yleiskaavan merkinnät vihersormilla:**
kantakaupunki tai asuntovaltainen alue.
- yleiskaavan maankäyttö-**
tarkastelujen alueet. *)
- muut maankäytön kehittämisen**
painopistealueet.

*) Helsingin yleiskaava, Helsingin keskeisimmät maankäytön muutosalueet
sehtys 2015:6

Loppusanat

Tiiviiseen ja urbaaniin kaupunkiin kuuluvat hyvin määriteltä ja jäsenneilty kaupunkivihreä sekä sen sisältämät ja säilyttämät arvot. Helposti saavutettava ja houkutteleva julkinen ulkotila tuo lisäarvoa kaupunkilaisten hyvään elämään. Viher-sinirakenne on parhaimmillaan verkostomainen, yhteen kytkeytynyt ja selkeä.

Tasapainoisessa kaupunkikuvassa yhtenäisiä rakentamisalueita jaksottavat hyvin hoidetut puistot ja muut monikäyttöiset alueet, kuten kaupunkimetsät, joihin pääsee turvallisia ja hahmotettavia reittejä pitkin. Bulevardeille kuuluvat puut, kuten myös puistomaiset jaksot Ruttopuiston tapaan.

Helsinginniemen erityispiirteenä on luonnonmaiseman, kuten upeiden luonnonkallioiden ja meren rannakkainelo urbaanin vilskeen kanssa tiiviissä kaupunkiytimessä. Yhtenäisen ja tiiviin kaupunginosan viehätyks on yhdistelmä korkealaatuista arkkitehtuuria ja palveluita, mutta myös maisemallista sijaintia, esimerkiksi merenrannan ja lahden välissä, tai lähellä suurta yhtenäistä kaupunkimetsää. Vaikka näitä piirteitä ei suoraan voida kopioida muualle kaupunkiin, tulee niiden arvo tiedostaa ja pyrkiä löytämään uusille ja täydennysrakennettaville alueille vastaavia vetovoimatekijöitä.

Viher- ja virkistysverkoston kehittyminen vetovoimaiseksi tiivistyvässä kaupungissa edellyttää myös ulkotilan investointien suuntaamista oikea-aikaisesti maankäytön muutosalueisiin. Samalla vanhojen alueiden julkisten ulkotilojen kunnostus korkeatasoisiksi parantaa asukkaiden viihtyvyyttä, alueiden arvostusta ja koko kaupungin vetovoimaisuutta.

Investointien kohdistaminen vaikutuksiltaan merkittäviin kohteisiin, kaupunkilaisten oman aktiivisuuden hyödyntäminen lähialueidensa kehittämisessä ja joustavien ulkotilojen tarjoaminen tämän aktiivisuuden näyttämöksi on erityisen tärkeää niukkojen resurssien aikana. Sallivuus julkisessa tilassa helpottaa kaupunkitilan elävöitymistä. Myös vaiheittainen toteutus ja pienetkin toimenpiteet antavat viestiä kunkin alueen tärkeydestä, lopullisia suuria suunnitelmia ja toteutusbudjetteja odoteltaessa.

Kehitystyö edellyttää yhteistyötä, jolle uusi kaupunkiympäristön toimiala antaa syveneviä mahdollisuuksia. VISTRA on yksi vaihe prosessissa, jonka tavoitteena on viher- ja virkistysverkoston entistä tavoitteellisempi ja harkitumpi kehittäminen tasapuoliseksi ja vetovoimaiseksi palveluverkostoksi.

Puistot muuttuvat kirpputoreiksi siivouspäivänä keväisin ja syksyisin. Helsingin kaupungin aineistopankki / Susanna Karhapää, 2014

Yhteisen illallisen kaltaiset kaupunkitapahtumat ottavat haltuun julkista tilaa asukkaiden olohuoneeksi. Kuva: Maria Jaakkola

Helsingin edustan saarista vain muutamaaan pääsee säännöllisellä vene-liikenteellä, ja vastikään avattu Vallisaari onkin suosittu retkelykohde. Kuva: Maria Jaakkola

Lähteet

Hanski Ilkka et. al., Environmental biodiversity, human microbiota, and allergy are interrelated, 2012, Proceedings of the National Academy of Sciences

Helsingin kaupungin hulevesistrategia, 2008, Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2008:9 / Katu- ja puisto-osasto

Helsingin pienvesiohjelma. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisu 2007:3 / Katu- ja puisto-osasto.

Helsingin uusi yleiskaava - kaupunkikaava liiteaineistoinen, yleiskaavan asukastyöpajojen materiaali ja muistutusten yhteenveto, 2016, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Huleveden varassa olevien luonto- ja virkistysarvojen kartoitus, 2014, Helsingin kaupungin rakennusvirasto, Arkkitehtuuriosasto

Hulevesitulvariskialueiden ja hulevesitulvaherkkien alueiden selvittäminen Helsingin kaupungissa, Lopparaportti, Helsingin kaupunki, rakennusvirasto, 2012

Inkeläinen Elina et. al., Viherkerroinmenetelmän kehittäminen Helsingin kaupungille, 2014, Helsingin kaupungin ympäristökeskus

Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt, Helsingin yleiskaava, 2014, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Kaupunkipuulinjaus, 2014, Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisut 2014:8

Korkea rakentaminen Helsingissä, 2011, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Peltola Katariina, diplomityö, Folkkari - Helsingiläinen kaupunginosapuisto, 2015, Aalto yliopisto

Peltomäki Tuulikki, diplomityö, Vaihtoehtoja Keskuspuiston keskiosan kehittämiseksi, (tekeillä), Aalto yliopisto

Stadin katot elävät - Helsingin kaupungin viherkattolinjaus, 2016, Helsingin kaupunki

Tuulivoiman sijoittamisperiaatteet Helsingissä - kaupunkisuunnittelun näkökulma, 2016, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

VISTRA I, Vihreä ja merellinen Helsinki, 2013, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston Ympäristötoimisto

Liitteet

1. VISTRA-visio asukkaan näkökulmasta, VISTRA osa I
2. Viheralueiden kehittämistä ohjaavat muut strategiat ja tavoiteohjelmat
3. **KARTTA:** Kulttuuriympäristöt, Kaupunkikaavan liitekartta
4. **KARTTA:** Kaupunkiluonto, Kaupunkikaavan liitekartta
5. **KARTTA:** Kantakaupunki, Kaupunkikaavan liitekartta
6. **KARTTA:** Merellinen Helsinki 2050, Kaupunkikaavan liitekartta
7. **KARTTA:** Korttelitehokkuudet ja puistojen hoitoluokat
8. Esimerkkejä viheraloista erilaisissa kaupunkirakennetyypeissä
9. Vaihtoehtoja Keskuspuiston keskiosan kehittämiseksi, ote diplomityöstä
10. Mäntymäen kentän ideointia

Helsingin hienoin ominaispiirre on luonnonkallioisen rantaviivan ja tiiviin kaupungin rinnakkainelo. Kuvat: Maria Jaakkola

Tavoitteena on, että tulevaisuuden Helsingissä jokainen voi halutessaan...

Liite 2.

Viheralueiden kehittämistä ohjaavat muut strategiat ja tavoiteohjelmat

Viheralueiden kaavatason suunnittelua ohjaavat lainsäädännön ja lakisäätteisten asiakirjojen ohella monet kaupungin omat strategiat ja tavoiteohjelmat.

Kaupunginvaltuusto

Valtuustostrategia 2013-2016

Kaupungin strategia ohjaa kaikkien strategioiden ja tavoiteohjelmien laadintaa. Viherverkosto edistää mm hyvinvointia ja liikkumista koskevien tavoitteiden toteutumista.

Tulvastrategia

Maankäytön ja viheralueiden suunnittelu on tulvasuojelun keskeisiä keinoja. Pääperiaatteena on, että kaupunki hoitaa yleisten alueiden, kuten katujen, puistojen ja liikuntapaikkojen tulvasuojelun suunnittelun ja tulvasuojeluohjelmien laadinnan.

Kaupunkisuunnitteluvirasto

Ympäristöohjelma

Ohjelma ohjaa suunnittelemaan ja vahvistamaan virkistys- ja kaupunkiluontoverkosta, jonka rungon muodostaa vihersormijärjestelmä. Keinoina ovat esimerkiksi viheralueverkoston osien välisistä yhteyksistä huolehtiminen ja kaupunkiluontoverkoston kehittäminen muun kaupunkirakenteen osana.

Liikkumisen kehittämisohjelma

Viheralueverkoston suunnittelu on avainasemassa liikumisen kehittämisohjelman tavoitteita toteutettaessa. Kevyt liikenne on strategiassa kehittämisen hierarkian kärkipäässä. Keskiössä on pyöräilyn runkoverkon kehittäminen, joka ohjelman sanoin ”hyödyntää nykyisiä tai rakenteilla olevia puisto-, rata tai moottoritiekäytäviä.”

Rakennusvirasto

Hulevesistrategia

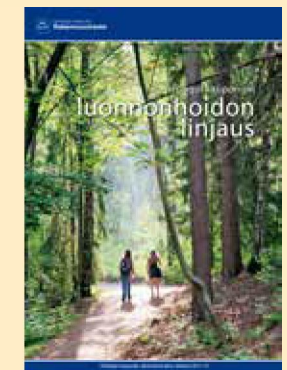
Hulevesistrategian päämääränä on muun muassa kaupungin tulvimishaittojen poistaminen ja ehkäiseminen. Hulevedet tulee ottaa huomioon kaikilla suunnittelutasoilla. Puisto- ja virkistysalueiden suunnittelu- ja rakentamisperiaatteisiin sisällytetään luonnonmukainen, hidastava ja avoin hulevesien käsittely.

Pienvesiohjelma

Pienvedet ovat erottamaton osa viher- ja virkistysalueverkosta. Ohjelman tavoitteena on parantaa Helsingin pienvesien tilaa samalla toteuttaen EU:n vesipolitiikan puitedirektiiviä, jossa jäsenmaiden on laadittava suunnitelmat vesistöjensä saattamisesta hyvään tilaan vuoteen 2015 mennessä.

Luonnonhoidon linjaus

LUMO:n ohella kaupungin luonnonhoitoa ohjaava ohjelma. Linjaus ohjaa suunnittelua, jotta viheralueita kehitetään ja ylläpidetään niin, että kaikilla viheralueiden käyttäjillä on viihtyisiä, kestävä, toimiva, turvallinen ja terveellinen asuin-, ulkoilu- ja virkistysympäristö.

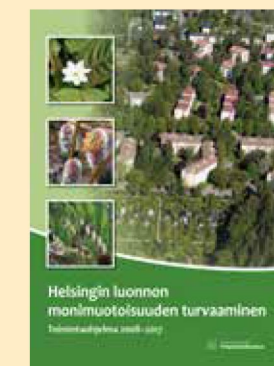
Ympäristökeskus

Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelma ja metsäverkosto

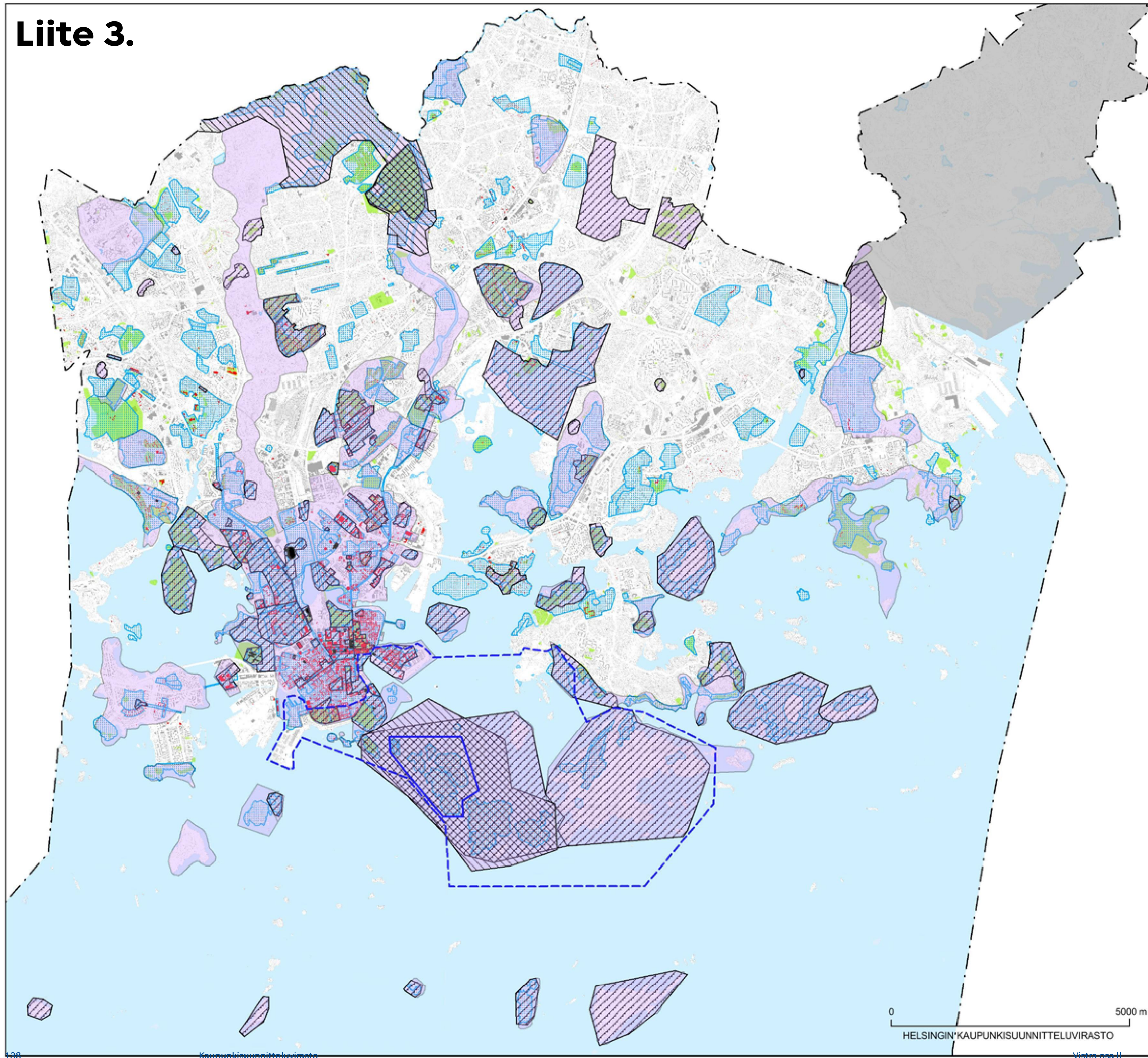
Suojelun tavoitteena on tukea jo olemassa olevia Helsingin luonnon suuria ydinalueita. Lisäksi ohjelma tukee valtuustostrategiaa, jossa on linjattu, että yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä perustetaan metsäinen suojeluverkosto, jonka tavoitteena on nostaa suojelualueiden määrä kaupungin maa-alueista luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi.

Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaaminen: toimintaohjelma (LUMO)

Ohjelma ohjaa ottamaan kaikessa suunnittelussa huomioon ekologisen verkoston ja siihen liittyvien arvokkaiden luonnon ydinalueiden turvaamisen. Työkaluja ovat esimerkiksi yhtenäisten viheraluekokonaisuuksien ja niiden välisten yhteyksien turvaaminen kaavoituksen keinoin ja harkkien luontokohteiden kulutuspaaineiden vähentäminen ohjaamalla kulkua.

Liite 3.

TEEMAKARTTA
TEMAKARTA

KULTTUURIYMPÄRISTÖT KULTURMILJÖER

Pääkartan kulttuuriympäristöä koskevan määräyksen valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriympäristökohteet. Temakartta on oikeusvaikutteinen näiltä osin.

De nationellt betydande landskapsmiljöobjekt och de kulturmiljöobjekt av riksintresse som huvudkartans bestämmelser gällande kulturmiljöer avser. Temakartan har rättsverkan till dessa delar.

- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009 -alue)
- Bebyggd kulturmiljö av riksintresse (RKY 2009 -område)
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (valtioneuvoston periaatepäätös 1995)
- Nationellt värdefullt landskapsområde (statsrådets principbeslut 1995)

Valtakunnallisesti merkittävillä maisema- ja kulttuuriympäristöalueilla valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon suunnittelussa. Suunnittelussa on sovittava yhteen kaavassa osoitettu maankäyttö ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee selvittää ajankohtainen päätöstilanne.

På nationellt betydande landskapsområden och på kulturmiljöområdena av riksintresse ska de riksomfattande inventeringarna beaktas vid planeringen. Vid planering ska den i planen anvisade markanvändningen och landskaps- och kulturmiljövärdena anpassas till varandra. I samband med den detaljerade planeringen ska den aktuella beslutssituationen utredas.

Muut merkinnät ja suunnitteluohjeet:

- Unescon maailmanperintökohde
Suomenlinnan maailmanperintökohdetta tulee hoitaa ja käyttää niin, että alueen maailmanperintöarvo ei heikenny.
- Unescon maailmanperintökohteen suojavyöhyke.
- Rakennussuojelulain suojeltu rakennus (tilanne 03.07.2014)
Muinaismuistolain nojalla suojellut muinaisjäännekohteet, muinaismuistoalueet ja vedenalaiset muinaisjäännekohteet ovat museoviraston muinaisjäännekohteiden rekisterissä. Vedenalaisen kulttuuriperinnön selvitystarve arvioidaan vesialueiden jatkosuunnittelussa.
Muinaismuistolain suojeltu ensimmäisen maailmansodan linnoitusvyöhyke on kuvattu yleiskaavan raportissa Ensimmäisen maailmansodan linnoitusvyöhyke (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014: 32 ja 2014: 33).
Valtakunnallisesti merkittäviä maisema- ja kulttuuriympäristöjä ja muinaismuistoja koskevassa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on neuvoteltava museoviranomaisten kanssa.
- Maakuntainventoinnin kohteet (Uudenmaan kulttuuriympäristöt -selvitys 2012)
Maakuntainventoinnin kohteet otetaan huomioon suunnittelussa. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee selvittää ajankohtainen päätöstilanne.
- Asemakaavalla suojeltu rakennus (tilanne 31.07.2015)
- Asemakaavalla suojeltu tai säilytettävä alue (tilanne 30.06.2013)
- Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet (vuoden 2002 selvitys)
- Koko Helsingin kulttuuriympäristöstä koskeva kuvaus on Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt -raportissa (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014: 17)
- Östersundom ei kuulu yleiskaava-alueeseen.

0 5000 m
HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO

HELSINGIN UUSI YLEISKAAVA
KAUPUNKIKAAVA
14.06.2016

Liite 4.

TEEMAKARTTA
TEMAKARTA

KAUPUNKILUONTO Suunnitelma kaupunkiluontoverkostosta STADSNATUR Plan för stadsnaturnätverket

Merkinnät, joihin viitataan pääkartan määräyksissä. Teemakartta on oikeusvaikutteinen näiltä osin. De beteckningar till vilka hänvisas i huvudkartans bestämmelser. Temakartan har rättsverkan till dessa delar.

- Luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojelulain rauhoitetut luontotyypit**
Naturskyddsområden och naturtyper som är fredade enligt naturvårdslagen
- Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet**
Suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.
- Till Natura 2000 -nätverket hörande områden**
De naturvärden som ligger till grund för skyddandet får inte avsevärt försägas.
- Suojeltavaksi tarkoitetut alueet**
Helsingin luonnonsuojeluohjelmassa 2015-2024 (29.09.2015) esitetyt alueet. Tarkka rajaus on selvittettävä tarkemmassa suunnittelussa.
- Områden avsedda att skyddas**
Områden som avses i Helsingfors naturskyddsprogram 2015-2024 (29.09.2015). Den exakta gränsdragningen ska utredas vid noggrannare planering.

Muut merkinnät ja suunnitteluohjeet:

- Kaupunkiluonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet**
Kaupunkiluonnon ydinalueet ja ekologisen kytkeytyneisyyden kannalta tärkeät yhteydet.
- Metsäverkosto**
Metsäverkoston hoidossa ja kehittämisessä otetaan huomioon luonnonsuojeluarvot, luonnon monimuotoisuus, ekologinen kytkeytyneisyys, kulttuuriympäristöjen ja maiseman arvot sekä virkistyskäytön tarpeet.
- Kehitettävä metsäverkostoyhteys**
- Niittyverkosto**
Niittyverkostoa kehitetään koko kaupungin alueella. Sen hoidossa ja kehittämisessä otetaan huomioon luonnonsuojeluarvot, luonnon monimuotoisuus, ekologinen kytkeytyneisyys, kulttuuriympäristöjen ja maiseman arvot sekä virkistyskäytön tarpeet.
- Siniverkosto**
Merialueen, merenlahtien, jokien, lampien, purojen, avo-ojien, rantabiotooppien sekä merenalaisen luonnon muodostama ekologinen verkosto, jota kehitetään ottaen huomioon luontoarvot.
- Rakennettavat alueet ja viher- ja virkistysalueet**
Rakennettavien alueiden ja viher- ja virkistysalueiden suunnittelussa otetaan huomioon arvokkaat luontokohteet, ekosysteemipalvelujen ja ekologisen laadun kehittäminen sekä vihertehokkuus.
- Vihersormet ja muut laajat viheralueet**
Vihersormet muodostavat rungon ekologiselle verkostolle. Alueet ovat monipuolisia virkistys- ja ulkoilualueita, joilla on merkittäviä luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvoja.
- Östersundom ei kuulu yleiskaava-alueeseen**

0 5000m

HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO

HELSINGIN UUSI YLEISKAAVA
KAUPUNKIKAAVA
14.06.2016

Liite 5.

TEEMAKARTTA KANTAKAUPUNKI

 Kantakaupungin teemakartan rajaus. Koko alueella asemakaavoitusta, rakentamista ja käyttötarkoituksen muutoksia ohjataan lähtökohdana lahiympäristölle ominaisen toiminnallisesti monipuolisen rakenteen ja kävely-ympäristön vahvistaminen. Erityisesti liike- ja toimitilatihentymien kohdalla tuetaan rakenteen säilymistä.

Pää-, kokooja- ja kauppakatu- ja merkittyjen tärkeiden kävely-yhteyksien varsilla sekoittuneen rakenteen lisäksi kaupunkirakenteelle on ominaista katutilaan avautuvat ensimmäisten kerrosten palvelu-, liike-, ja toimitilat.

Alue sisältää historiallisen liikekeskustan ja kävelykeskustan.

 Kaupunkirakenteelle on koko merkityllä alueella ominaista sekä katutilaan avautuvat, että korttelien sisäpihojen palvelu-, liike- ja toimitilat.

 Toiminnallisesti ja liikenteellisesti keskeiset, kävelypainotteiset solmukohtat reuna-alueineen sekä nykyisessä että tulevassa kaupunkirakenteessa. Alueiden kävely- ja pyöräilyolosuhteita kehitetään ja selkeytetään.

 Keskeisiä nykyisiä ja tulevia alueiden sisäisiä pääyhteyksiä, joiden kävely- ja pyöräilyolosuhteita kehitetään ja selkeytetään. Niillä liitetään laajenevan ja täydentyvän kantakaupungin kävelypainotteiset solmukohtat toisiinsa.

 Kantakaupungin rantareitti, jonka kävely- ja pyöräilyyhteyksien tulee olla jatkuvat ja sujuvat sekä liittyä luontevasti muuhun kävely- ja pyöräilyverkostoon.

 Joukkoliikenteen solmukohta

 Nykyiset ja mahdolliset tulevat rautatieasemat

 Metroasema

 Nykyinen raitiotieverkko ja mahdollisia tulevia yhteyksiä

 Merkintään yhdistetty seuraavat alueet: Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö kantakaupungin alueella. (RKY 2009-alue). Maakuntainventoinnin kohteet kantakaupungin alueella (Uudenmaan kulttuuriympäristöt -selvitys 2012). Yleiskaava 2002 inventoinnin mukaiset, kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet kantakaupungin alueella.

 Historiallisen keskustan kulttuurihistoriallisesti merkittävät puistot, joiden arvo ja ominaispiirteet säilytetään.

 Kantakaupungin muut arvokkaat, ajalleen tyypilliset puistot, urheilu- ja liikuntapuistot, kansanpuistot, kartano- ja huvilapuistot, siirtolapuutarhat ja julkisten rakennusten ympäristöt, hautausmaat sekä muut kulttuurihistoriallisesti ja maisemakulttuurin kannalta erityiset aluekokonaisuudet, joiden arvo ja ominaispiirteet otetaan huomioon asemakaavoituksessa sekä muissa alueille kohdistuvissa hankkeissa.

0 3000 M

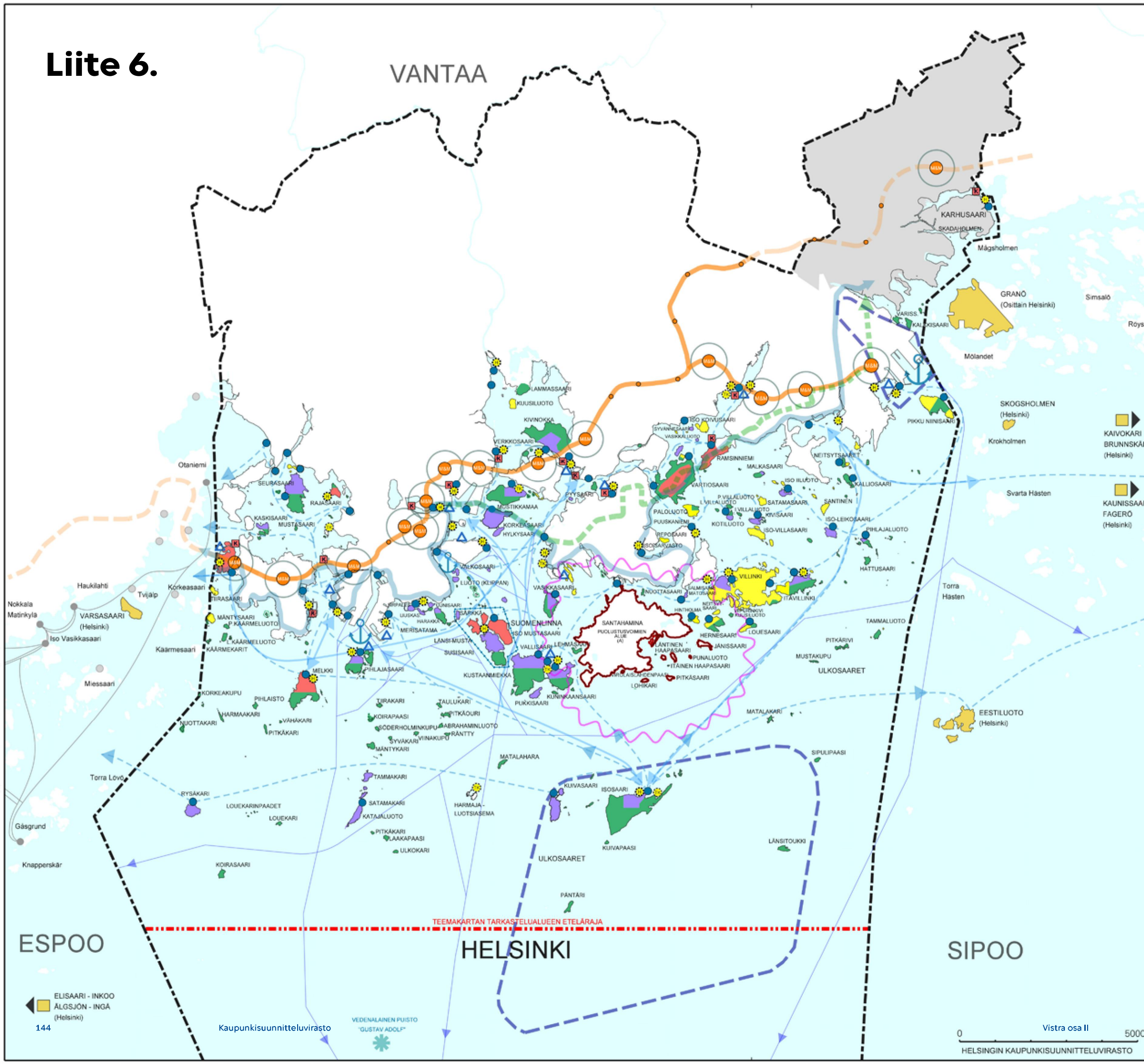
HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO

Vistra osa II

HELSINGIN UUSI YLEISKAAVA
KAUPUNKIKAAVA
14.06.2016

Liite 6.

VANTAA

TEEMAKARTTA MERELLINEN HELSINKI 2050

- Virkistysalue**
Alueelle saa rakentaa alueen käyttötarkoituksesta palvelevia pieniä rakennelmia ja laitteita.
- Virkistys ja matkailupalvelut**
Alue, joka on tarkoitettu retkeilyyn, matkailuun ja virkistykseen. Alueelle saa rakentaa alueen käyttötarkoituksesta palvelevia rakennuksia, rakennelmia ja laitteita.
- Virkistys ja loma-asuminen**
Alue, joka on tarkoitettu loma-asumiseen ja virkistykseen.
- Ympärivuotinen merellinen asuminen**
Pääasiallisesti lauttaliikenteeseen tai raiteliikenteeseen perustuva ympärivuotisen asumisen alue.
- Kelluva asuminen**
Vesialueella sijaitseva laiturikorttelialue, jolle saa sijoittaa kelluvia asuntoja ja niitä palvelevia käytännöllisiä, venepaikkoja ja muita rakenteita sekä kelluvan aallonmurtajan.
- Helsingin rantaraitti**
Seudulle jatkuva Helsingin rantaraitti, joka kokoaa yhteen koko kaupungin rantavyöhykettä seurailevan merellisen vyöhykkeen.
- Saaristoraitiovaunu**
Säteittäinen raitiotieyhteys, joka kytkee kantakaupungin itäiseen saaristo-kaupunginosien nauhaan.
- Vesiliikenteen yhteystarve**
Vesiliikenteen yhteystarve reittivesiliikenteen ja/tai virkistysvesiliikenteen tarpeisiin. Manneriseen joukkoliikenteeseen kytkeytyvä vesiliikenne palvelee asumiseen, työntekoon ja virkistykseen liittyvää liikumista sekä edistää meren ja saariston saavutettavuuden kehittämistä.
- Vesiliikenteen yhteyspiste**
Saariston infrastruktuuria palveleva yhteys- ja huoltolaituri, jonka yhteyteen saa rakentaa merellisiä toimintoja ympärivuotisesti palvelevia tiloja, laitteita ja rakenteita.
- Metro-meri solmukohta**
Strategisesti tärkeä saariston ja meren yhdistävä joukkoliikenteen merellinen solmukohta.
- Merellinen tukikohta**
Merellisten palvelujen ja meri- ja saaristoalueen yhdyskuntateknistä- ja energiahuoltoon sekä öljyntorjuntaa palvelevien rakennusten ja toimintojen alue.
- Merellinen huoltopiste**
Saaristoa ja merialueita palvelevien huoltotoimintojen, rakennelmien ja rampien alue.
- Vierasvenesatama**
Monipuolisia virkistys-, matkailu- ja huoltomahdollisuuksia tarjoava vierasvenesatama.
- Satama-alue**
Satama-alueita kehitetään kansainvälisten yhteyksien, satama-, työpaikka-, teollisuus- ja palvelutoimintojen alueena. Alueelle saa rakentaa toimintojen kannalta tarpeellisia tiloja ja laitteita sekä yhdyskuntateknisen huollon tiloja. Aluetta saa laajentaa merelle tai meren päälle.
- Puolustusvoimien alue (A)**
Alue, joka käyttötarkoituksen muuttuessa muutetaan asuin- ja virkistysalueeksi, jossa on merellinen tukikohta (TK) ja huoltopisteitä (H).
- UNESCO-maailmanperintökohde**
Suomenlinna, jolla on merkittäviä säilytettävissä historiallisia ja rakennus-taiteellisia arvoja.
- Merialue**
- MUUT MERKINNÄT JA YLEISSUUNNITTELUOHJEET:**
- Virkistysaaret muualla**
Helsingin omistamat virkistysaaret tai niiden osat muissa kunnissa.
- Östersundom ei kuulu yleiskaava-alueeseen**
- Teollisen kokoluokan tuulivoiman vyöhyke**
- Santahaminan ampumatoiminnan melualueen rajaus**
- Kauppamerenkulun päiväylät**

- Tarkastelualueen saarissa edistetään jatkosuunnittelussa uusiutuvien energiamuotojen käyttöä.
- Veneiden mastokorkeudet tulee ottaa huomioon vesialueiden siltojen suunnittelussa.
- Vedenalaisen kulttuuriperinnön selvitystarve arvioidaan vesialueiden jatkosuunnittelussa.
- Merialueella sijaitsevat Natura- ja luonnonsuojelun alueet on esitetty Kaupunkiluonto-teemakartassa.

ESPOO

HELSINKI

SIPOO

ELISAARI - INKOO
ÄLGSJÖN - INGA
(Helsinki)

Kaupunkisuunnitteluvirasto

VEDENALAINEN PUISTO
"GUSTAV ADOLF"

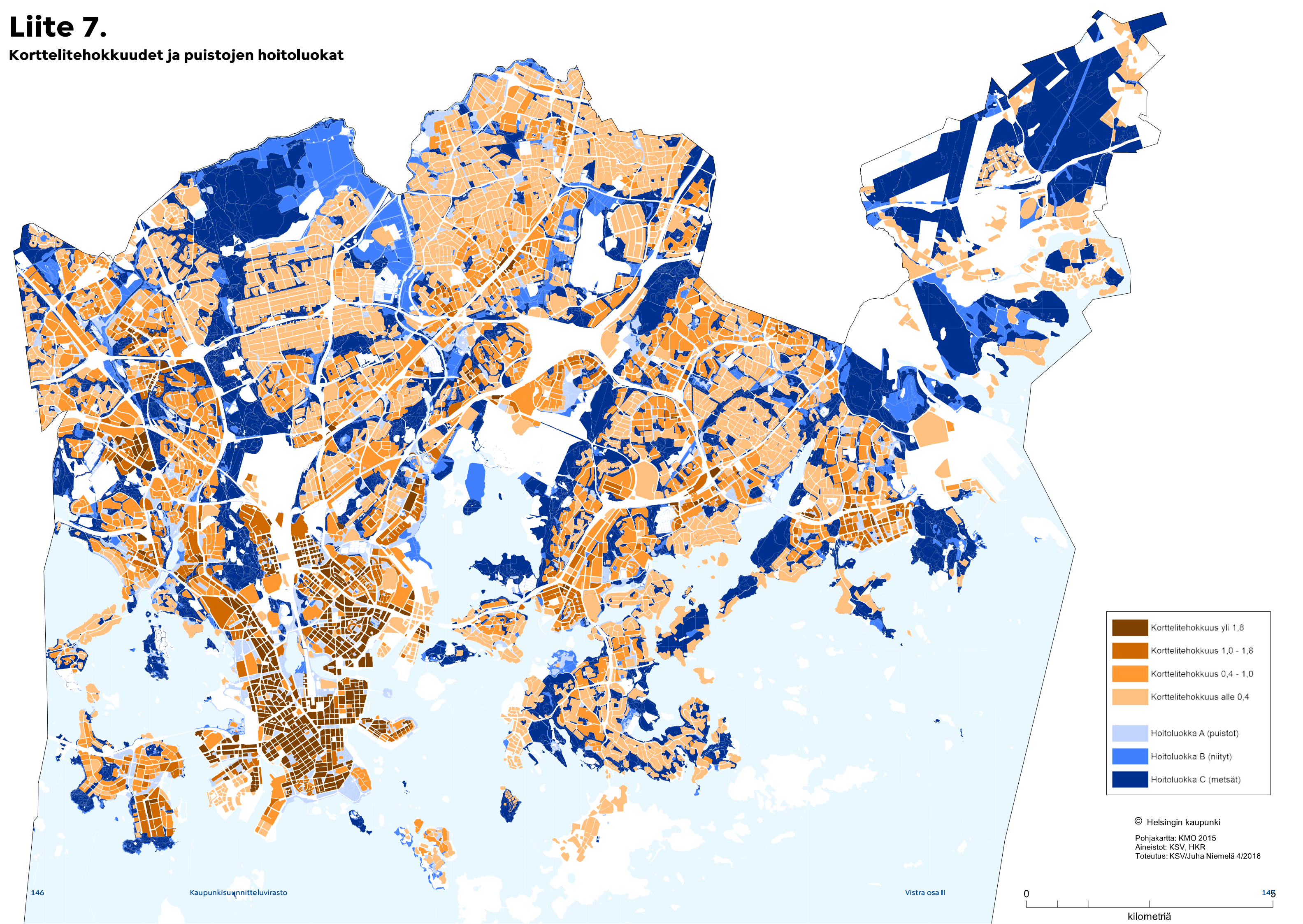
0 5000m
Vistra osa II

HELSINGIN KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO

HELSINGIN UUSI YLEISKAAVA
KAUPUNKIKAAVA
14.06.2016

Liite 7.

Korttelitehokkuudet ja puistojen hoitoluokat

Liite 8.

Esimerkkejä viheraloista erilaisissa kaupunkirakennetyypeissä

Julkinen viherala: Asemakaavoitettujen viheralueiden ja Y-tonttien viherala
Yksityinen viherala: Kaikki muu viherala
Maanpeitetiedot: HSY 2014
Maanomistustiedot: Kiinteistövirasto/maanhankintatoimisto 3/2015
Etäisyys laajaan viheralueeseen tai merenrantaan on mitattu alueen keskeltä

Etu-Töölö

Korttelitehokkuus: yli 1,8 (A1)
Rakentamisvuosikymmen(et): 1920
Viheralan osuus koko tutkitusta alasta: 13%
Julkisen viheralan osuus: 26%
Yksityisen viheralan osuus: 74%
Etäisyys laajasta viheralueesta tai merenrannasta: 700 m (Taivallahti)

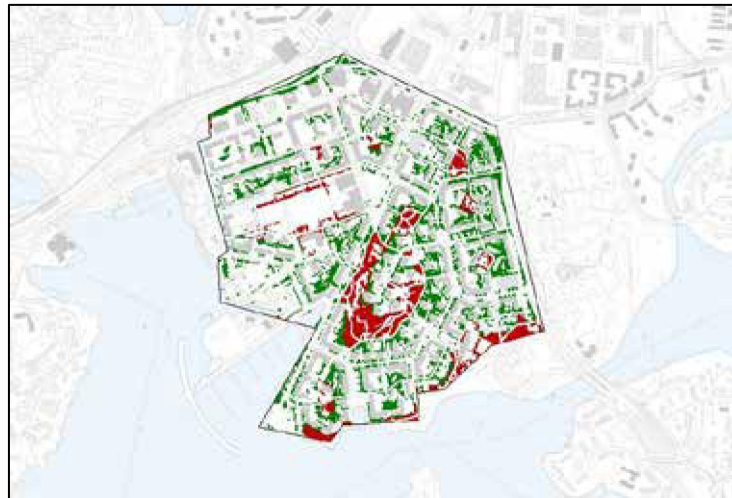
Länsi-Pakila

Korttelitehokkuus: Alle 0,4 (A4)
Rakentamisvuosikymmen(et): 1960-80
Viheralan osuus koko tutkitusta alasta: 50%
Julkisen viheralan osuus: 4%
Yksityisen viheralan osuus: 96%
Etäisyys laajasta viheralueesta tai merenrannasta: 1000 m (Keskuspuisto)

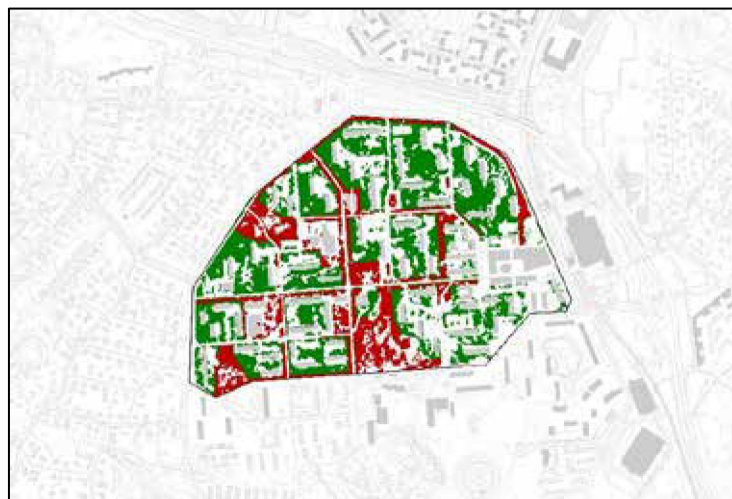
Herttoniemenranta

Korttelitehokkuus: 1,0 - 1,8 (A2)
Rakentamisvuosikymmen(et): 1990-2000
Viheralan osuus koko tutkitusta alasta: 21%
Julkisen viheralan osuus: 28%
Yksityisen viheralan osuus: 72%
Etäisyys laajasta viheralueesta tai merenrannasta: 500 m (Yliskylänlahti)

Myllypuro

Korttelitehokkuus: 0,4 - 1,0 (A3)
Rakentamisvuosikymmen(et): 1960
Viheralan osuus koko tutkitusta alasta: 45%
Julkisen viheralan osuus: 33%
Yksityisen viheralan osuus: 67%
Etäisyys laajasta viheralueesta tai merenrannasta: 1000 m (Hallainvuori)

Liite 9. 1 / 2

Vaihtoehtoja Keskuspuiston keskiosan kehittämiseksi

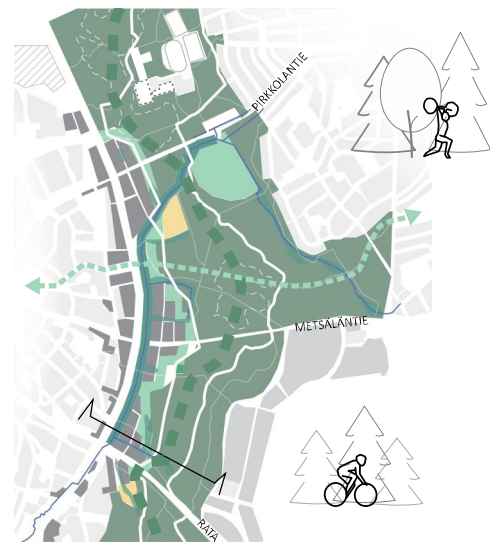
Seuraavat kaksi aukeamaa esittelevät otteita Tuulikki Peltomäen keskeneräisestä diplomityöstä. Diplomityön tavoitteena on tarkastella yleiskaavaehdotuksen osoittamaa uutta rakentamisaluetta Hämeenlinnanväylän ympärillä Keskuspuiston keskiosassa. Työn kautta on pyritty löytämään ratkaisuja Keskuspuiston virkistysellisten ja ekologisten arvojen sekä erityisesti metsäntunnon sovittamiseksi mahdollisen bulevardikaupunginosan rinnalle. Suunnittelualuetta on lähestytty kolmen eri skenaarion avulla ja niiden parhaista ominaisuuksista on koottu suunnitelma.

Massoittelu 0 50 100 150 m

VE1 Vaihteleva / Monipuolinen Keskuspuisto

- Umpikorttelirakenne
- Vaihteleva kerroskorkeus
- Haaganpuro bulevardin rinnalla
- 3 uutta lähipuistoa korttelirakenteen osana
- Keskuspuiston liikuntapalveluja kehitetään
- Puistometsävyöhyke Keskuspuiston rajana

- Uusi rakentaminen
- Puistomainen alue
- Viljelypalsta
- Ulkoilumetsä
- Haaganpuropuisto
- Päävirkistysreitti
- Ekologinen yhteys
- ➡ Vihertinja
- Leikkauskohta

- + Omaleimainen purobulevardi
- + Haaganpuro pysyy nykyisellä paikallaan ja sen uomaa muokataan
- Rakentaminen vähentää Keskuspuiston metsäisyyttä

VE2 Matala ja väljä / Keskuspuisto kulttuurimaisemana

- Avonainen ja väljä korttelirakenne
- Matala kerroskorkeus
- Haaganpuro rakentamisen läpi kulkevalla puistovyöhykkeellä
- Useita pieniä lähipuistoja korttelirakenteen sisällä
- Vihertat
- Kaupunkiviljelymahdollisuuksia parannetaan
- Leveä puistometsävyöhyke Keskuspuiston rajana

- Uusi rakentaminen
- Puistomainen alue
- Viljelypalsta
- Ulkoilumetsä
- Haaganpuropuisto
- Päävirkistysreitti
- Ekologinen yhteys
- ➡ Vihertinja
- Leikkauskohta

- + Ihmisen mittakaavainen ja vehreä kaupunkiympäristö
- Metsäntuntu vähenee eniten
- Rakentaminen levittäytyy suurimmalle alueelle

Rakentaminen muodostaa tiiviitä saarekkeita.

Pirkkolan uimahallin laajennus

Yleiskaavaehdotuksen rakentamispikselin raja esitetty katkoviivalla

Lähiliikuntapaikkoja lisätään uuden rakentamisen yhteyteen

Haaganpuro leventää bulevarditilaa

Puistovyöhyke levittäytyy laajimmalle

Pirkkolan uimahallin laajennus

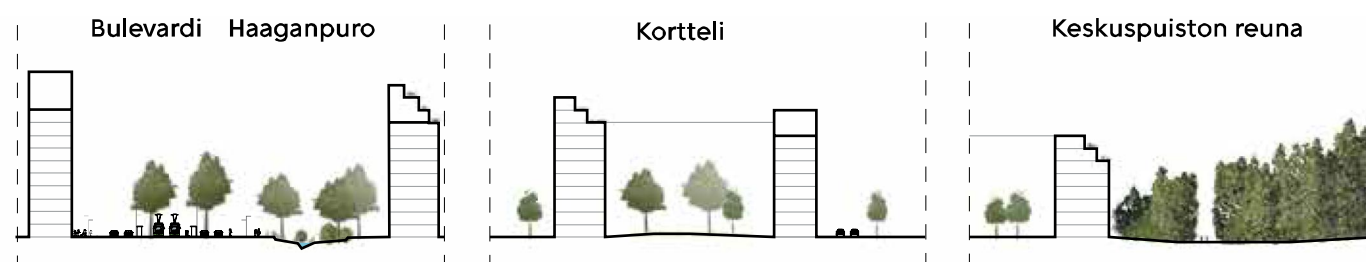
Yleiskaavaehdotuksen rakentamispikselin raja esitetty katkoviivalla

Viljelypalstoja lisätään laajemmalle alueelle

Periaateleikkaus

0 50 m

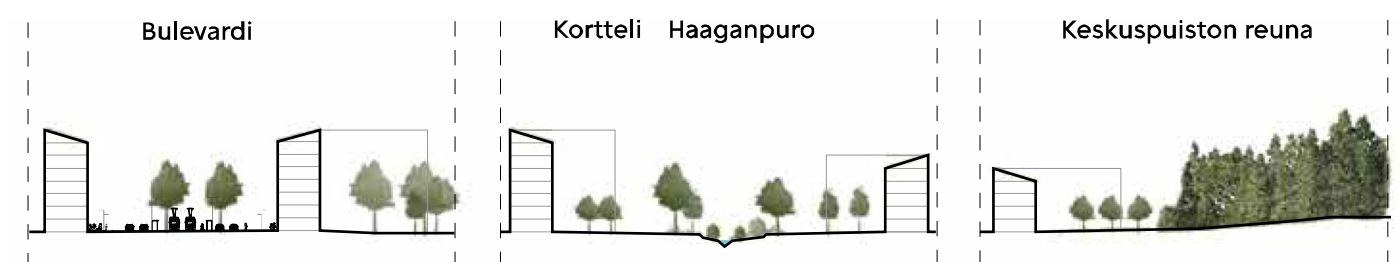
VE1

Periaateleikkaus

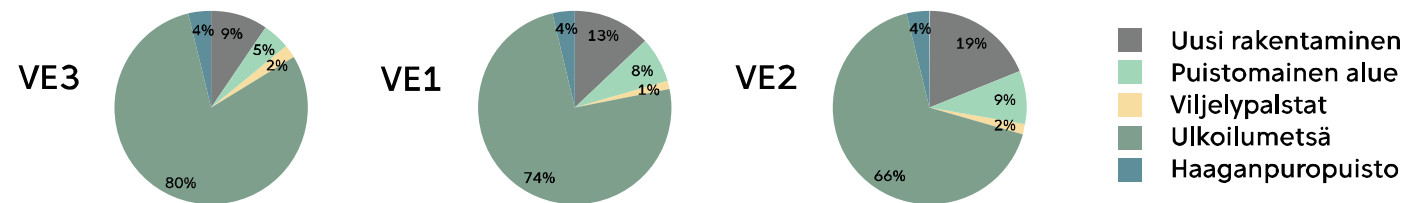
0 50 m

VE2

Liite 9.2 / 2

Maankäyttömuotojen pinta-alat eri vaihtoehdoissa

VE3 Korkea ja tiivis / Metsäinen Keskuspuisto

- Tiivis korttelirakenne
 - Korkeat kerroskorkeudet ja tornitalot
 - Haaganpuro rakentamisen ja Keskuspuiston rajana
 - 1 uusi lähipuisto
 - Vertikaali-, katto- ja terassipuutarhat
 - Ekologisia yhteyksiä parannetaan viherkansilla
 - Keskuspuiston metsäistä luonnetta vahvistetaan
- + Korkea rakentaminen säästää Keskuspuiston pinta-alaa
 - + Korkeista rakennuksista on hienot näkymät Keskuspuistoon
 - + Metsää säilyy eniten
 - Tornitalot muodostavat varjoja ja ison kontrastin ympäristöönsä

- Uusi rakentaminen
- Puistomainen alue
- Viljelypalsta
- Ulkoilumetsä
- Haaganpuropuisto
- Päävirkistysreitti
- Ekologinen yhteys
- Viherlinja
- Leikkauskohta

Rakentaminen muodostaa melumuurin tien ja Keskuspuiston väliin

Pirkkolan uimahallin laajennus

Yleiskaavaehdotuksen rakentamispikselin raja esitetty katkoviivalla

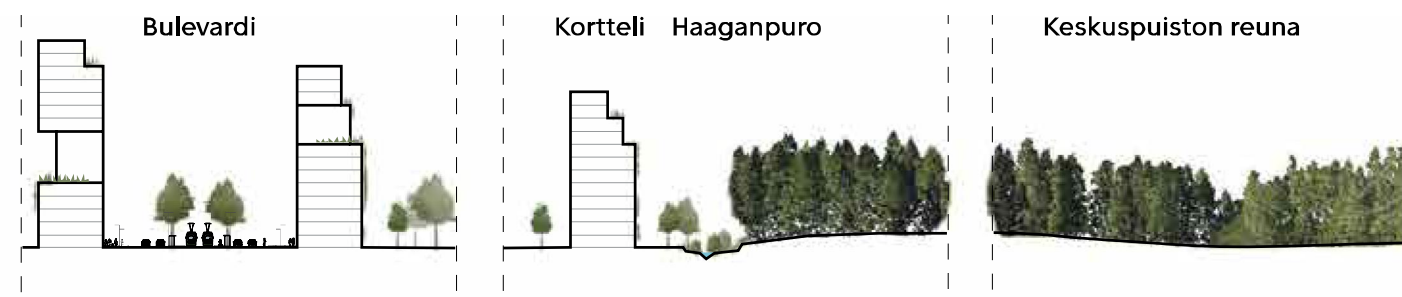
Vihersillat parantavat ekologisia yhteyksiä

Haaganpuro toimii rakentamisen rajana

Periaateleikkaus

0 50 m

VE3

Kokoava suunnitelma

Kokoavassa suunnitelmassa pyritään yhdistämään kaikki skenaarioiden parhaat puolet ja kytkemään Keskuspuisto ja mahdollinen uusi rakentaminen luontevasti ympäristöönsä. Alla on esitelty luonnos lopullisesta suunnitelmasta.

Rakentaminen on vaihtelevan korkuista. Kerroskorkeus nousee aina liikenteen solmukohtia kohti ja laskee viheryhteyksien laidalla.

Ulkoilureitistöä selkeytetään ja uusia ulkoliikuntapalveluita sijoitetaan korttelirakenteen ja Keskuspuiston väliselle puistovyöhykkeelle.

Haaganpuron uomaa muokataan mutkittilevaksi. Se kulkee välillä rakentamisen reunalla ja välillä bulevardin laidassa. Haaganpuroa kehitetään taimenpurona ja ekologisenä yhteytenä.

Uusi rakentaminen pyritään sijoittamaan maastoon niin, että Keskuspuiston metsäntuntu säilyisi mahdollisimman hyvin.

Liite 10.

Mäntymäen kentän ideointia vaihtoehto : tilankäytön joustavuuden maksimointia

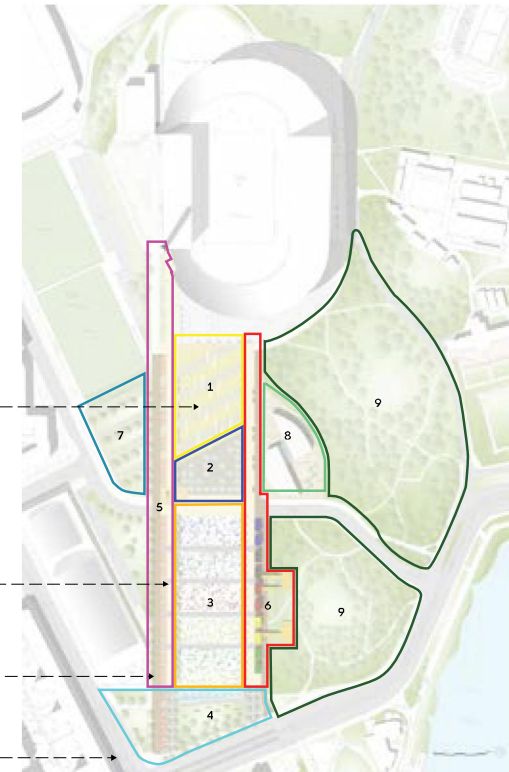
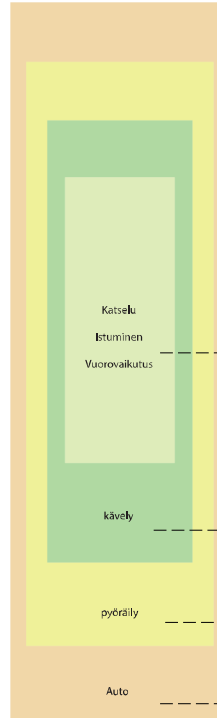
Mäntymäen kenttä sijaitsee keskustan pohjoispuolella Töölönlahden alueella. Tällä hetkellä kenttää käytetään pääasiassa pysäköintiin. Mäntymäen kentän sijainti ja laajuus antaa hyvän mahdollisuuden uuden julkisen aukion muodostamiseen keskustan tuntumaan.

Ehdotuksen tavoitteena on luoda houkutteleva julkinen tila sekä säilyttämällä historiallisia maisemia että antamalla vanhalle aukiolle uuden merkityksen ja tarjoamalla mahdollisuuden uusille toimintoille. Pysäköinnin poistaminen Mäntymäen kentältä ja sijoittaminen maksullisena joko aukion alle tai kallioluoliin mäkien alle vapauttaisi aukion maanpäälliset osat kaupunkimaisiksi julkisiksi tiloiksi, joita voidaan käyttää joustavasti eri käyttötarkoituksiin kuten tapahtumiin.

Ehdotuksen idea perustuu kolmeen eriluonteiseen maisematilaan. Maisematilojen luonne muuttuu avoimemmaksi kuljettaessa aukiota etelästä pohjoiseen päin. Mäntymäen kenttää ja sen ympäristöä jakautuu 9:n erilaiseen osaan, joissa on eri toimintoja.

1. Pohjoisen aukion kiveysaiheet ohjaavat kulkua: valokivet ohjaavat Olympiastadionin sisäänkäynnille ja Lounais - koillisuuntaiset raidat johtavat kulkemaan aukion poikki.
2. Avoimen aukion eteläosan kiveyksessä on katseenvangitsijana ja kesäleikkeihin houkuttamassa vesisuihkuja, jotka voidaan tarvittaessa sulkea esim. suur tapahtumien ajaksi.
3. Olympiavärien ja valokivin korostetun kiveysalueen viisi väriä auttaa tunnistettavuudessa ja rajaa tilaa tarvittaessa erilaista käyttöä, esimerkiksi tanssia, joogaa tai pallopelejä varten.
4. Mäntymäen kentän puustoinen pääsisäänkäynti liittää alueen Töölönlahden maisematilaan ja rajaa sen Helsinginkadusta Avointa aukiota vasten voisi olla vesiaihe suihkulähteineen. Pyöräreitti ja kävelyreitti erotetaan toisistaan eri väreillä.
5. Aukion länsireunassa sijaitsee Olympiastadionilta eteläreunalle ulottuva tärkeä näkymäakseli, jota rajaavat puurivit. Pyöräilyn ja jalankulun väylät erotetaan kukkaistutuksin.
6. Itäreunan rakennuksissa toistuu Olympiavärien teema ja korkeudet vaihtelevat aaltomaisesti. Rakennuksissa toimii erilaisia palveluja, esim. ravintoloita, kahviloita ja urheiluvälinevuokraamota. Jalankulku ja pyöräily on erotettu rakennusten eri puolille. Maaston korkeuserot mahdollistavat pyöräreitin ylittävien jalankulkusiltojen toteuttamisen viereiselle kallioalueelle.
7. Länsireunan kolmiopuisto toimii tärkeänä lännen puolen sisään tulona.
8. Urheilukoulu tms: 2-3-kerroksisissa rakennuksissa voisi toimia esim. erilaisia liikunnan työpajoja ja infokeskus. Rakennuksien julkisivut toistavat Olympiastadionin julkisivun rytmiä, mikä vahvistaa yhteyttä vanhan ja uuden rakennusmassan välillä.
9. Puistometsän alue. Tavoitteena on valoisa ja mäntyvaltainen puistometsä, jonka hoitotaso vastaa sen asemaa arvoalueita kehystävänä kaupunkimetsänä.

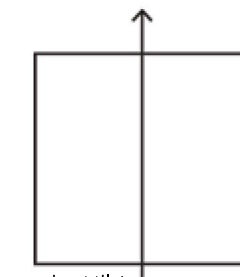
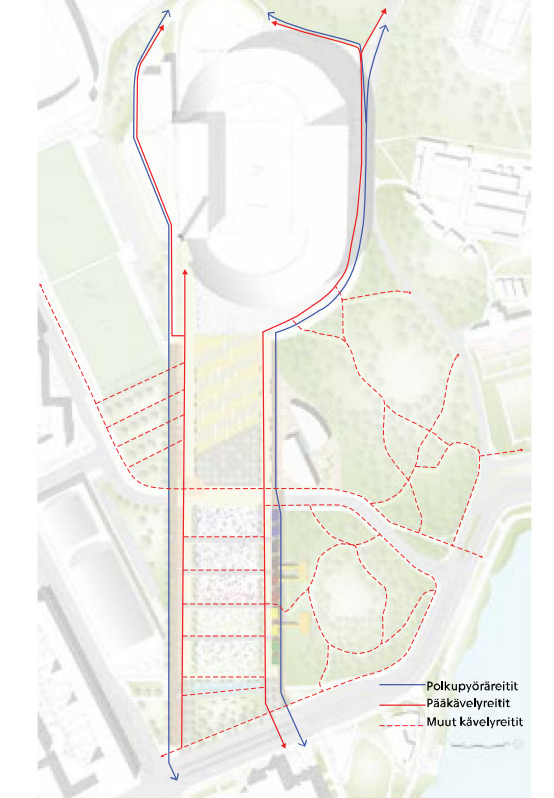
Tilankäytön idea

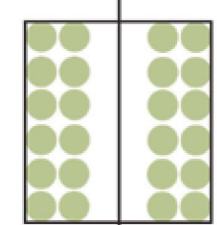
Masterplan

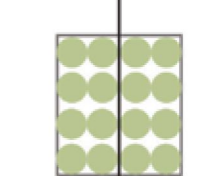
Liikkuminen alueella

avoimet tilat

puoliavoimet tilat

suljetut tilat

Urheilukoulun rakennus

Vesisuihku

Mäntymäen kentän palvelun rakennukset

Suihkulähde

Ooppera

Liite 11.

Asukasyhteistyö: Asukastilaisuus Laiturilla 23.8.2016

Yleistä keskustelua

VISTRA II:ssa esitettyjä toimenpiteitä ja luonnehintoja pidettiin pääosin oikean suuntaisina. Asukaspalautteesta kävi ilmi, että maiseman luonto- ja kulttuuriarvojen tunnustamiselle ja esillä pitämiseksi sekä viher- ja virkistysalueiden tavoitteelliselle suunnittelulle on tarvetta. Lisääntyvä asukasmäärä tarvitsee monipuolisia puistoja, ja asukkaat haluavat säilyttää mahdollisuuden myös lähiluontokokemuksiin. Erityisesti vihersormien kaventuminen, luontoalueiden väheneminen ja yleiskaavapikselien tulkinnanvaraisuus herättivät keskustelua.

Vihersormien sisäistä yhtenäisyyttä toivottiin vahvistettavan, samoin kuin yhteyksiä ranta-alueille. Luonnonrantojen arvo nousi tärkeänä esiin, kuten myös Helsingin merellisyyden seudullinenkin merkitys virkistykselle. Uusille asuinalueille, kuten Hernesaaren rantaan, toivottiin riittävästi käyttöpuistoja, ja samalla esimerkiksi olemassa olevien viheralueiden kuten liikuntapuistojen tai Eläintarhan ja Töölönlahden vihreän maiseman, toivottiin säilyvän rakentamiselta. Viherlinjojen toivottiin olevan aidosti vihreitä yhteyksiä.

Ajankohtainen keskustelu kansallisesta kaupunkipuistosta sävytti myös osaltaan asukastilaisuudessa käytyä keskustelua. Kansallisesta kaupunkipuistosta toivottiin välinettä, jonka avulla Helsingin viher-siniverkoston ai-
nutlaatus saisi enemmän painoarvoa ja vaikuttavuutta päätöksenteossa. Helsingipuiston kehittämistä pitäisi viedä eteenpäin. Kivinokan tulevaisuus puhutti myös, ja sitä toivottiin kehitettävän ennen kaikkea kaikille avoimena viheralueena. Myös Vartiosaaren parempaa saavutettavuutta toivottiin tästä näkökulmasta.

Keskustelun ja saadun palautteen pohjalta muokattiin tekstiosuutta ja raportin karttoja. Kommentit ja toiveiden pohjalta tehdyt muutokset on esitetty viereisissä laatikoissa.

Muutokset Vihersormikartoille s. 32-67

Länsipuisto: -

- Ei muutoksiin johtaneita kommentteja

Keskuspuisto: -

- Ei muutoksiin johtaneita kommentteja

Helsinki- ja Viikki-Kivikko:

toivottiin selvennystä kehittämiskohteen 4. (Helsinki- ja Viikki-keskeisen alueen kehittäminen kokonaisuutena kutsuvaksi porttiaiheeksi ja matkailukeskukseksi) kuvaukseen sekä veneliikenteen yhteyttä Arabianrannan ja Kivinokan välille

- Lisätty ideakuva kahvilasta / infokeskuksesta Helsinki- ja Viikki-keskeisen alueen tavoitteita ja ideoita- aukeamalle
- Lisätty vesiliikenteen reittiyhteys Arabianrannasta Kivinokkaan

Viikki-Kivikko:

Huomattiin puuttuvat yleiskaavapikselit ja toivottiin Länsi-Herttoniemen lähivirkistysalueen kehittämistä luonnonmukaisena alueena

- Korjattu pikselit vihersormikarttaan
- Lisätty kehittämiskohteeksi Länsi-Herttoniemen lähivirkistysalue (numero 6.)

Itä-Helsingin kulttuuripuisto:

toivottiin tyypillinen Helsingin näkymä - merkinnän poistamista yksityisen Poikasaarentien päästä

- Näkymäsymbolin paikkaa tarkistettu

Vuosaaren ulkoilupuisto:

Toivottiin Vuosaaren täyttömäen aktivointia nykyisestä ja urheilumahdollisuuksia myös lapsille (mm. pulkkailu)

- Korjattu kehittämiskohteisiin (numero 1.) talviurheilukeskus -> talviliikuntakeskus kaikenikäisille.

Muutokset alueellisiin otteisiin s. 88-103

Kaarela - Haaga - Munkkivuori:

Toivottiin yhteysmerkintää Pajamäen länsipuolelle ja Munkkivuoren pohjoislaidalta vihersormen pääreitille. Lisäksi keskusteltiin Konalan viherrakenteesta.

- Lisätty viher- ja virkistysverkostoa täydentävät yhteydet Pajamäen länsipuolitse sekä Munkkivuoren pohjoislaidalta vihersormen pääreitille

Pakila - Oulunkylä - Käpylä - Kumpula:

Toivottiin täydentävän viher- ja virkistysverkoston lisäämistä Pakilantietä pohjois-eteläsuuntaisesti ja kaupunginosapuisto- merkinnän lisäämistä Maunulaan. Keskusteltiin myös poikittaisten yhteyksien parantamisesta puiston läpi ja opastuksen kehittämisestä.

- Lisätty kehittämiskohde (numero 5.): Poikittaisten virkistysreittien selkiyttäminen ja opastuksen lisääminen.
- Lisätty kaupunginosapuisto- merkintä Maunulaan Tuusulannväylän länsipuolelle.

Suutarila - Malmi - Viikki:

Toivottiin selvennystä tavoitteeseen "kaupunkimetsiä kehitetään asukkaiden olohuoneiksi"- kohtaan

- Poistettu tekstiä ja täsmennetty tavoitteen sisältöä

Mellunkylä - Vuosaari:

Keskusteltiin kaupunginosapuisto- merkinnästä Kurkimoisionpuistossa ja todettiin, että kaupunginosapuistot voivat sisältää myös viljelypalstoja.

- Ei muutoksiin johtaneita kommentteja

Herttoniemi - Vartiokylä - Laajasalo:

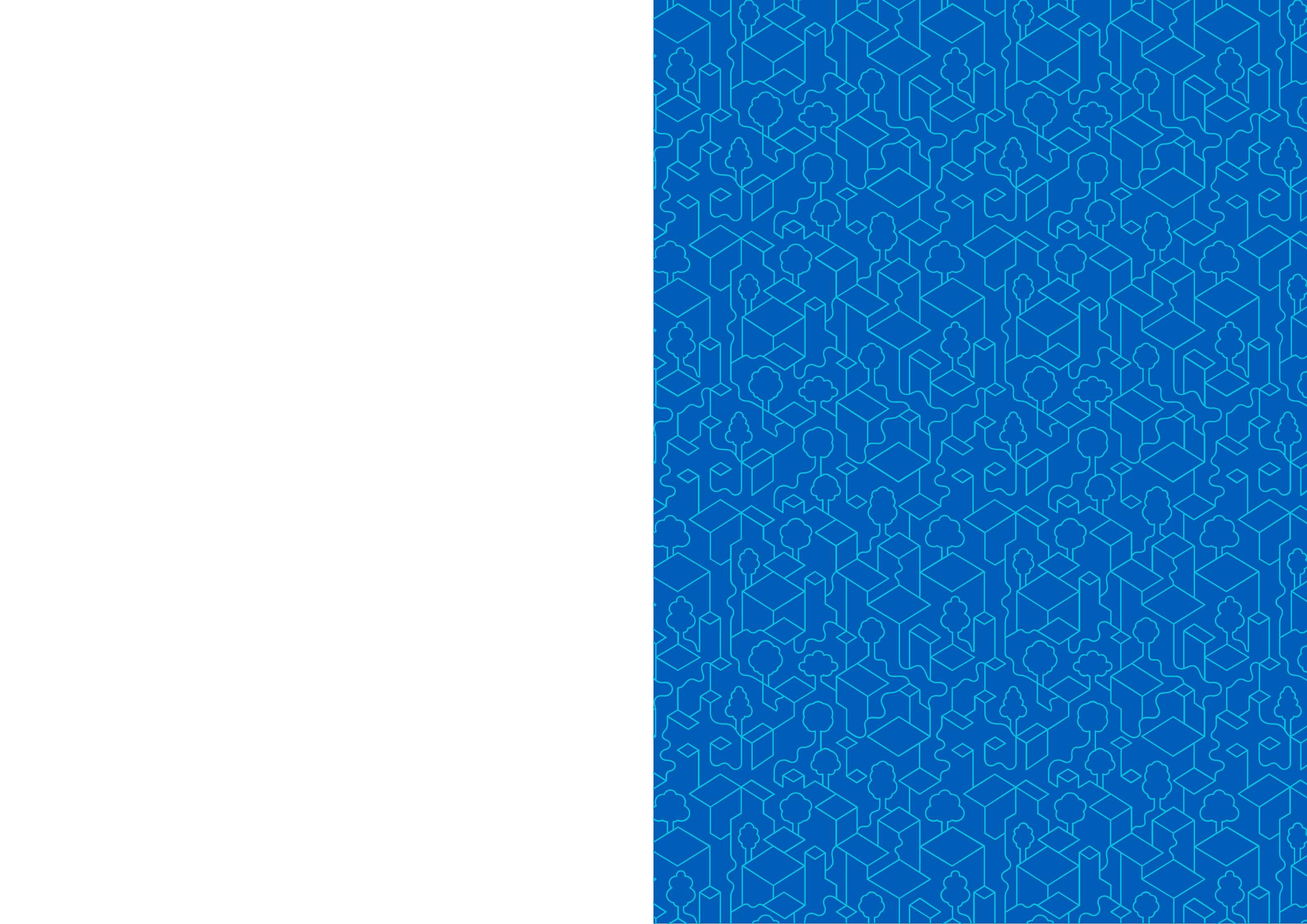
Toivottiin Matosaaren ja Jollaksen hiidenkirnujen lisäämistä vetovoimakohteita kartalle.

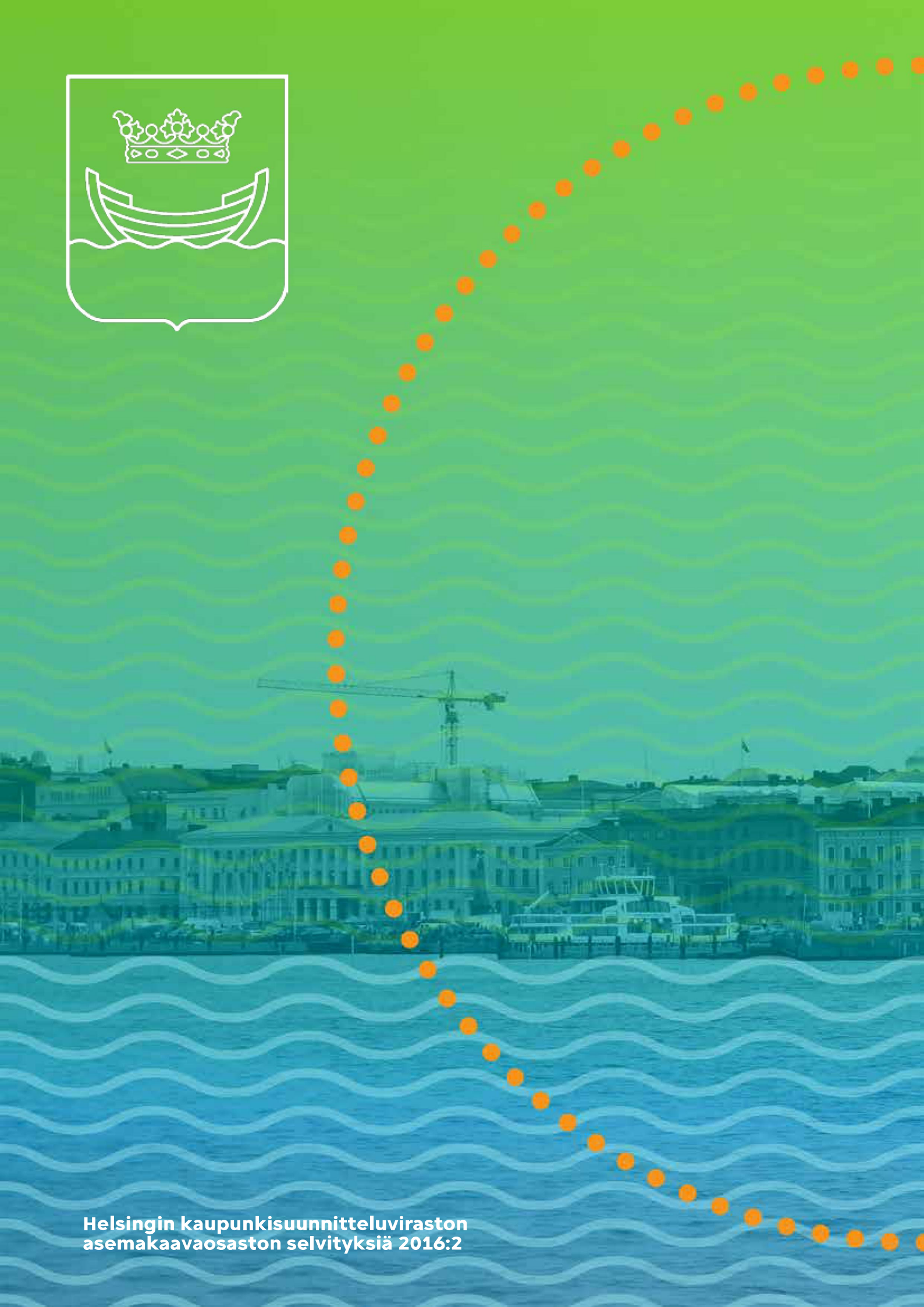
- Lisätty vetovoimatekijä-merkinnät

Kantakaupunki:

Kiinnitettiin huomiota joidenkin aukoiden ja puistojen ränsistyneisyyteen sekä radan estevaikutukseen Töölönlahden kohdalla. Toivottiin yhteysmerkintää Sibelius- ja Topeliuspuistojen halki Töölöntorille ja Hesperian esplanadille.

- Lisätty kehittämiskohteeseen 9. : Sibeliuspuiston ja Topeliuspuisto- Töölön kirkko-akselin kunnostaminen ja Mechelinin-kadun ylittämisturvallisuudesta huolehtiminen.
- Lisätty viher- ja virkistysverkostoa täydentävä yhteys Sibelius- ja Topeliuspuistojen halki Töölöntorille ja sieltä Hesperian esplanadille.

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston
asemakaavaosaston selvityksiä 2016:2